پەرتووك: هزرێن گەنجەکی٢
نڤیسین: ئەحمەد شگێری
وەرگێران: گەزنگ مەهدی
پێداچوونا زمانی: رێدیر محەممەد
تیپچنین: هەوار صدقی
بەرگ و دیزاین:
ژمارا سپاردنێ:

هزرێن گەنجەکی٢

ئەز نە زانامە

ئەز نە شێخم

ئەز نە موفتیمە

بەلێ ئەز داخوازکەرێ زانینێ مە.

(ئەحمەد شگێری)

نڤیسین
ئەحمەد شگێری

وەرگێران
گەزنگ مەهدی

پێشەکی

بناڤێ خودایێ مەزن و دلوڤان

سوپاسی هەمی بۆ خودایێ دلوڤان و دلوڤانکار بن، سلاڤ لسەر پێغەمبەری خوشتڤی موحەممەد(ﷺ) بن.

پشتی بەرێخۆدانا بەرنامێ (خواطر) یێ کەسایەتیێ خودان شیان (ئەحمەد شگێری) و خواندنا ئەڤێ پەرتووکێ ب هەمی بەشێن وێڤە، من بریاردا ئەڤێ پەرتووکێ وەرگێرمە سەر زمانێ کوردی داکو خواندەڤانێ کورد بتایبەتی دەڤەرا بەهدینان مفای ژ خواندنا وێ وەربگرن و ببیتە پالدەرەك ژ بۆ بهێزکرنا لایەنێ ئیمانداری و جڤاکی لدەڤ مە..

رەنگە گەلەك ژ مە هزرێن خەلەت و لاواز لسەر ئیسلاما پیروز هەبن و حەتا وی رادەی کو د بیتە جهێ گومانێ لدەف مە، ئەوا د ئەڤێ پەرتووکێدا رێکەکە ژ بۆ تێگەهشتنەکا باشتر و سەرەدەریەکا چێتر، بهیڤیا وێ چەندێ ئەڤ کارە ببیتە ئەگەرێ پێشڤەچوونا هزروبیرێن مە و بتایبەتێ چینا گەنجان و چ لسەر بابەتێن ئیسلامی بیت یان ژی بابەتێن گشتی.

سوپاسیا هەمی وان کەسان دکەم یێت بوینە پشتەڤان و هاریکار بۆ من، ژ خودێ دخوازم بۆ مە بخێر بهژمێریت.

و: گەزنگ مەهدی

١ /٤ / ٢٠١٦ شێلادزێ

پێشەکیا نڤیسەری

سوپاسی هەمی بۆ خودایێ هەمی جیهانا بیت، سلاڤ لسەر خوشتڤی و رێبەرێ من موحەممەدی(ﷺ) بن.

ئارمانج ژ ڤێ پەرتووکێ ئەوە بۆ خواندەڤانی خواندنەکا خۆش و سڤك بیت، ژلایێ کورتیا گوتاراڤە و هەمەرەنگیا بابەتێن وێڤە، دهەمان دەمدا داخواز ژ خودێ دکەم کاریگەریەکا کویر هەبیت لسەر گەنجان و هێزا گوهرینێ د دل و مێشکێ واندا بچینیت داکو ببنە جیلێ ٢٠٣٠ جیلێ سەرهلدانێ.

بەلکی هوین هندەك بابەتان د هندەك گوتارادا ببینن نە لدویڤ داب و نەریتان بن و هندەك بابەتێن نوی بن و دویر بن ژ وی تشتێ ئەم هەر رۆژ دبینین و گوه لێ دبین، ئەڤەیە هێزا گوهرین و ئاڤاکرنێ کو مرۆڤ ژ وێ ژینگەهێ دەرکەڤیت ئەوا هەر رۆژ دبینیت و تێدا دژیت و بەرێخۆ بدەتە دەوروبەران ب دیتنەکا نوی و ب کارئینانا مێشکی لبن سیبەرا شەریعەتی یا گشتی.

من دڤێت سوپاسیا هندەك کەسان بکەم کو بوینە هاریکار بۆ دەرکەفتنا پەرتووکا (تێهزرین٢) (خواطر٢) ئەڤا نوکە لبەر دەستێ هەوە:

١-برایێ من (علی باکور) کو دیزاینا هەردوو بەشێن پەرتووکێ دانایـنە و برایێ من ژ وان کەسێن وەفادارە دکارێ خۆ دا و هەر داخوازییەکا مە ژێکری بۆ مە بجه دئینا بێی گیروبوون و گەلەك ب ڤیان و دلوڤانی کاردکر، سوپاس بۆ تە برایێ من علی و زەحمەتا تە.

٢-خویشکا من (سعاد باشماخ) کو رولەکێ بەرچاڤ هەبوو د گوهرینا زنجیرێن پروگرامێ تێهزرین(خواطر) بۆ نڤێسینێ و ب هاریکاریا وێ دەمەکێ زور پێڤە نەچوو مە ئەڤ پەرتووکە بدوماهیك ئینا، سوپاس بۆ تە و زەحمەتا تە دگەل مە بری هەر ژ دەستپێکا پرۆگرامێ (یەللا شەباب) و هەتا نوکە.

٣-خویشکا من (همسة مطبقانی) بۆ سەرپەرشتیا گشتی لسەر هەمی بەشێن پەرتووکێ.

داخوازێ ژ خودێ دکەم ڤی کاری ژ مە هەمیان قەبیل بکەت، هەر چ تشتێ باش دڤێ پەرتووکێ دا هەبیت ئەو ژ خودێ یە، و هەر چ تشتێ خەلەت تێدا هەبیت ئەو ژ نەفسا من و ژ شەیتانی یە.

ئەحمەد شگێری

فبرایر ٢٠٠٨ز

تێهزرینێن دلی

٢٤ دەمژمێر

ئەرێ چەوایە ئەگەر گوتە تە: نوکە تە بتنێ ٢٤ دەمژمێر یێن ماین لسەر روویێ ئەردی، و پشتی ٢٤ دەمژمێرێن دی دێ مری؟!

هزرا خۆ بکە ئەڤە راستیەکە، دێ هەر هێت و تە باوەریا ب هاتنا وێ هەی، ئەرێ تو دێ چ کەی؟

هیڤیدارم پشتی خواندنا ئەڤێ گوتارێ تو دگەل خۆ روینیەخوارێ و پلانا بدانی بۆ بیست و چوار دەمژمێرێن خۆ یێن بهێت.

ئەڤ پرسیارێن خوارێ دێ هاریکاریا تە کەن بۆ پلاندانانێ.

- ئەرێ وەسیەتا تە یا نڤێسییە؟ تە تێدا دیارکریە کا تە دڤێت ل کیڤە بهێیە ڤەشارتن و کی نڤێژێ لسەر تە بکەت؟

- ئەرێ کەسەك هەیە پەیوەندیێن تە دگەل وی نەدباشبن؟ ئەگەر تو لبەر مرنێ بی دێ دەستهاڤێژیە تلەفونێ و پەیوەندییێ بۆ کێ کەی داکو داخوازا لێبورینێ ژێ بکەی؟ و دێ تلەفونا کێ بەرسڤ دەی داکو پەیوەندێت خۆ دگەل خۆش بکەی؟ ئەرێ ب هەمان چاڤ و کەرب و کین و گرنگیا جاران دێ بەرێ خۆ دەیە دوژمنێن خۆ، ئەگەر تو بزانی مرنا تە یا نێزیکە؟

- ئەرێ دێ چیە سەرەدانا مالەك ژ مالێن خودێ؟ دوماهیك جار کەنگی بوو تو چوویە مزگەفتێ و تە سەرەدانا خودێ کری د ئێك ژ مالێن ویڤە؟

- ئەرێ دێ چیە لسەر کارێ خۆ وەکی هەر رۆژ یان ژی بتنێ دێ عیبادەتی کەی؟ فەرموودا پێغەمبەری(ﷺ) بینە بیرا خۆ دەمێ دبێژیت: (ئەگەر قیامەت رابوو و شتلەك ددەستێ ئێك ژ هەوەدا هەبیت، ئەگەر شیا نەرابیت حەتا بچینیت بلا بچینیت).. ئەرێ تو د رامانا چوونا خۆ یا کاری یا بەردەوام دگەهی، تو کارێ خۆ ب ئاخرەتا خۆڤە گرێددەی ب گرێدانەکا بهێز، و کارێ تە ل دونیایێ بەشەکە ژ ئاخرەتا تە و ژئێك ناهێنە جوداکرن؟ یانژی وەکی گەلەك کەسان تە جیاوازی هەیە دناڤبەرا واندا و هزردکەی کار و خاندنا تە بتنێ تشتەکێ دونیاییە؟ و تو دێ دەست ژێ بەردەی دەمێ بزانی مرنا تە یا نێزیك بووی؟!

- ئەرێ ئەو چ تشتن تە گەلەك گرنگی پێ ددا و لدەف تە دگرنگ بوون، دەمێ دزانی تو یێ لبەر مرنێ چ گرنگیا خۆ لدەف تە نامینیت؟ مالێ تە؟ جوانیا تە؟ بناڤ و دەنگیا تە؟

- ئەرێ ئەو چ تشتن کەربێن تە گەلەك ژێڤەدبوون و نوکە دەمێ دزانی تو یێ لبەر مرنێ گەلەك یێن گرنگ بووین لدەف تە؟ پەیوەندیێن تە دگەل خێزانا تە؟ دلێ تە و کا چەند ب خودێڤە یێ گرێداییە؟ باشی و خێرێن تە ئەوێن تە ژ دەست داین ژ ئەگەرێ مژیلبوونا تە د دونیایێ دا؟

- ئەرێ ئەڤرو دێ سەرا گورێ کەسەکی دەی؟ دا کو سەبرا وی بینی د قەبرێ وی دا، لدەمێ تو دمری دا کو کەسەك هەبیت سەبرا تە بینیت د قەبرێ تەدا؟

شافعی دبێژیت:

((ئەم بێ ئاگەھ بووین ژ ئەوی ژیێ خودێ دایە مە، حەتا کو ئەم کەفتینە دناڤ گونەهاندا و پاشی هندەك گونەهێن دی.

خوزی خودێ گونەهێن مە یێن بوری ژێبربان، و تەوبا مە قەبیل کربا دا ئەم ل خۆ زڤریبااین و مە توبە کربا.))

بێ ئاگەهی ژ مرنێ مەزنترین بێ ئاگەهییە، گەلەك یێ هشیاربە بلا هەمی دەمان مرن لبیرا تە بیت، دا کارێن تە یێن گرنگ و سەرەکی د رێکخستی بن.

هەوە باوەری ئینا؟

عایشا(﵂) وەسفا پێغەمبەری(ﷺ) دکەت و دبێژیت: دەمێ پێغەمبەری(ﷺ) عەورەك ل ئەسمانی ددیت، بۆ سنگی و پشتێ دزڤری و دهاتە ژور و دەردکەڤت، و سەروچاڤێن وی دهاتنە گوهرین، بەلێ ئەگەر باران هاتبا گەلەك کەیفا وی دهات حەتا عایشایێ ب کەیفا وی دزانی، پێغەمبەری(ﷺ) دگوت: (ئەز دترسم وەکی قەومێ عادی ل مە بهێت؛ چونکی دەمێ قەومێ عادی عەور ل ئەسمانی ددیتن کەیفا وان دهات، دگوتن: ئەڤە بارانە، بەلێ پا دگەل ڤی عەوری عەزاب بۆ وان دهات) خودێ مە ب پارێزیت.

بەرێخۆ بدەنە حالێ پێغەمبەری(ﷺ) ئەو خوشتڤیێ خودێیە، ل مەدینێ دژیت هەڤالێن وی یێن دگەل و باشترین مروڤە لسەر ئەردی، بەلێ دسەر ڤێ چەندێ هەمیێرا یێ پشتراست نەبوو کو خودێ چ عەزابێ بۆ وان نائینیت. جیاوازیێ بکەن دناڤبەرا وی سەروبەری و سەروبەرێ مە یێ نوکە ئەم تێدا دژین، ئەم هەمی رۆژا ئەوان کارەساتان دبینین ئەوێن بسەرێ مە دهێن، ئەم ل روژنامان دخوینین و ل تلەڤزیونان دبینین کا چ چێدبیت! بیڤەلەرز ل مصرێ و ئیرانێ و چینێ و تسونامی ل ئاسیا و لافاو ل ئەمریکا. و چ جار ئەم وێ هزرێ ناکەین کو ئەڤە عەزاب و کارەساتن بەلکی رۆژەکێ بسەرێ مەژی بهێن، هەروەکی دێ بێژی بۆ مە پەیمانەك یا ژ دەف خودای هاتی و یا گوتی:

ئەز چ جاران نەخۆشیێ ناگەهینمە هەوە. ئەڤ هەستێ نەترسیانێ یێ لدەف مە هەی لدەف پێغەمبەری(ﷺ) نەبوو، ئەڤ پشتراستیە ژ نەعەزابدانا خودێ مەزنترین خەلەتیە و مەزنترین ئێشە ژ ئێشێن دلی. ل باشورێ ئیتالیا ل سالا ٩٦ بەری زایینێ ل دەوروبەرێن (بومبای) ڤولکانەکا نەپەقی هەبوو هەر ل وێ سالێ ڤولکان پەقی و توز و دوکێلا ڤولکانێ ل ئەسمانێ باژێری بەلاڤبوو و هەمی باژێر ڤەگرت، دەمژمێر ١٢ نیڤرو بوو بەلێ هندێ تاری بوو دا بێژی نیڤا شەڤێ یە. پاشی ئەسمانی دەستپێکر و هندەك بەرێن ئاگری کو دهێنە ناڤکرن ب (اللافا)، بسەر هەمی باژێریدا باراندن، پاشی هەر تشتەکێ ژ ڤولکانێ دروست دبیت بسەر خەلکێ باژێری دا هاتنە خوارێ و باژێر هەمی گرت و خەلك هەمی مرن، باژێر هەمی هاتە ڤەشارتن ب بەرێن (اللافا) و ئەو توز و تشتێن ژ ڤولکانێ چێدبن. کەسێ چ تشت ژ باژێرێ بومبای نەزانین هەتا هندەك ڤەکولەران بەری چەند سەد سالان ڤەدیتییەڤە، تشتێ ژ هەمیان سەیرتر وان دیتی ئەو بوو، ژ دەمێ ڤولکانێ هەتا نوکە باژێر هەمی وەك خۆیە و چ تشت نەهاتینە گوهرین حەتا تەرمێن خەلکێ باژێری ژی وەکی خۆنە، ئەوژی ژ ئەگەرێ وان بەرێن بسەردا بارین.

زانا دبێژن: ئەگەرێ سەرەکی یێ عەزاببارندنا بسەر خەلکیدا ئەوە، زولم دناڤ جڤاکیدا بەلاڤ ببیت و بەلاڤبوونا زولمێ ئەگەرێ هاتنا عەزابا خودێ یە.

﴿وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَى إِلا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ﴾ ئانكو(نەبوویە كو ئەم گوندان تێ ببەین ئەگەر مروڤێن وان ب كوفرو گونەهكاریێ بۆ خۆ د زوردار نەبن)

ابن تیمیە(ﷺ) دڤی دەستوری گەهشت و رستەیەكا گەلەك جوان گوت، دەمێ دبێژیت: (خودێ دێ دەولەتا دادپەروەر پارێزیت، ئەگەر خۆ خەلكێ وێ كافر ژی بن، و دێ دەولەتا ستەمكار عەزابدەت ئەگەر خۆ خەلكێ وێ موسلمان ژی بن) دادپەروەری پیڤەرە ل دونیایێ، دین یێ هاتی دا دادپەروەریێ بەلاڤ بكەت، ئەگەر كافران دادی كر خودێ دێ وان پارێزیت، و ئەگەر زولم لناڤ موسلمانان بەلاڤبوو خودێ دێ وان عەزاب دەت. خودێ مە ب پارێزیت.

سوپاس ئبليس.

سوپاس ئبليس؛ چونكى ته خرابيا مەزناهى و كەرب و كينىٚ نيشا من دا، ئاخفتنا ته دگەل خودايىٚ مەزن و رژديا ته لسەر نەبرنا سوجدىٚ بۆ ئادەمى، بۆ من ديارکر كەرب و كين و سەررەقى ئێكه ژ رەوشتێن نەزان و كورەفامان، يا ئبليس تو خودىٚ لبەر سينگىٚ خۆ دبينى و بێى هيچ وەرگێرەكى دگەل دئاخڤى، و دەمىٚ داخوازىٚ ژ ته دكەت بۆ ئادەمى بچيه سوجدىٚ تو خۆ مەزن و بلند ددانى، و دەستپێدكەى و خۆ ددانى يىٚ دروست، هزردكەى نابيت بۆ كەسەكى بچيه سوجدىٚ كو ژ ئاخىٚ هاتبيته دروستكرن! ئەرىٚ ته ژ چ ژيوار وەرگرتيه كو ئاگر ژ ئاخىٚ چێترە؟ حەتا سوجدىٚ نەبەى. تو باش دزانى ئەوىٚ ئاخ و ئاگر چێكرين يىٚ داخوازىٚ ژته دكەت تو سوجدىٚ ببەى، بەلىٚ كەربگرتنا كوره تو گرتبووى ته خۆ مەزن دكر... سوپاس ...

- سوپاس ئبليس ته نيشا مندا كا خودىٚ چەندىٚ نەرم و كەريمە.. دسەر ڤىٚ چەندێڕا ته بىٚ ئەمريا خودىٚ كر و ته ب كەربگرتنىٚ بەرسڤا خودىٚ دا، ته داخوازا دەمى ژ خودىٚ كر: ﴿قَالَ أَنظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ ئانكو (تو من حەتا رۆژا رابوونىٚ بهێله) و خودىٚ دەم دا ته وەكى ته دڤێت، ﴿قَالَ إِنَّكَ مِنَ المنظَرِينَ﴾ ئانكو (هندى توى تو ژ وانى يێن من ئەجەلىٚ وان پاشئێخستى حەتا پفكرنا ئێكىٚ د بورييێدا) خودىٚ چەندىٚ بێنفرەه و نەرم و كەريمە.

- سوپاس ئبليس؛ چونكى تە نيشا مندا، هندەك كەس دينى بۆ مەرەمێن خۆ يێن خراب بكاردئينن، ناڤێ خودێ بكاردئينن دا خەلكى سەردا ببەن، دەمێ تە ب درەو سيند خوارى دا ئادەمى و حەوايێ سەردا ببەى، ﴿وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ﴾ ئانكو (شەيتانى بۆ ئادەمى و حەوايێ سويند ب خودێ خوار كو وى دڤێت شيرەتێ ل وان بكەت..) بۆ من دياربوو، نە هەر كەسێ سويند بخوت يێ راستگويە، نە هەر كەسێ ئاموژگاريان بكەت يێ دەستپاكە، تە نيشا مندا، ل دەمێ سەرەدەريێ دگەل خەلكى دكەم من ئاگەهـ ژ خۆ هەبيت.. سوپاس بۆتە..

- سوپاس ئبليس؛ چونكى تە نيشا مندا ئەز خۆ بپارێزم ژ وێ چەندێ كو سستى و كێماسيێ د عيبادەتێ خۆدا بكەم؟! چونكى تو نێزيكترين عەبدێ خودێ بووى و تە ژ هەميان پتر عيبادەت دكر حەتا خودێ دگوت چ جهـ نينن ل ئەردى و ئەسمانى شين پێت سوجدێن تە لێنەبن، تە مەزناهى ب عيبادەتێ خۆ بر و تە سستى كر. خودێ مە بپارێزيت. تە نيشا مندا هەر عيبادەتەكێ بەرێ مرۆڤى بدەتە مەزناتيێ دێ مرۆڤى بەرەف ژناڤچوونێ ژى بەت.

- سوپاس ئبليس؛ چونكى تە نيشا مندا زكرەشى خێرا دخۆت!! رامانا نەبرنا سوجدێ بۆ ئادەمى بتنێ ژ چاڤ پێنەرابوونا تەبوو ئەوا دلێ تە خوارى؛ چونكى خودێ ئەو نێزيك كر و داخواز ژ تە كر تو سوجدێ بۆ ببەى، بەلكى

ته حەزدکر خودێ داخوازێ ژ ئادەمی بکەت بۆته بچیته سوجدێ، ژبەر زێدە عیبادەتکرنا تە! سوپاس بۆ تە تە نیشا مندا، چاڤ پێنەرابوون چەندا خرابە.

- سوپاس ئبلیس؛ چونکی تە نیشا مندا کو خۆریسکرن ئێك ژ هیڤیێن تەبوو دا خەلکی دسەردا ببەی، ﴿يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْآتِهِمَا﴾ ئانکو (ئەی دوندەها ئادەمی بلا شەیتان هەوە نەخاپینیت و گونەهێ لبەر هەوە شرین نەکەت هەر وەکی وی لبەر دایبابێن هەوە ئادەمی و حەوایێ شرینکری، ڤێجا ژبەر هندێ وی ئەو هەردوو ژ بحەشتێ دەرئێخستن و ئەو جلکێن خودێ پێ ستارەکرین ژبەر وان دکەت دا عەورەتێ وان نیشا وان بدەت) سوپاس تە ئەز ئاگەهدارکرم کو ژبەرخۆکرنا جلکی و بێشەرمی، ژ مەزنترین رێکێن تەنە دا مە ژ بەحەشتێ بکەیە دەر!

لیستا سوپاسیا دێ درێژبیت یا ئبلیس، من داخوازیەکا ژتە هەی هیڤیدارم بۆ من بجهبینی، بوچوونا تە چیە ئەگەر ئەم لسەر تشتەکی رێك بکەڤین باشیا من و تە هەردووکا تێدا هەبیت؟ من بهێلە ئەز عیبادەتێ خودێ بکەم و گونەهان نەکەم، پاشی ئەز بچمە بەحەشتێ ب هاریکاریا خودێ، و گونەهێن تە کێم ببن؛ چونکی دێ ئێك ژ ئەوێن تە سەردا برین کێم بیت، ب ڤێ چەندێ دێ ئەشکەنجەدانا تە کێم بیت، بوچوونا تە چیە ئەگەر تو ڤی تشتی دگەل هەمی کەسان بکەی و هەمی ژ جەهنەمێ قورتالببن؟ ئەرێ یا ئبلیس

دێ چ چێبیت ئەگەر تو دەستا ژ سەررەقیا خۆ بەردەی و عەبدا بهێلی دا ب دروستی عیبادەتێ خودایێ خۆ بکەن، و تو داخوازا لێبورینێ ژ خودای بکەی دا تو و هەمی کەس ژ ئاگرێ جەهنەمێ رزگاربین، یان سەررەقیا تە تو یێ کورەکری و ژ هەمی تشتان دویرکری؟ و ئەز دزانم خۆ ئەگەر تو من بهێلیژی ، شەرێ من ب دوماهیك ناهێت؛ چونکی دناڤ لەشێ مندا دوژمنەکێ ژ تە خرابتر یێ هەی، دشێت من ژناڤ ببەت ئەوژی نەفسا منە، ئەز داخوازێ ژ خودێ دکەم من ژ هەمی دوژمنا بپارێزیت یێن ژ دەرڤە ژ ناڤدا.

تیرەك ددلێ تەدا !

هەردەمێ تە بەرێخۆ دا ژنەکێ ب شەهوەت بزانە تە تیرەك کرە ددلێ خۆ دا.

دەستەواژەیەکا ئاسان: بەرێخۆدان = هزر = شەهوەت = **کرنا** کارەکێ حەرام یانژی پەشیمانی لسەر کەیفخۆشیا ب وی تشتێ تە دیتی!

دێ بەرێخودەیە ژنێ دێ مێشکێ تە دەست بکارکرنێ کەت و دێ هزرێن خراب هێن، دێ هزرکەت کو تو یێ ل نێزیکی وێ و دەستێ خۆ دکەیێ و هتد..، ب ڤی رەنگی دێ مێشك دەست ب کارێت خراب کەت.

ئەگەر مێشکی کارکر و دڤان هزرادا کویر چوو خوارێ دێ هزرێن شەهوەتی پەیدابن کو پێکدهێن ژ کارتێکرنا دلی و لەشی دگەل وان هزرێن دمێشکیدا پەیدا بووین.

ئەگەر شەهوەتێ سەرهەلدا: یان دڤێت تو لسەر وی کاری یێ بەردەوامبی و بچیە دەف ژنێ و خەلەتیێ دگەل بکەی، یانژی دڤێت شەهوەتا خۆ بگری و دەستێ خۆ دانیە سەر و توشی پەشیمانیێ ببی، هەڤدژیا هەی دناڤبەرا ئەوا دلێ تە حەزدکەت و ئەوا عادات و تەقالیدێن تە لدویڤ دچن، دڤان هەردوو حالەتاندا خرابیەکا مەزنا هەی، چ تو خرابیێ بکەی یان تو بخەم بکەڤی سەرا نەکرنا وێ و دهەر ئێك ژواندا ژناڤبرنەکا هەی بۆ دلی.

پاش ئەگەر رابووی و نڤێژێ بکەی بێی خۆ شکاندن، قورئانێ بخوینی بێی روندك باراندن، هەست ب رەقاتیەکا مەزن بکەی ددلێ خۆ دا، ما تو چ دزانی بەلکی ئەڤە هەمی ژبەرێخۆدانا تەیا حەرام هاتبیت.

وەسا هزر دبەرێخودانێدا نەکە هەروەکی تشتەکە کو خودێ یێ حەرامکری، بەلکی بەرێخۆ بدە چاڤگرتن ژ حەرامیێ هەر وەکی تەناهیەك و خۆشیەك یا تێدا بۆ تە و دەروونێ تە؛ چونکی کونترولکرنا بەرێخودانێ ئاسانترە ژ کونترولکرنا هزرێ، ئەگەر بابەت گەهشتە هزرکرنێ دێ ب زەحمەت کەڤیت ئەم کونترولێ لسەر مێشکی بکەین.

دقوناغا ئێکێدا لسەر تە پێدڤیە ژوان جها دویربکەڤی ئەوێن گەلەك ژن لێ هەین، هەروەسا ژ دیمەنێن لسەر تێلەڤزیونێ و ڤیدیو کلیپا، ئەگەر بۆ ماوێ هەیڤەکێ تو لسەر ڤی تشتی بەردەوامبووی! دێ بینی گیانێ تە و دەروونێ تە گەلەك یێ ئارام دبیت و هەست ب خۆشیێ دکەی، تاقیبکە تو چ تشتی خوسارەت نابی..

ئەڤ گوتنێن لسەری هەمی د تاقیکرینە و نەبتنێ گوتنەکە، ئەز جیاوازیەکا مەزن دبینم ددەروونێ خۆ دا، دەمێ ئەز دشێم کونترولێ لسەر بەرێخۆدانا خۆ بکەم، و ل دەمێ بێهێزیێ ئەز بەرێخۆ ددەمە حەرامی دلێ من رەق دبیت.

چاڤگرتن ژ بەرێخودانا حەرام هەمان مفایێن هەین بۆ ژنێ ژی؛ چونکی ژ هەردوو لایانڤە دهێتە خواستن خۆ بپارێزن.

سوپاس بۆ خودێ کو پێغەمبەرێ من موحەممەدە (ﷺ)

سوپاسیا خودایێ مەزن دکەم کو پێغەمبەرێ من موحەممەدە(ﷺ)؛ چونکی ئەگەر کەسەکێ دی با ژبلی وی د من و بێهێزیا من نەدگەهشت، گەلەك کەس یێن هەین بریارێ لسەر تە ددەن و رەخنێ لتە دگرن بێی کو بزانن کا تو د چ رەوشدا دبوری دگەل دەرونێ خۆ، هندەك تەنگاڤی و شەرێن دەروونی یێت هەین مروڤ تێدا دبوریت و بتنێ خۆشتڤیێ خودێ تێدگەهیت.

چیروکێن پێغەمبەری(ﷺ) دگەل گەنجێن خەلەتی کرین روندکان ژ چاڤا دبارینن؛ چونکی خودان دلوڤانیەکا پێغەمبەرانە بوو چ نموونە وەکی وی نینن: کورێ مامێ پێغەمبەری(ﷺ) عبدلله کورێ عباسی(رضي الله عنهما) بۆ مە ئەڤێ چیروکێ ڤەدگێریت کو ل روژا حەجکرنێ ل مەکەها پیروز یا رویدای دناڤبەرا پێغەمبەری(ﷺ) و فەزلێ کورێ عەباسی(رضي الله عنهما)، پێغەمبەری(ﷺ) فەزلێ کورێ عەباسی ل پشت خۆ سیارکر و فەزل زەلامەکێ جوان بوو. برێکێڤە پێغەمبەر(ﷺ) راوەستیا و هندەك فەتوە بۆ خەلکی دان، ژنەك هات و دڤیا پسیارەکێ ژ پێغەمبەری(ﷺ) بکەت دا کو فتوایەکێ بۆ لسەر بدەت، ئەو ژنە یا جوان بوو فەزل ژی ما و هەر بەرێخۆ ددا ڤێ ژنێ و دلێ وی کەتە جوانیا وێ، پێغەمبەری(ﷺ) دەستێ خۆ دانا سەر سەروچاڤێن فەزلی وی سەرێ خۆ

زڤرانده رەخێ دی و پێغەمبەری(ﷺ) دەستێ خۆ برە رەخێ دی و دانا سەر سەروچاڤێن وی هەتا کو چاڤێت خۆ ژ بەرێخۆدانا وێ ژنێ دویربکەت.. ژنێ گوتێ: یا پێغەمبەرێ خودێ، خودێ حەجا فەرزکری لسەر عەبدێن خۆ و بابێ من پیرەمێرەکێ مەزنە نەشێت خۆ لسەر پشتا حێشترێ بگریت دروستە ئەز پێش ویڤە حەجێ بکەم، پێغەمبەری(ﷺ) گوتێ: بەلێ. هزرا خۆ بکەن، فەزل سەحابی بوو ل وەختێ حەجێ و دگەل پاقژترین و پیروزترین مروڤ و دگەل هندێ ژی بەرێخۆ ددا ژنێ، و ژن وەسف دکر کو یا جوان بوو سەحابی ژی مروڤن و هەر چ تشتێ مروڤی هەی وانژی یێ هەی ژ حەزا و هزرا و خەلەتیان، هزرا خۆ بکەن کا چەوا پێغەمبەری(ﷺ) سەرەدەری دگەل فەزلی کر ب دلەکێ فرەه و ب نەرماتی، چ وانێن درێژ لسەر رەوشتی بۆ نەگوتن بەلێ بزاڤکر ب جوانترین شێوە رەوشتێ وی ب گوهریت بێی تورەبوون و دەنگ بلندی.

بەرێ خوبدەنە دلوڤانیا پێغەمبەری(ﷺ) دگەل ئەوێ ڤەدخوار:

زەلامەك هەبوو ناسناڤێ وی کەر(حیمار) بوو، ڤی کەسی جورەکێ خوارنێ دیاری بۆ پێغەمبەری(ﷺ) ئینا، بەلێ پاشی ئەڤ کەسە هاتە دەف پێغەمبەری (ﷺ) و گوتێ: حەقێ وێ بدە من، پێغەمبەری(ﷺ) کرەکەنی و فەرماندا حەقێ وی بدەنێ، رۆژەکێ ئەو زەلامە یێ سەرخۆش بوو، هاتە دەف پێغەمبەری(ﷺ) کەسەکی گوت نفرین ل وی بن، پێغەمبەری(ﷺ) گوت:

(نفرینان لێ نەكەن، بخودێ ئەو حەز ژ خودێ و پێغەمبەرێ وی دكەت) سەرەرای هندێ پێغەمبەری(ﷺ) فەرمان ل وی كر دا كو ئەو ئارەقێ نەڤەخۆت و دهەمان دەمداژی پێغەمبەری(ﷺ) حەزژێكرنا وی بۆ خودێ و پێغەمبەرێ وی دیاركر. دڤی تشتیدا بومە دیار دبیت كو ئەم بریارێ لسەر ئەوا د دلێ كەسێدا نەدەین؛ چونكی بەلكی گەنجەك بهێتە دەڤ تە و یێ دناڤ گونەهادا نقوم بووی بەلێ دلێ وی یێ تژی خێرە. خوزی منژی ئەڤ دلوڤانیە هەبا دگەل هەركەسەكێ گونەهەك كری. خوزی هەركەسێ سەرەدەریا وی دگەل گەنجا با سەرەدەریەكا ب دلوڤانی و باشی دگەل كربا.. ئەڤە پێغەمبەرە (ﷺ) و خۆشتڤیێ خودێ یە حەزژێبكەن؛ چونكی ئەو ژ هەمی كەسا پتر دهەوە و ئاریشێن هەوە دگەهیت.

وەفاداری

دڤی دەمیدا ئەز یێ پەرتووکا (چیروکا تاقیکرنێن من دگەل راستیێ - ژیانا مهاتما غاندی) کو وی ب دەستێن خۆ یا نڤیسای، دخوینم و هەر دەسپێکێ ئەڤێ پەرتووکێ ئەز بۆ خۆ راکێشام و کێم جاران پەرتووك ب ڤی شێوەی من بۆ خۆ دکێشن، بەلێ ئەڤ جارە دلێ من و گیان و مێشکێ من بۆ خۆ کێشان.

دێ هەوە هێلم دگەل جوانترین بەشێ دڤێ پەرتووکێ دا، دەمێ غاندی لسەر مرنا بابێ خۆ دئاخڤیت کو ل دەمێ نەساخیا بابی وی غاندی و مامێ خۆ چاڤێ خۆ ددایێ.

دەمژمێر دەھ و نیڤ یانژی یازدەی شەڤێ بوو، من مەساج بۆ بابێ خۆ دکر ل وی دەمی مامێ من گوت: هەما هندە بەسە کەیفا من هات و ئەز بلەز چوومە جهێ خۆ یێ نڤستنێ و هەڤژینا من یا جوان و بچویك یا دخەو بوو، ئەرێ ئەو چەوا دنڤیت و ئەزێ هشیار، من ژ خەو هشیارکر بتنێ پێنج یان سێ دەقیقە نەچوون تەزینکەك ب لەشێ من کەفت (خولامی گازی کر و گوت: رابەڤە بابێ تە گەلەکێ نەساخە) من دزانی یێ نەساخە بەلێ پا دەمێ گوتی (گەلەکێ نەساخە،!) من زانی تشتەکێ دی یێ ژ بوو هەی هەر دوی دەمی دا ئەز بلەز لسەر جهێ خۆ رابووم و من گوت:

- بابەت چی یە؟

ـ گوته من: بابێ ته چوو بەر دلوڤانیا خودێ.

و هوسا هەمی تشت ب دوماهیك هاتن و ل وی دەمی چ ژ من نەدهات ژبلی هندێ کو ئەز دەستێن خۆ لێکبدەم و من هەست ب مەزنترین شەرم و سەرشوری کر، ئەز ب لەز چوومە دژورا بابێ خۆڤە و من دیت ئەو یێ مری.!

ئەگەر شەهوەتا من یا گیانەوەرا وەنەکربا دا ل دەمژمێرێن دوماهیێ لدەف بابێ خۆ بم کو یا پێدڤیبوو ئەز ل دەف وی بام و من پێن وی ڤەمالیبان و ل بەرسینگێ من مربا، بەلێ نوکە ئەڤ تشتە بدەست مامێ منڤە هات.

گەلەکێ وەفادار بوو بۆ برایێ خۆ یێ مەزن هەتا وی رادەی شەرەفا خزمەتکرنا برایێ خۆ وەرگرت ل دوماهیك چرکێت ژیانا وی، بابێ من هەست پێ کربوو کو دێ مریت لەوما داخوازا لاپەرەکی کر و لسەر نڤیسی: (خوئامادەبکەن بۆ رێورەسمێن دوماهیێ) و نڤشتیا خۆ ژ ستوییێ خۆ کر و رستکا خۆ یا زێری ئێخست و دانا رەخەکی، پشتی بێهنەکێ دوماهیك هەناسا خۆ کێشا.

ئەو شەرما دڤی بەشێ سەریدا بمن کەفتی شەرما شەهوەتا من یا لەشی بوو، د وێ دەمژمێرا ب شەرمدا کو دەمژمێرا مرنا بابێ من بوو یا کو پێدڤی بوو من ل وی دەمی خزمەتا وی کربا، ئەو دەمەك بوو چ جارا من ژبیرنەکریە و ژێ نەبرییە و هەر من دنەفسا خۆ دا دگوت. هەرچەندە وەفادار‌یا من بۆ بابێ من چ سنور نەبوون و ئەز یێ ئامادەبووم هەمی تشتان ژ دەست بدەم سەر

خاترا وی بەلێ لسەر ڤێ هەمیێرا ئەڤ وەفادارییە هاتە پیڤان و من دیت ب شێوەکێ گەلەك زور یا بکێماسیبوو؛ چونکی د وی دەمی دا ئەقلێ من لسەر شەهوەتێ بوو، ژبەر هندێ هەمی دەما من خۆ دهەژمارت زەلامەکێ شەهوانی، هەرچەندە ئەز زەلامەکێ وەفادار بووم و ئەز پێدڤی ب دەمەکێ گەلەك درێژ بووم هەتا شیایم خۆ ژ داڤێن شەهوەتێ رزگار بکەم، لسەر من پێدڤی بوو ئەز دناڤ گەلەك تاقیکرناندا ببورم هەتا شیایم بسەرکەڤم.

نەفرت ل تە بن بناڤ و دەنگی.

بناڤ و دەنگی تایبەتمەندییێن مروڤی یێن تاکەکەسی ژ مروڤی وەردگریت، تو نەشێی بچیە چ جهان، خارنگەهان، فروکەخانێ یان هەر جهەکێ گشتی، دێ خەلك بەرێخۆ دەنە تە و بەحسێ تەکەن، دەستێ خۆ درێژکەنە تە (بەرێخۆ بدەنە جلکێ وی، چەوا یێ خوارنێ دخۆت، چەوا یێ خۆ مەزندکەت، شێوێ وی درێژترە ژ لسەر تێلەڤزیونێ... هتد) تو نەشێی ژ جهەکی دەرکەڤی ئیلا ژ سەری هەتا بنی بەحسێ تە یێ هاتیەکرن، نەبتنێ مروڤ بەلکی بەحسێ هەڤال و مال وکەسوکارێن مروڤی ژی دکەن.. چاڤێ خەلکی یێ ل مروڤی چ جهێ مروڤ دچیتێ، نەفرت ل تە بن بناڤ و دەنگی.

گەلەك هەڤال دێ لدور تە کوم بن تو هزر دکەی ئەو حەز ژ تە دکەن و رێزێ ل تە دگرن و پشتی هنگی ل ئێکەم پێنگاڤ و تاقیکرن دێ بینی ئەو ئێکەم کەسن هێرێشی تە بکەن و تە بهێلنە بتنێ و تە گونەهبار بکەن، تو دێ هەر بۆ خۆ بێژی خوزی هەڤالێن من نەبان و خوزی ئەز هێلابامە بتنێ، و من هەڤال و نەیارێن خۆ ژێکجودا نەکرن، نەفرت ل تە بن بناڤ و دەنگی.

ل هەمی جها کارێن تە بۆ تە بساناهی دکەڤن، ل فروکخانێ دێ کارێن تە بۆ تە ئاسان کەن، تو ل چەڤەرێبوونێ نامینی، ل هوتێلێ ئەگەر چ ژورێن ڤالا

ژی نەبن هەر دێ بۆ تە ژورەکێ دابینکەن، هەروەسا ل جهێ پاسەپورتا ژی دێ کارێن تە بساناهی بن، بەلێ نەزان بتنێ باوەردکەن کو ئەڤ ئاسانکاریە هەمی ژبەر تەنە؛ چونکی تو مروڤەکێ خۆشتڤی بەلێ هەمی ژبەر وێ چەندێیە کو تو مروڤەکێ بناڤ و دەنگی و بناڤ و دەنگیەکا درەوە، نەفرت ل تە بن بناڤ و دەنگی.

دێ گەلەك ئاخفتن هێنەگوتن، بەحسێ تە ب خرابی هێتەکرن، دێ حەسوید گەلەك زێدەبن و غەیبەتا تە دێ گەلەك هێتەکرن، دێ گوشتێ تە بیتە خوشترین گوشت بۆ خەلکی کو بخۆن، نزانن کو تو ئەی ئەو کەسێ بناڤ و دەنگ توژی وەکی وان مروڤی و تە هەست یێن هەین و بخەم دکەڤی و دئێشی دەمێ کەسەك بەحسێ تە دکەت ب خرابی، نەفرت لتە بن بناڤ و دەنگی.

دەمێ دهێنە ل دەف تە دبێژنە تە تو چەند مروڤەکێ باشی و گاڤا ژ دەف تە دەردکەڤن دبێژن: چەند مروڤەکێ خرابە، ل دەف تە سوپاسیا تە دکەن و ل دەف کەسێن دی دهاڤێژنە تە، نەفرت ل تە بن بناڤ و دەنگی.

دێ گەلەك ب باشی بەحسێ تە هێتە کرن، تو دێ هزرکەی تو باشترین کەسی ئەو بخۆ نە ژبەر تەیە بەلکی ژ بەر هندێ یە کو تو دشاشەیەکا تیڤی یا بچویکدا دەردکەڤی، بەلکی تو خرابترین کەس بی بەلێ ئەو سەرەدەریێ دگەل تە دکەن کو تو کەسەکێ کاملی چ خەلەتیا ناکەی، چ گونەها ناکەی، ژبیردکەن کو تو مروڤی و یێ ژ ئادەمی بووی و خەلەتیان دکەی، ئەگەر تە خەلەتی کر

دێ مەزنکەن و تشتا لسەر زێدەکەن هەروەکی تە مەزنترین گونەهـ کری و ل تە نابورن سەرا ڤێ خەلەتیا تە کری، بەلکی دێ لسەر تە کەنە مال و دێ بێژن: تو مروڤەکێ دووری و درەوینی، بناڤ و دەنگی دێ تە بەتە بەر پەرێت ئەسمانی و ژ نیشکەکێڤە دێ تە ل ئەردی دەت، نەفرت ل تە بن بناڤ و دەنگی.

ول دوماهیکێ من زانی و ئەز تێگەهشتم کا بوچی شێخ (عایز قەرەنی) بریاردا خۆ ژ ژیانا گشتی دویربێخیت، ئەوژی ژبەر گوتن و گوتگوتکێن خەلکی ب ئەگەر و بێی ئەگەر، ئەڤە هەمی هاتە گوتن لسەر وی و ئەو زانایەکێ مەزنێ ب ناڤ و دەنگ (عایز قەرەنی)یە، پا ئەز بۆ خۆ چ بێژم و ئەز نەگەهشتمە هندی سەرێ دەرزیکێ ژ زانینا وی و ژ ئیمانا وی و صەبرا وی و سەربورێن وی دژیانێ دا، نەفرت ل تە بن بناڤ و دەنگی.

هەرتشتەکێ ل دەوروبەرێن من درەون درەوەکا مروڤی دسەردا ببەت، هەمی وەسا خۆ پێشچاڤ دکەن کو حەز ژمن دکەن و ئەز دڤێم، ئەرێ ئەو ل کیڤەنە وەختێ نەخۆشیێن من ئەو دەمێ ئەز پێدڤی وان، هەروەکی بتنێ ئەو ل دەوروبەرێن من بوون ژبەر بناڤ و دەنگیا من، نەفرت ل تە بن بناڤ و دەنگی.

خەلك هەمی ب دویف ناڤ و دەنگیێ دکەڤن و ب خودێ ئەو نهێنی و نەخوشیێن وێ نزانن.. خەلك تشتێ عەزیز و ب قیمەت ژ دەست ددەن ژ بەر

وێ و ئەو بتنێ خەیالەکە و درەوەکە.. پرسیار ژمن بکەی کا ناڤ و دەنگی چیە؟ پرسیار ژمن بکەن و ئەزدێ بێژم: نەفرت ل بناڤ و دەنگیێ بن.

رکمانی (العناد)

سێزده سال بورین ژ دەمێ من بریاردای ل راستیێ بگەریێم، ل دەمێ من گرنگی ب هندێ دای کو ئەز نێزیکی خودێ ببم، سێزده سال بورین ئەز یێ ل تمامەتیێ دگەریێم! ئەز یێ ل وێ رێکێ دگەریێم کو پێ چ گونەها نەکەمەڤە! و د ڤی دەمیدا ئەز گەلەکێ توند بووم لسەر نەفسا خۆ، من توندی لێدکر دەمێ گونەهەك دکر و هەرگاڤەکا خەلەت ببا.. من ژیانەکا دەم دەمی بوراند دناڤبەرا نێزیکبوون ژ خودێ ل دەمەکی و دویرکەفتن ژێ ل دەمەکێ دی، و ل دوماهیێ هندەك هزر بۆ من هاتن کورتیا وان..

من هزرا خۆ د چیڕوکا ئادەمیدا کر ل بەهەشتێ بۆ و ژنەکا جوان هەبوو و گوتبویێ کەیفێ ببە ب هەر تشتەکێ تە هەی بتنێ دارەك نەبیت! هزرا خۆ بکەن ئادەم پێغەمبەرە و باوەری یا ب خودێ هەی بەلکی ئەو نێزیکترین عەبدە بۆ خودێ؛ چونکی ئەو د بەهەشتێ دا بوو و ئەو ئێکەم مروڤ بوو خودایێ مەزن ب دەستێ خۆ چێکری و زێدەباری ڤێ هەمیێ چ لسەر وی نەهاتبوو فەرزکرن و حەرامکرن! هەمی بتنێ ئێك تشت بوو ئەوژی: نێزیکی ڤێ دارێ نەبە و تشتێن دی هەمیێ تەیە و تو تێدا یێ ئازادی! هزردکەم ئەڤە پەیمانەکا جوانە دناڤبەرا خودێ و ئادەمیدا، مانە وەیە؟ هندەك جارا ئەز

هزردکەم (هزرا مروڤەکێ سەرداچووی) ئەگەر ئەز ل جهێ ئادەمی بام من بێ ئەمریا خودێ نەدکر و من ژ وێ دارێ نەدخوار! پاشی دزڤرمەڤە و هزرا خۆ دکەم، ئەز ژ وی بێهێزترم و دا ل بەهەشتێ ژی یێ بێهێزبم و دا ژ دارێ خۆم و بێ ئەمریا خودێ کەم؛ چونکی ئەز مروڤم. پێغەمبەری(ﷺ) پێش مە هەمیانڤە دگوت: (هەمی مروڤ خەلەتیا دکەن و باشترینێن وان ئەون یێن توبە دکەن) د ڤێ هزرکرنێدا من هزرا خۆ د جیاوازیا دناڤبەرا ئادەمی و ئبلیسیدا کر، هەردووکا بێئەمریا خودێ یا کری، ئەرێ جیاوازی چیە؟ من دیت جیاوازی پەیڤەکا بتنێ یە ئەوژی رکاتی (عیناد)ە، جیاوازی دناڤبەرا وان دا ئەوە: ئبلیسی خەلەتی کر و پاشێ دگەل خودێ ب رك چوو، بەلێ ئادەمی گونەه کر و پەشیمان بوو و توبە کر! ل ڤێرێ ئاریشە نە د گونەهێ دایە بەلکی ئاریشە یا د پشتی گونەهێدا،! گونەه چێبو چێبو و خەلەتی چێبو چێبو، هەرکەسەکێ پەشیمان بیت ئەو یێ نێزیکە ژ ئادەمی. ئەو کەسێ رکاتیێ بکەت و یێ لسەر بەردەوام بیت ئەو یێ نێزیکە ژ بۆ ئبلیسی.!

ڤێ فەرمودا قودسی بخوینە.. و بهێلە چاڤێن تە روندکا بیننە خوارێ بۆ حالێ وێ و روندکا بیننە خوار ژ بەر ڤێ دلوڤانیا خودێ یا مەزن: (ئەز و ئەجنە و مروڤ یێ د سحبەتەکا مەزن دا، من ئەو یێن ئافراندین و ئەو هندەکێن دی دپەرێسن، ئەز رسقێ وان ددەم و ئەو سوپاسیا هندەکێن دی دکەن، ئەز باشیا خۆ بۆ وان دهنێرمە خوارێ و ئەو خرابیا خۆ بۆ من دهنێرنە سەری، ئەز

حەز ژ وان دکەم ب هنارتنا نیعمەتێن خۆ و من چ مننەت ب وان نینە و ئەو کەرب و کینا خۆ ب کرنا گونەها بۆ من دیاردکەن و ئەو بێ دەستهەلاترین چێکرییێت منن، هەرکەسێ ژ وان بۆ نك من بهێت هەر ژ دویرڤە ئەز دێ پێشوازیا وی کەم و ئەوێ پشتا خۆ بدەتە من ئەز دێ ژ نێزیك گازی وی کەم و هەر ئێکێ تشتەکی ژبەر من بهێلیت ئەز دێ هشتا پتر دەمە وی).

خودایێ مەزن تەمامیێ (کمال)ێ ژ مە ناخوازیت بەلکی ژ مە دڤێت هەمی دەما لدویڤ بگەرین ئەو ژ مە داخواز ناکەت چ جار گونەها نەکەین بەلکی دڤێت ئەگەر مە گونەهەك کر ئەم زوی بزڤرین و ل رێکەکێ بگەرین کو پێ ژ ڤێ گونەهێ دویربکەڤین و ئەڤەیە جیهاد.

هزرا خۆ د ڤی جورێ جیهادێدا بکە، هەردەمێ تە پەیڤا جیهاد د قورئانێدا دیت بلا هزرا تە نەچیتە جیهادا شەری، جیهادا نەفسێ مەزنتر و پیرۆزترە، و ئەڤەژی دچیتە لژێر ئایەتێن جیهادا درێکا خودێدا. جیهادا نەفسێ جیهادە درێکا خودێ دا هشیاربە خۆ ژ رکمانیێ (عیناد)ێ دویربکە؛ چونکی ئەو تێچوونە!

دێ کیڤە رەڤی؟

زەلامەك هەبوو دڤیا ژ سیبەرا خۆ برەڤیت.. دگوت: ئەڤ سیبەرە بۆ من نەخۆش دکەت، پاشی بشێوەیەکێ گەلەك بلەز کرە غار، رەڤی و رەڤی و رەڤی داکو ژ سیبەرا خۆ رزگاربیبت بەلێ یابێ مفابوو، پاشی رابوو دارەکێ مەزن ئینا و شەر دگەل سیبەرا خۆ کر و بزاڤکر سیبەرا خۆ بئێشینیت بەلکی ئەو سیبەرە بترسییێت و ژ وی برەڤیت بەلێ هەر یا بێ مفابوو و سیبەرا وی ما دگەل وی، ڤی زەلامی ٦٠ سالان بڤی شێوەی بوراند! هەر وەختێ دبوو رۆژ و سیبەرا خۆ ددیت دا ژێ رەڤیت و دا شەری دگەل کەت بێ مفا.

ئەرێ بوچوونا تە لسەر ڤی زەلامی چیە؟ یێ دینە؟ یێ بێئاقلە؟ یانژی یێ نەزانە؟

ئەرێ مە خێرە هەر رۆژ ئەم چاڤلێکرنا ڤی زەلامی دکەین د سەرەدەریا خۆدا دگەل ئاریشا؟ بینە هزرا خۆ.. دەمێ هەرکەسەك ژمە توشی ئاریشەکێ دبیت دێ بزاڤێ کەت ژێ برەڤیت یان ژێ دویربکەڤیت، هەر چ ب رەڤینا ژ وی جهی بیت یانژی ب هزرا خۆ دێ ژێ رەڤیت. هەروەکی ژ ئەگەرێ جگارە کێشانێ یان ماددێن بێهوشکەر یان ڤەخارنێ یان سێکسی.. چ ژڤان ئاریشا ب سەرێ

ئێك ژمە بهێت دێ ئێكەم تشت بزاڤێ كەین ژێ برەڤین، بەلێ هەر زوی دێ زانین هندی ئەم ب رەڤین ئاریشە دێ هەر یا ئامادەبیت و هەبیت، هندەك جارا دێ بزاڤێ كەین شەری دگەل ئاریشێ بكەین و دژایەتیا وێ بكەین ب تورەبوونێ.. بەلێ پشتی دەمەكی دێ بۆ مە دیاربیت مە چ تشت چارەسەر نەكرینە!

ئەرێ بوچوونا تە لسەر مە چیە؟ ئەم ددینین؟ دبێ ئاقلین؟ یانژی ئەم نە دزانایینە و چ ژوێ راستییێ نزانین ئەوا دژیانا مە دا دروست دبیت؟

دا بزڤرینەڤە زەلامێ خودانێ سیبەرێ و هندەك چارەسەری یێن دی بۆ ببینین ل جهێ رەڤین و شەركرنێ دگەل سیبەرێ! خودانێ سیبەرێ ئەڤێن ل خوارێ هندەك چارەسەرینە بۆ ئاریشا تە ل شوینا رەڤینێ و شەری:

١- ل دژی سیبەرێ نەراوەستە، بەلكی خۆ بگرە هەتا دبیتە شەڤ ئەو بخۆ دێ چیت بێی تو چ زەحمەتا ببینی!! هەروەسا ئەڤە چارەسەریا گەلەك ئاریشایە ئەگەر مە هێلان و ئەم هند ل دویڤ نەچووین بەلكی دگەل بورینا دەمی بهێنە چارەسەركرن.

٢- تو بەرێخۆ بدە سیبەرێ هەروەكی تشتەكێ سروشتی د ژیانێدا و نە ئاریشەیە؛ چونكی ئەگەر تە هزرا خۆ لسەر گوهارت ئەو ب خۆ نامینیت ئاریشە، هەروەسا گەلەك ئاریشێن ژیانا مە نە ئاریشەنە هندەك تشتێن

سروشتینه دژیانێدا بەلێ مه یێن کرینه ئاریشه. ئەگەر هندەك کەسان ب شێوەکێ نه جوان سەرەدەری دگەل ته کر ئەو نه ئاریشەیه، بەلکی ئەو تشتەکێ سروشتیه دڤێ دونیایێدا و چ جار کەسێن هوسا ب دوماهیك ناهێن، مادەم هوسایه ما بوچی ئەم دێ وەکی ئاریشه بەرێخۆ دەینێ و ئەو بخۆ نه ئاریشەیه، کا یا چاوایه بلا ئەم وەسا قەبیل کەین کو تشتەکێ سروشتی یه د ژیانێدا ئەو بخۆ دێ چیت و نابیته ئاریشه و دێ بیته تشتەکێ ئاسایی.

٣- نەبتنێ تو بەرێخۆ بدە سیبەرێ هەروەکی سروشتەك دژیانێ دا بەلێ تشتەکێ ب مفایه ژی، وەکی سیبەرا دارێ دێ ته ژ گەرمێ پارێزیت و سیبەرا شڤێ دێ سەیاراته ژ گەرمێ پارێزیت، هەروەسا گەلەك تشت یێت هەین د ژیانێدا ئەم هزردکەین ئاریشەیه بەلێ ئەو بخۆ نیعمەتەکه ژ نیعمەتێن خودێ، ئەگەر نەخۆشی نەبان دا چەوا دەرفەت بۆ ته دروست بیت تو صەبرێ بکێشی و یێ ئارامبی و پاداشتی وەرگری بێ حساب ﴿إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُم بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ ئانکو (ل ئاخرەتێ خێرەکا بێی حسێب بۆ وان دێ هێته دان یێن صەبرێ دکێشن) بێی ئاریشه چ صەبر کێشان نابیت و بێی صەبر کێشان چ پاداشت نابن! هزرا خۆ بکه کا ئەڤه چەند تشتەکێ جوان و خۆشه خودێ بۆ مه لسەر دونیایێ دای، هەر گورانکاریەکا ئەم تێدا بکەین دێ ژ تمامەتیا وێ کێم کەت و هەرتشتێ ئەم هزربکەین کێماسیه ئەو دراستیا خۆ دا تمامەتیه ئەگەر ئەم ب چاڤەکێ مەزن بەرێخۆ بدەینه ژیانێ.

ئەی خودانێ سیبەرێ سوپاسیا خودێ بکە لسەر هەبوونا سیبەرێ، ئەی خودانێ مصیبەتێ سوپاسیا خودێ بکە لسەر مصیبەتێ، ئەی خودانێ ئاریشێ سوپاسیا خودێ بکە لسەر وێ ئاریشێ، چونکی سیبەر و مصیبەت و ئاریشە ژ نیعمەتێن خودێنە بۆ وی ئەوێ دلەك هەبیت و د راستییێن ژیانێ بگەهیت.

ژياننامه پێغەمبەرى (ﷺ)

ڤيانە يان نەڤيانە؟ دلرەقيە يان دلوڤانيە؟

هندەك كەس دژايەتيا من دكەن ژبەركو ئەز گرنگيێ ددەمە لايەنێ دلوڤانێ و ڤيانێ و باشيێ و نەرماتيێ د ژيانا پێغەمبەرى دا(ﷺ) و ناما لسەر وان فەرموودا بۆ من فرێدكەن يێن پێغەمبەر(ﷺ) تێدا توند و رەق، و پرسيارا ژ من دكەن دبێژن: تو بوچى ئەوان چيروكا ناڤەگێرى يێن پێغەمبەر(ﷺ) تێدا توند و رەق، تو بتنێ لسەر ئەوان فەرموودا دراوستى يێن پێغەمبەر(ﷺ) تێدا دلوڤان؟

بەرسڤا من بۆ ڤان نامان يا دناڤ پەرتووكا (هدي السيرة النبوية في التغيير الاجتماعي) يانڤيسەر (حنان اللحام) ئەو كەسايەتيا پێغەمبەرى(ﷺ) يا د ڤێ پەرتووكێدا ئەوا ئەز تێگەهشتيم و من حەز ژێ كرى و دلێ من پێڤە هاتيە گرێدان. و ئەڤە ئەو پێغەمبەرە يێ ڤيانا خودێ و ئيسلامێ نيشا من داى. يا ئەز دشێم بێژم نهێنيا سەركەفتنا پێغەمبەرى(ﷺ) و چوونا خەلكى بۆ ناڤ ئيسلامێ ل وى سەردەمى دوو تشتێن سەرەكى بوون:

ڤيانا وى بۆ ب هيدايەت ئينانا خەلكى، و هەستكرنا وى ب بەرپرسيارەتيا گەهاندنا پەياما ئيسلامێ. و زێدەبارى ئەڤێ چەندێ ژى سادەيى و خۆمەزننەكرنا وى دگەل هەمى چێكريێن خودێ موسلمان بيت يان كافر،

بتنیێ د هندەك بارودوخێن كێمدا نەبیت وەكی وان فەرمووديێن هندەك كەس ژێ دبێژن، ئەڤەژی زورداریە ئەم ڤان فەرموودا لسەر كەسایەتیا وی گشتی بكەین، یانژی ئەم د رژدبین كو ئەڤە سیستەم و رێكا وی بوون ب درێژاهیا ٢٣ سالان ژ ژیانا وی یا پێغەمبەرایەتیێ.

ژیاننامە خوشتڤیێ خودێ (ﷺ).. هەلویستێن رەق و توند یێن تێدا هەین.. بەلێ پا هەلویستێ لێبورینێ و نەرماتی و دلفرەهیێ گەلەك گەلەك پتر و زورترن، هەروەسا هەلویستێن كوشتن و جیهادێژی یێن تێدا بەلێ پا هەلویستێن ئاشتیێ و پاراستنا مروڤ و مروڤایەتیێ گەلەك گەلەك پتر و زورترن، هەروەسا هەلویستێن غەزەبا خودێ یێن تێدا هەی، بەلێ هەلویستێن ڤیان و دلوڤانیا خودێ گەلەك گەلەك پترن.

بەلێ هەركەسێ دڤێت شەهدەیێ لسەر توندیێ بدەت و لدویف بگەریت دێ ژێدەرا بینیت، یێ بڤێت شەهدەیێ لسەر دلوڤانی و نەرماتیێ بدەت دێ ژێدەرا بینیت، بەلێ پا دێ پسیار ئەو بیت كا كیژ مەنهەج پتر هەبیت و كیژ مەنهەج رەنگڤەدانا كەسایەتیا وی دكەت؟ خویشك و برایێن من ئەو كەسێ د ماوێ ٢٣ سالاندا هندەك جارێن كێم تورە ببیت، و د بنەرەتدا ئەخلاقێ وی دلوڤانی بیت، ئەڤە پێغەمبەرێ مە و خوشتڤیێ مە موحەممەدە (ﷺ).

ئەگەر تە هەڤالەكێ بێنفرەه و دلوڤان هەبیت و د ماوێ ٢٠ سالاندا تە دیت بتنێ دوو سێ جاران عاجز و تورە بوو ئەرێ ما دادیە تو وان دوو سێ جاران

لسەر ژیان و رەوشتێ وی هەمیێ گشتی بکەی و ب مروڤەکێ توند و رەق بهژمێری.

و ل دووماهیێ دڤێت ئەم بزانین هەر هەلویستەکی سەرەدەریەکا تایبەت یا هەی ئەم دگەل بکەین، خوزی ئەم بۆ وی تشتی تورە ببایین یێ پێغەمبەر بۆ تورە دبوو و ئەم د نەرم بایین لسەر وی تشتێ ئەو دگەل نەرم، بەلێ هندەك ژ مە بابەتی دگوهورن، بۆ وی تشتی تورە دبن ئەوێ پێغەمبەر(ﷺ) دگەل یێ نەرم، و د نەرمن ب وی تشتێ ئەو پێ تورە دبوو. و ئەڤە هەمی بو وێ چەندێ دزڤریت کو ئەم ب دورستی د ژیانا وی نەگەهشتینە و بتنێ مە شەرێن خاندین و ڤان تشتا دزانین لسەر وی و ژیانا وی یا ٢٣ سالان، و مە پێغەمبەرێ مروڤ یێ ژبیرکری یان یێ ژ بیرا خۆ بری.

ئەگەر من ڤیا ژیانا پێغەمبەری(ﷺ) ب ئێك پەیف کورت بکەم دێ بێژم: دلوڤانی. بەلێ، دلوڤانی و خودایێ مەزن ژی ب دلوڤانیێ یێ وەسف کری دەمێ دبێژیت: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ﴾ ئانکو (و هەما مە تو ئەی موحەممەد یێ هنارتی دلوڤانیەك بۆ هەمی مروڤان) و دلوڤانی نە بتێ بۆ موسلمانان بەلکی بۆ هەمی خەلکی، مروڤ و ئەجنا، موسلمانان و کافران، موشرکا و موناففقا، باش و خرابا.

سلاڤێن خودێ لسەر تەبن ئەی خوشتڤی و رێبەر و ماموستایێ مە.

تێهزرین و بیرهاتنێن هزری

گوتارێن ئەینیێ

یێن سەدێ بیست و ئێکێ

ئەگەر ئەم هەمی گوتارێن ئەینیێ لسەرانسەری دونیاییێ ئەوێن د ئێك رۆژدا دهێنە خواندن کومبکەین و مە بڤێت گوهێ خۆ بدەینێ، ئەم پێدڤی ب ١٥ سالێن لدویف ئێکین، ١٥ سال دا کو گوهداریا گوتارێن ئێك رۆژ بکەین!

گوتارێن ئەینیێ دەلیڤەیەکا باشە بۆ پێشئێخستنا وەلاتی و چارەسەرکرنا ئاریشێن گەنجا و نەخۆشیێن خەلکی یێن رۆژانە.. مادەم هوسایە ئەرێ مە ب باشی بکار ئینایە؟!

گرنگترین ئەگەرێن ئەڤ بارودوخێ خراب ئەوێ نوکە وەلات تێدا دبوریت کێمبوونا کارتێکرنا گوتارێن ئەینیێیە لسەر خەلکی، حەتا یا گەهشتیە وی رادەی هندەك کەس نزانن، چ د گوتارێدا هاتە گوتن یان لسەر چ بابەت بوو، ئەو نەبیت یێ خودێ دلوڤانی دگەل کری.

ئەڤێن خوارێ هندەك بیرو بوچوونن دا کو گوتارا ئەینیێ پتر یا کاریگەر بیت بتایبەتی لسەر چینا گەنجا:

١- نەخێر بۆ لاپەران: هەردەمێ گوتاربێژی دەست ب گوتارێ کر و لسەر لاپەری خواند دێ گرنگی دان و گوهداریا وان لسەر گوتارێ کێم بیت، یان دێ ب ئێك جاری هێتە ژ دەستدان، ژبەر ڤێ چەندێ ئەز داخوازێ ژ گوتاربێژان

دکەم دەستا ژ خواندنا لبەر لاپەران بەردەن، ئەگەر هەر نەشێن بلا بتنێ هندەك لاپەرێن بچویك بكاربینن كو خالێن سەرەكی یان ئایەت و فەرمووده لسەر بن و نە زێدەتر.

٢- گوتار بلا لسەر ئاریشێن گەرەكێ بن، بلا مزگەفت ببیتە جهەك بۆ چارەسەركرنا ئاریشێن وێ گەرەكێ بۆ نموونە ئەگەر ل تاخەكی گەلەك رویدانێن ترومبێلان دروست ببن لسەر گوتاربێژی پێدڤیە هندەك كارا بكەت دا ئاریشە بهێتە چارەسەركرن.

٣- گوتار ببیتە كریار نە بتنێ هندەك گوتن بن بهێنە گوتن و ژبیرکرن بلا گوتاربێژ بزاڤێ بكەت گوتنێ بكەتە كریار، بۆ نموونە ئەگەر گوتار لسەر بابەتێ راستگویێ بیت بلا گوتاربێژ داخوازێ ژ خەلكی بكەت، هەر كەسەك بنڤیسیت كا دڤێ حەفتیێ دا چەند جارا درەو كریە حەتا ئەگەر بۆ یاری ژی بیت، ئارمانج ژێ كارەكێ بمفا بهێتە كرن نە بتنێ گوتن بیت.

٤- داخوازێ ژ گوتاربێژان دكەم بچنە هندەك خولێن هونەرێ گوتاربێژیێ؛ چونكی گوتاربێژیێ هونەر و رێكێن خۆ یێت هەین، بەلكی گوتاربێژ فێری هندەك تشتێن بچویك ببیت بەلێ ئەڤ تشتە ببیتە ئەگەر دا كو گوتارا وی ژ گوتارەكا بێ مفا و نەخۆش ببیتە گوتارەكا كارتێكەر خۆش بۆ نڤێژكەران.

٥- ئەگەر رێكێن نوی و پێشكەڤتی دگەل ئامیرێن نوی و سەردەمیانە بهێنە بكارئینان چ رێگر نابن، من پرسیار ژ هندەك زانایان كر و گوتە من چ خەلەتی تێدا نین ئەگەر گوتاربێژ لاپتوپ یان شاشەیەكا مەزن بۆ دەست نیشانكرنا خالێن سەرەكی دگەل خۆ بینیت، یان وێنە و ڤیدیویا بكاربینیت دا بابەتێ گوتارێ پتر كارتێكرنێ ل نڤێژكەران بكەت.

مە دڤێت خەلك بهێنە مزگەفتێ و گوهداریا گوتارێن ئەینیێ بكەن، نە بتنێ كو تشتەكێ فەرزە، بەلكو مە دڤێت گەنج قەستا مزگەفتێ بكەن؛ چونكی گوتارا ئەینیێ سەرنجا وان رادكێشیت و حەز ژێ دكەن و هەست دكەت كارتێكرنێ ل ژیانا وان یا رۆژانە دكەت، ئەرێ چ رێگر هەنە ئەگەر ئەم ب شێوەیەكی گوتارێ پێشكێش بكەین كو كارتێكرنێ ل گەنجی بكەت پتر ژ زنجیرە و فلمێن تلەڤزیونی. بەلكی هندەك كەس هەبن بێژن نەیا دروستە تو بەراوردیێ بكەی دناڤبەرا فلما و گوتارێن ئەینییێدا؟ ئەز دبێژم چ خەلەتی تێدا نینە؛ چونكی پێغەمبەری(ﷺ) ژی خەلك ژ هەمی كار و خۆشیێن دونیایێ دویر دكرن هند كارتێكرن ل وان كر حەتا حەز ژ گوتارێن ئەینیێ بكەن و بهێن گوهداریا وێ بكەن و د ژیانا خۆدا جێبەجێبكەن و خۆشیێن دونیایێ و ڤەخوارنێ و ژنكا و كارێن خراب بهێلن، پێغەمبەر و خوشتڤیێ خودێ(ﷺ) داخوازێ ژ مە دكەت گوتارێن مەژی وەكی وان لێ بهێن.

داخوازێ ژ خودایێ مەزن دکەم یا ئێکێ گوتاربێژ ڤان هزران ب سینگەکێ بەرفرەهـ وەرگرن و ژ من قەبیل بکەن. یا دووێ داخوازێ ژ خودێ دکەم هاریکاریا وان بکەت دکارێ واندا و د ئەوێ بەرپرسیارەتیا مەزن ئەوا لسەر ملێن وان، و گوتارێن وان ببنە ئەگەرەك بۆ چێکرنا رەوشتێ گەنجێ مە ب ئانەهیا خودێ.

بنئاخكرنا كچان بساخى

سەدێ بیست و ئێكێ

زەلامەك هاتە دەف عومەرێ كورێ خەتابى(ﷺ) و گوتێ: كورێ من گوهداریا من ناكەت، عومەرى داخواز ژ وان كر وى كورى بینن وێرێ، گوتێ: بوچى تو بێ ئەمریا بابێ خۆ دكەى؟ كورى گوت: ئەرێ ما زاروكانژى ماف لسەر دایك و بابان نینە؟ عومەرى گوت: بەلێ، پێدڤیە باب دایكەكا باش و ناڤەكێ باش بۆ بهەلبژێریت، وان فێرى خواندنا قورئانێ بكەت، هندەك مافێن دیژى گوتن. كورى گوت: بابێ من چ ژ ڤان تشتان بۆ من نەكریە!! و دایكا من یا هوسا و هوسایە، ناڤێ من یێ كریە (جعلا) كو ناڤەكە ژ ناڤێن مێش و موران، ئایەتەكا بتنێ ژ قورئانێ نیشا من نەدایە. عومەرى ب تورەبوونڤە بەرێ خۆ دا بابێ كورى و گوتێ: تو هاتیە دەف من و دبێژى كورێ من گوهداریا من ناكەت، تە نەگوهداریا وى یا كرى بەرى ئەو نەگوهداریا تە بكەت، تە خرابیا دگەل كرى بەرى ئەو خرابیێ دگەل تە بكەت؟.!

پێغەمبەر(ﷺ) دبێژیت: (گوهداریا دایك و بابێن خۆ بكەن دا زاروكێن هەوە گوهداریا هەوە بكەن). بەرى ئەم داخوازێ ژ زاروكێن خۆ بكەین گوهداریا مە بكەن، هندەك بەرپرسیارەتى یێن لسەر مە دایك و بابا هەین، پێدڤیە دگەل زاروكێن خۆ بكەین، بۆ نموونە: ئەز سوپاسیا خودێ دكەم كو بابەك دایە من

ئەو چەندە دگەل من کری کو ئەزێ گوهداربم دگەل وی، هندەك جاران ئەز هزرا خۆ دکەم ئەگەر بابێ من مروڤەکێ خراب با، ڤەخواربا، ئەز قوتابام، ئەز دا یێ چەوا بم و چ کەم؟ ئەز گەلەك عاجز دبم دەمێ دبینم هندەك دایك و باب یێن هەین زاروکێن خۆ دقوتن و ژ مافێن وان بێ بەهردکەن و وان ل مال دئێشینن و زیندان دکەن، ئەرێ یێن هوسا چەوا زاروکێن وان گوهداریا وان بکەن، (هەوە نەباشیا دگەل کری بەری ئەو نەباشیێ دگەل هەوە بکەن) هەر وەکی عومەری(﵁) گوتی.

خودایێ مەزن دبێژیت: (وَإِذَا الْمَوْءُودَةُ سُئِلَتْ) ئانکو (ئەگەر رۆژا قیامەتێ پسیار ژ وێ کچێ هاتە کرن یا کو بساخی هاتیە ڤەشارتن).

دینێ ئیسلامێ هات و بنئاخکرنا کچان ب ساخی حەرامکر، ئەگەر ١٤٠٠ سالا بەری نوکە دناڤ قورەیشیاندا بنئاخکرنا کچان ب ساخی هەبیت، نوکە د سەدێ بیست و ئێکێ دا بنئاخکرنا دەروونی یا کچان یا هەی، هندەك دایك و باب یێت هەین کچێن خۆ بساخی بنئاخ دکەن.. ناهێلن خواندنا خۆ یا زانکویێ تمام بکەن، دخانیڤە زیندان دکەن، ددەنە زەلامەکی و وێ نەڤێت و هتد...!

و دێ ل رۆژا قیامەتێ خودایێ مەزن پرسیارا ڤێ زولمێ ژمە کەت، ل وێ رۆژێ هندەك دایك و باب دێ هەبن، دێ ل بەرامبەری خودێ راوەستییێن و سەرا ڤێ زولمێ هێنە سزادان.

پێغەمبەر(ﷺ) ل دیوانەکێ یێ روینشتبوو، حەسەن و حوسەین ماچی دکرن ئەعرابیەك هاتە ژۆر و گوت: هوین زاروکێن خۆ ماچی دکەن؟ من حەفت زاروك یێت هەین و ئێك جار من ئێك ژوان ماچی نەکریە! ئەڤ گوتنە دگوت و هەروەکی بۆ وی شانازیە. پێغەمبەری(ﷺ) گوتێ: (ئەز نەشێم دلوڤانییێ بکەمە ددلێ تە دا پشتی خودێ دلوڤانی ژ دلێ تە ئینایە دەرێ) و دریوایەتەکا دیدا هاتیە (ئەوێ ب دلوڤان نەبیت دلوڤانی پێ ناهێتەبرن).

ل ڤی سەردەمی ئەم دایك و بابا دبینین درووینشتینە و پێیەك یێ لسەر پێیەکیڤە هاڤێتی، هزردکەن پێدڤیە زاروکێن وان بهێنە دژورڤە و سەرێ وان و دەستێن وان ماچی بکەن، ئەڤە تشتەکە قەت ناهێتە کرن و مافێ زاروکایە ئەڤی تشتی نەکەن، ئەرێ پێغەمبەری(ﷺ) چەوا سەرەدەری دگەل زاروکێن خۆ دکر؟ دەمێ فاتیما دهاتە ژورڤە پێغەمبەر(ﷺ) پێشڤە رادبو و سلاڤ دکرێ و ئەنیا وێ ماچی دکر! بەرێخو بدەنە باشی و گوهداریا بابی دگەل کچێ! داخوازێ ژ خودایێ مەزن دکەم ئەو بەرپرسیارەتیا پەروەردەکرنا زاروکان بکەتە دناخێ مەدا. ئەم بگەهینە وێ چەندێ بزانین کا زاروکێن خۆ فێری چ بکەین؛ چونکی دێ لناڤ کومەلگەهی رەنگڤەدەت. لەوما ئەگەر باشیێ نیشا وان بدەین دێ باشی پێڤە هێت و خرابیێ دێ خرابی پێڤە هێت، خودێ مە بپارێزیت.

سەردەمێ خزمەتكاران

لڤان رۆژان گەلەك دايك و باب گازندا ژ نەگوهداريا زاروكێن خۆ دكەن و دبێژن: زاروكێن مە گوهداريا مە ناكەن و نە وەكى زاروكێن سەردەمێ بەرى مەنە، ئەز پرسيارێ ژ ڤان دايك و بابان دكەم: ئەرێ چەوا ئەم دمەندەهوشين كو زاروكێن مە نەگوهدارن بۆ مە و ئەم ب رێژەيەكا زور بۆ پەروەردەكرنا زاروكێن خۆ پشتا خۆ ب خزمەتكارا گەرم دكەين؟

خزمەتكارە يا زاروكى ژ خەو رادكەت.. خوارنێ بۆ ئامادە دكەت، دگەل دچيتە قوتابخانێ، دنڤينيت..! پشتى ڤێ هەميێ دێ بينين زاروك گوهداريا دايك و بابێن خۆ ناكەن، ئەڤەژى تشتەكێ سروشتيە؛ چونكى ئەو لسەر دەستێ دايك و بابێن خۆ مەزن نەبووينە، ئەز داخوازێ ژ هەر دايك و بابەكى دكەم هزار جارا هزرا خۆ بكەن بەرى زاروكێن خۆ بهێلنە لدەف خزمەتكاران.

هەروەسا داخوازێ دكەم ئەم خزمەتكارى و پەروەردەكارى ژ ئێك جودا بكەين، بۆ نموونە: ل ئەمريكا پەيڤا (Baby sitter) برامانا ئەوا دگەل زاروكى درينيتە خوار، بسپوريا وێ زاروكن و وێ چ پەيوەندى ب مالێڤە نينە. بەلێ بەهرا پترا ئەو كەسێن دناڤ كومەلگەهێ مەدا كاردكەن كاركەرێن مالێنە، كارێ وان هاريكاريكرن و برێڤەبرنا كارێ مالێيە، نەكو روينشتن و بخودانكرنا زاروكايە.

ئەرێ هوین مەندەهوش نامینن ئەگەر بچینە کافتریاییێت شەڤێ دێ بینین زاروکێن رۆژئاڤای، پێن دگەل دایك و بابێن خۆ ل ڤی جهی، بەلێ زاروکێن مە ل رۆژهەلاتی ل هەمی جهان یێ دگەل خزمەتکاران.

چیروکەکا جوان یا هەی دەربارەی پێغەمبەری(ﷺ) دهێتە گوتن: رۆژەکێ پێغەمبەری(ﷺ) فاتیما و عەلی(ﷺ) دیتن دنڤستینە و حەسەن کورێ وان یێ دکەتە گری و یێ خوارنێ دخوازیت، پێغەمبەر(ﷺ) چوو دەف پەزی و شیر ژ بزنەکێ دوشی و وی شیر دا حەسەنی. دەمێ من ئەڤ چیروکە خواندی ئەز لسەر راوەستیام و من هزرا خۆ ل پێغەمبەری(ﷺ) کر، مەزناهی و جهێ وی یێ پیروز و ئەو کارێ لسەر ملێن وی (گازیکرنا خەلکی بۆ پەرستنا خودێ) ئەڤێ هەمیێ ئەو ژ خودانکرنا زاروکێن وی دویر نەئێخست.. فاتیما ژ خەوێ هشیار نەکر دا کو کورێ خۆ تەنا بکەت، بەلکو گەلەك بساناهی و بسنگەکێ بەرفرەه چوو شیر دا حەسەنی و ژ گریێ تەنا کر. لڤێرێ پێدڤیە ئەم بدەینە دیارکرن و بزانین کو بابی ژی رولەکێ مەزن دپەروەردەکرنا زاروکان دا هەیە ئەڤە نە بتنێ کارێ دایکێ یە، بەلکو یا فەرە هەردوو پێکڤە ب رولێ پەروەردەکرن و بخودانکرنا زاروکان رابن.

یا گرنگ و گرنگتـر

دکتور (یوسف قەرضاوی) رستەیەکا جوان یا هەی دبێژیت: (خیانەتە ئەگەر ئەڤرو ئەم خەلکێ خۆ دناڤ دەریا لق(چەق)ا دا نقوم بکەین، هندەك بابەتن کەسێن بەری مە لسەر دجیاواز بوون، ئەوێن دویڤدا هاتین شەر یێ لسەر کری و ئەز باوەرناکەم لسەر دەمێ مە ژی خەلك لسەر رێکبکەڤن، نەیا دروستە ئەم بمینینە بڤان بابەتانڤە و ئاریشێن خۆ یێت مەزن ژبیربکەین) ئەو تشتی دکتور یوسفی گوتی دبابەتێ فقهیدا تشتەکێ سەرەکیە، دکتور یوسف دبێژیت: ئەگەر ئەم گەنجێن وەلاتێ خۆ ب ڤان تشتانڤە گرێبدەین بۆ نموونە: - گوهدانا سترانان حەلالە یان حەرامە؟

- درێژکرنا رها ئەرکە یان سوننەتە؟

- دەرئینانا مییێت بریا حەرامە یان مەکروهە؟

- کورتکرنا جلکی ئەرکە یان سوننەتە؟

ئەرێ دێ دەم مینیت دا کو ئەم گرنگیێ ب تشتێ سەرەکی بدەین وەکی:

- گرنگیا خواندن و زانستی.

- گرنگیا نەهێلانا گەندەلیێ.

- گرنگیا برێڤەبرنا کاران ب شێوەیەکێ دروست.

- خشوع دنڤێژێدا و وەفاداری.

ئەڤە وێ رامانێ دگەهینیت، تاوانە ئەگەر ئەم بەحسێ گوهدانا سترانا و حوکمێ وێ بکەین، ل لایەکێ دی موسلمان یێن دهێنە سەرژێکرن و گەندەلی ل هەمی جهان یا بەلاڤە، گەنجان چ پلان و ئارەزوو نینن، ئەڤە هەمی یا چێدبیت و ئەم یێ خەلکێ خۆ ب حەرامی گونەها سترانان ڤە موژیل دکەین!!!

رامانا گوتنا من ئەو نینە ئەز سترانا حەلال یان حەرام بکەم؛ چونکی ئەڤە نە ئەرکێ منە، بەلێ مەرەما من ئەوە نە یا بەرئەقلە کەسەك لبەر مرنێ بیت و ئێشەکا گران هەبیت، ئەم بچین بێژینێ: جلکێن تە یێت پیس بووین یان توزا پێڤە پێدڤیە دەستپێکێ تو وان پاقژ بکەی!

هەروەسا تشتێ سەرەکی ل رەمەزانان ئەوە ئەم چەوا سەرەدەریێ دگەل قورئانا پیروز دکەین.. برامان کیژ ژوان بخێرترە؟ ئەم قورئانێ هەمیێ بخوینین و ختم بکەین و بێی بچینە دناڤ دا و کارتێکرنێ لمە بکەت، یان ئایەتەکێ بخوینین و کار پێ بکەین.؟ ئبن قەیم بەرسڤا ڤێ پرسیارێ ددەت دەمێ دبێژیت: (خاندنا ئایەتەکا قورئانێ ب هزرکرن و کارپێکرن بخێرترە ژ ختمەکا بێی هزرکرن و کارپێکرن؛ ئەو بۆ دلی بمفاترە، و ئەو باشترە بۆ بهێزکرنا ئیمانێ و تامکرنا خۆشیا خواندنا قورئانێ)

ژبەر ڤێ چەندێ ئێك ژ زانایان دبێژیت: (تشتێ باش و خۆش بۆ مروڤێ باش و موسلمان د رەمەزانێدا ئەوە: کا چەند جارا خواندنا قورئانێ کارتێکرن لێکریە، نە کان چەند جارا قورئان ختم کریە).

مە چ بۆ جیهانێ پێشکێش کرییە؟!

ئەم موسلمان دناڤ نەتەوێن دیدا خۆ دیاردکەین کو ئەم خەلیفێن خودێینە لسەر ئەردی، ئەم خۆ ددانین ئەم خودانێن ناما دوماهییێینە، ئەڤ چەندە راستە، بەلێ من پرسیارەکا هەی و داخوازێ ژ هەوە دکەم بەرسڤەکا راست بدەنە من: ئەرێ ل ڤێ دوماهییێ مە چ تشت پێشکێشی مروڤایەتییێ کرییە؟؛ چونکی ئەم خەلیفێن خودێینە لسەر ڤی ئەردی ئەرێ مە دڤان سەد سالێن دوماهییێدا چ بۆ ڤی ئەردی کرییە؟ ئەز بەحسێ وی تشتی ناکەم ئەوێ ژ ئەردی دەردکەڤیت وەکی (نەفت، فوسفات، زێر...هتد) ئەڤ تشتە خودایێ مەزن یێن داینە مە، بتنێ مە یێت ژ ئەردی ئینایینەدەر و بۆ خەلکێ روژئاڤا فرێکرین!! ئەز ل ڤێرێ بەحسێ هزران.. و داهێنانان.. بابەتێن هزری دکەم، کو تشتەك بیت جیهان هەمی بکاربینیت و مە بدەستێن خۆ دروستکربیت؟

من گەلەك ب درێژی هزرا خۆ د ڤی بابەتیدا کر و من دیت، دڤان سەد سالان دا بتنێ سێ تشت مە یێت پێشکێشی مروڤایەتییێ کری و ئەڤ تشتە مە یێت بدەستێ خۆ چێکرین و ژ داهێنانا مەنە.!

یێ ئێکێ: تشتێ ئێکێ یێ مە دروستکری (نارگیلەیە)، بێی شانازی مە نارگیلە یا دروستکری بۆ خەلکێ رۆژئاڤا و دونیایێ هەمیێ فرێکری، نوکە ئێك دەولەتا رۆژهەلاتی نینە کو نارگیلە تێدا نەبیت، و دەمێ خەلکێ رۆژئاڤای

دهێنه رۆژهەلاتی ل جهێن نارگیلێ دگەریێن و ناڤێ وێ یێ کرییه (الهبلی بابلی).

یێ دووێ: تشتێ دووێ یێ مه دروستکری سەمایا رۆژهەلاتیه، نوکه ل رۆژئاڤایێ هەمیێ پەیمانگەهێن سەمایا رۆژهەلاتی دبەربەلاڤن، هەتا وی رادەی لڤی سەردەمی ژنێت رۆژئاڤای بۆ ڤێ سەمایێ ژ ژنێت رۆژهەلاتی گەلەك زیرەکترن و دهێنه رۆژهەلاتی دا فێری سەمایا وان ببن، ئەم نوکه دبینین گەلەك ژنێت روسی و ژ گەلەك رەگەزنامێت دیژی یێت دناڤ دەولەتێن عەرەبیدا سەمایا رۆژهەلاتی باش دزانن، تێدا دزیرەکن و ئەڤە مە یا بۆ هەناردەکری بێی شانازی! ژمارا قوتابخانێت فێرکرنا (سەمایا رۆژهەلاتی) دماوێ سیه سالان دا گەهشته پتر ژ (٥٠٠) قوتابخانان، (خودێ مه بپارێزیت).

یێ سێیێ: تشتێ سێیێ یێ مه بۆ جیهانا ژ دەرڤە هنارتی، خوارن و جورێن خوارنێنه وەکی خوارنا، لبنانی، مصری، ئیرانی.....هتد نوکه تو ل رۆژئاڤایێ هەمیێ بگەری دێ خارنگەهێن ڤان جوره خوارنان بینی و خەلکێ وان گەلەك حەزژێدکەن، دچنه سەرەدانا وان خارنگەهان بتنێ داکو خوارنێن رۆژهەلاتی بخۆن. ئەڤەژی تشتەکه ژ داهێنانا مەیه بێی شانازی.

بخودێ بابەتەکێ بخەمه و گریا مروڤی دئینیت، ئەرێ پشتی ئەو خزمەتا زانایێن موسلمانان پێشکێشی مروڤایەتیێ کری وەکی ((پەرتووکا قانونێ یا

ئبن سینای کو بۆ جیهانێ هەمیێ پێشکێشکری، ئێك ژ گرنگترین پەرتووکێن پزیشکییە و ژێدەرێ سەرەکی بوو بۆ خەلکێ رۆژئاڤایێ دماوێ شەش سەد سالاندا. هەروەسا دیتنێن بیردوزی یێت (هەیسەمی) د (بەصەریاتا)دا کو زانستەکە ژ زانستێن فیزیاییێ، هەتا وی رادەی بوون کو رێڤەبەریا زانایێت ئنگلیزی ناڤێ وی کربوو (سەرکردێ زانستێ بەصەریاتا) پشتی بتلیموسی.

دیسان (جابرێ کورێ حەیانی) ئەوێ کاغەزەکا دژی سوتن و ئاگربەربوونێ پێشکێشی مروڤایەتیێ کری. هەروەسا (خوارزمی) ئەوێ ژمارە چنە ئینایە دناڤ بیرکارییێدا، کو کەس نەشێت دەستا ژ وێ ژمارێ بەردەت.))

پشتی ئەڤێ چەندێ هەمیێ نوکە مە ئەڤە هەمی یا هێلای و جهێ وان مە نارگیلە و خوارن و سەما یا پێشکێشی مرروڤایەتیێ کری!

- دکتور (تارق سوێدانی) د گوتنەکا جواندا دبێژیت: ئەز نە بەرپرسم ژ نەزانینا عەرەبا! ئەڤێ نەزانینێ ئەزژی تێدا یێ ژدایکبوویم، ژیێ ئەڤێ نەزانینێ سەدان سالن، بەلێ ئەز ژ لایێ خۆڤە دێ بزاڤێ کەم نەفسا خۆ دروست بکەم، بەرێ خۆ و خێزانا خۆ و کەسێن دەوروبەرێن بدەمە پاشەروژەکا گەش.) و ئەز دبێژم: کچ و کورێن مە هوین بەرپرسیار نینن ژ وێ نەزانینا عەرەب نوکە تێدا دژین، کەسێ ماف نینە لومەییا وان بکەت لسەر ڤێ نەزانینا ئەڤرو، ئەڤێ نەزانینێ ئەم یێت تێدا ژدایکبووین، بەلێ کچ

و كورێن نوكه بەرپرسیارن ژ چارەنڤیسێ ئومەتێ پشتی (٢٥) سالێن بهێت؛ چونكی ئەو دێ چارەنڤیسا ئیسلامێ دیاركەن.

دێ بینین دكتور تارق سوێدانی ئارمانجەك یا بۆ خۆ دانای، هەمی دەمان بەحس لێ دكەت و دبێژیت: (بگەهشتنا سالا ٢٠٣٠ ئومەتا ئیسلامێ دشێت خۆ دناڤ شارستانیەتێن جیهانی دا دیاربكەت، و ببینە پەنجەمورەكا جوان و باش بۆ زانستی و هزرێ دناڤ جیهانێ هەمیێ دا.)

ب هاریكاریا خودێ ب هاتنا سالا ٢٠٣٠ دێ بینین ئومەتا ئیسلامێ دێ بیتە ئومەتەكا خودان قەدر ژلایێ هزر و زانست و تەكنولوجیا و داهێنانڤە، دێ لناڤ جیهانێ هەمیێ رەنگڤەدەت و پێشكەڤیت.

فەتوایێن سەیر و غەریب

پرسیار ژ شێخەکی هاتە کرن: حوکمێ لبەرکرنا کولاڤی چیە؟
شێخی گوت: ئەو کولاڤێ تشتەك ب سینگیڤە دا ژ تیشکا رۆژێ بهێینە پاراستن ئەو ناچێبیت؛ چونکی ئەو کولاڤە وەکی کولاڤێ کافرایە.
لڤێ دوماهیێ هندەك فەتوایێن دەرکەفتین ئنتەرنێت یا بۆ ژنێ حەرامکری! و ئەگەرێن حەرامکرنا وێ ڤەدگەرینن بۆ (خرابیا بتنێ مانا ژنێ) هەروەسا ڤێ فەتوایێ یا گوتی نابیت ژن بتنی ئنترنێتێ بکاربینیت، بەلکو پێدڤیە کەسەکێ حەلالێ وێ لدەڤ بیت کو سروشتێ ژنێ بزانیت!
هەروەسا فەتوایەکا دی کرینا گولان بۆ نەخۆشان ل نەخۆشخانان یا حەرامکری ب هێجەتا چاڤلێکرنا رۆژئاڤاییا و لاسایکرنا کافران!
من دڤێت تشتەکی لسەر ڤێ فەتوایێ بدەمە دیارکرن بەری ئەز بوچوونا خۆ بێژم، ئەز نە زانامە و نە مفتیمە و ئەز بکێر فتوادانێ ژی ناهێم، بتنێ ئەز مروڤەکێ ئاسایمە، بەلێ دڤێت ئەڤە چاڤلێکرنا قوتابیێن (ئەبی حەنیفە نعمان) بکەن، جڤاتا ئیمام ئەبی حەنیفەی یا پێکهاتبوو ژ گفتوگویێ دناڤبەرا وی و قوتابیێن ویدا، ئەگەر بابەتەکی پێدڤی ب گفتوگوییێ هەبا دا دگەل قوتابیێن خۆ دانوستاندنێ کەت هەر ئێك دا بوچوونا خۆ بێژیت، جار قوتابی ب بوچوونا ئیمامی رازی دبوون و جار ئیمام ب بوچوونا وان رازی

دبوو، هوسا جڤاتا وی یا پێکهاتبوو ژ گفتوگوییا دناڤبەرا ماموستا و قوتابیان دا. ژبەر ڤێ چەندێ رێکێ بدەنە من ئەز بوچوونا خۆ لسەر ڤێ فەتوایێ بێژم، ب بوچوونا گەلەك گەنجان ئەڤ فەتوایێن حەرامی بەرفرەه دكەن و حەلالی بەرتەنگ دكەن دوو شویندەست یێت هەین:

یا ئێكێ: یان دێ گەنج ب ڤێ فەتوایێ رازی بیت و خۆ ژ كومەلگەهی دویركەت؛ چونكی لدەف وی یا بوویە تشتەكێ حەرام و ئەڤە دێ بیتە توڤەك ژ توڤێ تیرورێ ئەوا ئەم نوكە دبینین؛ چونكی ئەگەر وی هزركر هەمی تشت دحەرامن دێ چیت موسلمانان كوژیت ب هێجەتا جیهادێ.

یا دووێ: یا جیاوازە، هندەك ژ ڤان فەتوایان دبنە ئەگەرێ وێ چەندێ خەلك ژ دینی دویربكەڤیت؛ چونكی دبینن ئەڤ فەتوایە نە دكارپێكەرن و نە دژیوارینە گەلەك ژ ژیواری د دویرن ئەڤەژی دێ بیتە ئەگەرێ دوبەرەكیەكا مەزن دناڤبەرا گەنجا و زانایاندا.!

لڤێرێ من دڤێت گوتنەكا گەلەك جوان یا شێخێ ئومەتێ (شێخ محمد غزالی) بینم لسەر ڤی بابەتیە دەمێ دبێژیت: (بەلاڤبوونا كوفرێ ل جیهانێ نیڤەك گونەها وێ دكەڤیتە ستویێ ئەوان مروڤێت گەلەك دیندار، ئەوێن خودێ لبەر خەلكی رەش دكەن ژ ئەگەرێ خەلەت كاركرنا وان و ئاخفتنێن وان یێن خەلەت) رامانا وێ ئەوە بەلاڤبوونا كوفرێ و كرنا گونەه و خەلەتیا ئەوێن ئەم نوكە ل جیهانێ دبینین، ئەگەرێ وێ هندەك ژ وان كەسانە ئەوێن خۆ ب

زەلامێن ئیسلامی و بەلافکەرێن ئیسلامێ ددانن و نە دئاستێ ئەڤی کاری دانە.. غەزالی دبێژیت: هندەك کەس د دیندارن، بەلێ دینی لبەر خەلکی رەش دکەن و ژ ئەگەرێ کارێن وان و ئاخفتنێن وان گەنجان ژ گوهداریکرنا خۆ درەڤینن.

(دکتور یوسف قرضاوی) د ئاخفتنەکا خۆ دا گەلەك جوان بەحسێ فەتوایێ دکەت کو پێدڤیە بەری فەتوە بهێتە دان موفتی هندەك تشتان پێش چاڤ وەربگریت، سێ ژ وان ئەڤەنە:

خالا ئێکێ: پێدڤیە موفتی تشتێ بساناهی بهەلبژێریت نە یێ ئالوز. ئەگەر دوو رێك لبەر موفتی بن پێدڤیە ئەو یا بساناهی بۆ خەلکی هەلبژێریت.. حەتا ئەگەر وی بڤێت ئەو لدویڤ یا ئالوزژی بچیت ئەو تشتەکێ ب ویڤە گرێداییە، بەلێ لدەمێ دانا فتوایێ دڤێت تشتێ بساناهی بۆ خەلکی بهێتە گوتن. چیروکا ئێك ژ صەحابیان یا هەی: برینەك لسەر لەشێ وی هەبوو، نفستبوو دەمێ بۆ نڤێژا سپێدێ ژ خەو رابووی دیت یێ ب جەنابەت کەفتی وی دڤیا تەیەممێ بکەت ژبەر برینا خۆ، بەلێ هندەك کەسان فتوەك بۆ دا و گوتێ: تەیەمم بۆ تە چێنابیت پێدڤیە تو خۆ بشوی، وی خۆ شیشت و ژ ئەگەرێ شویشتنێ مر،(خودێ ژێ رازیبیت) لدەمێ پێغەمبەری(ﷺ) گوه لڤی تشتی بووی گوت: (ئەو کوشت، خودێ ئەوان بکوژیت وان پرسیار نەکر، ئەگەر وان نەدزانی دەرمانێ نەزانی پرسیارکرنە، بتنێ تەیەمم بۆ وی

بەسبوو) ئانكو بوچی ئەوان پرسیار نەدكر بەری وان فەتوا دابا فەتوەكا وی ببەتە هیلاكێ و هەتا ئەڤروژی گەلەك فەتوە یێت هەین گەنجێن مە دبەنە هیلاكێ ب لێبورینڤە.

خالا دووێ: پێدڤیە جه و دەم لبەر چاڤ بهێتە وەرگرتن.

ئیمامێ شافعی (خودێ ژێ رازیبیت) هندەك فەتوە هەبوون ل عیراقێ، بەلێ دەمێ چوویە مصرێ لسەر هەمان بابەت فەتواییێن خۆ گوهارتن، زانایان گوت شافعی فتواییێن خۆ گوهارتن نە ژبەر روهنكرنێ بەلكو ژبەر جهی و دەمی ئەو گوهارتن.

خالا سێیێ: خۆ پاراستن ژ پەیڤا (كومەل) یان ژی (كومكرنێ).

هندەك كەسێت هەین پەیڤا كومەل گەلەك بكاردئینن، من یێ گوه ل گەلەك موفتیان بووی كو دبێژن ئومەت هەمی یێن لسەر تشتەكی كوم بووین، لدەمێ ئەز ل پەرتووكان دگەریێم ئەز دبینم كو لسەر بابەتێ دبێژن: (ئومەت یا كومبووی) نەوەكهەڤی و جیاوازییێن هەین دناڤبەرا سەحابی و هەرچوار مەزهەباندا، (دكتور یوسف قەرضاوی) دبێژیت: خۆ بپارێزن ژ پەیڤا كومەل و گەلەك بكارنەئینن؛ چونكی ئەو بابەتێن ئومەت هەمی لسەر كوم دبن دئێك دەنگ بن هندەك بابەتێن كێمن.

ئەز داخوازێ ژ هەمی ماموستا و شێخ و موفتییێن ئومەتا ئیسلامێ دكەم هزرا خۆ بكەن بەری فەتوایێ بدەن؛ چونكی فەتوایا وان كاریگەرییەكا مەزن یا

لسەر خەلکی هەی بتایبەتی چینا گەنجان؛ هەروەسا ئەز داخوازیێ ژ وان دکەم کاودانێت کومەلایەتی و ئابوری و سیاسی لبەرچاڤ بگرن بەری هەر فەتوایەکێ بدەن، و داخوازیێ ژ خودایێ مەزن دکەم هاریکاریا وان بکەت بۆ وی کاریێ ئەو تێدا، و ببنە هاریکار بۆ سەرکەفتنا ئیسلامێ و موسلمانان.

رەوشت و ئەتیکێتێن شەری

(دلوڤانی یا ژ تە هاتیە وەرگرتن یا بیلال)

پشتی سەرکەفتنا موسلمانا د غەزوا (خەیبەردا) بیلال چوو و دوو ژ ژنێت یەهودیا ئینان و دسەر کوشتیێن یەهودیان را برن، ئێك ژ وان ئەو کوشتیە دیتن و باب و برایێ وێ دکوشتی بوون، کرە هەوار و ئاخ بسەر و چاڤێت خۆ وەرکر و گەلەك کارتێکرن لێکر و دکرە گری، پێغەمبەری(ﷺ) ژ دویرڤە ئەو دیتن بەلێ ئەڤ تشتە ب دلێ وی نەبوو، چوو دەف بیلالی و گوتێ: (دلوڤانی یا ژتە هاتیە وەرگرتن یا بیلال تو ژنکەکێ لسەر تەرمێ زەلامێ وێ یێ کوشتی را دئینی و دبەی؟)

بەرێخۆ بدەنە ڤی رەوشتێ بەرز و ڤێ نەرماتیێ و هەستێن پێغەمبەری(ﷺ) و رێزگرتنا هەستیێن یەهودیا کو بتنێ بیلالی دسەر کوشتیێن وانرا دئینان و دبرن، بەراوردیێ بکەن دناڤبەرا ڤێ چەندێ و ئەوا نوکە رویددەت د هندەك دەولەتێن عەرەبیدا بناڤێ جیهادێ و بناڤێ ئیسلامێ و موسلمانان.

من دڤێت پرسیار ژ هەمی خواندەڤانان بکەم هەرکەسێ ژیانناما پێغەمبەری (ﷺ) خواندی و کەسایەتیا وی نیاسی، هەوە ددەمە سیندێ ئەگەر پێغەمبەری (ﷺ) دناڤ مەدا با و ئەو دیمەنێن ئەم د تلەڤزیونێدا دبینین وی دیتبان، ژ تیرورێ و سەرژێکرنا کەسێن بێ تاوان ئەرێ دا چ بێژیت؟ دا کەیفخۆش بیت

و ژ کەیفخۆشیێ کەتە هەوار، یانژی دا ب دەنگەکێ بلند وێ بێژیت ئەوا گوتیە بیلالی (دلوڤانی یا ژ تە هاتیە وەرگرتن یا بیلال؟..) یانژی دا وێ بێژیت یا گوتیە خالدی(رضي الله عنه) دەمێ د شەرەکیدا هندەك ئێخسیر کوشتین پێغەمبەری(ﷺ) دەستێن خۆ بلندکرنە ئەسمانی و گوت: (یا رەببی ئەز خۆ ب تە بێگونەه دکەم ژوێ ئەوا خالدی کری، یا رەببی ئەز خۆ ب تە بێگونەه دکەم ژوێ ئەوا خالدی کری).

هەروەسا چیروکا شەرێ ڤەکرنا باژێر (سەمەرقەند) ئێکە ژ چیروکێن سەیر و چیروکەکا گەلەك درێژە، بەلێ ب کورتی: (قوتەیبەیێ کورێ موسلمی) ئێکە ژ مەزنترین موجاهدێن موسلمانان، ب شێوەیەکێ نەدروست چوو دناڤ باژێریدا ئەوژی پشتی رێککەفتن دگەل کەسەکێ ناڤ باژێری کری کو دەرگەهی بۆ وان ڤەکەت، قوتەیبە ب لەشکەرێ خۆڤە چوو دناڤ باژێریدا و باژێر هەمی گرت، هەمی خەلکێ وێ ب دیتنا موسلمانان مەندەهوش مان! رۆژ و هەیڤ بورین کاهنێن سەمەرقەند نامەیەك بۆ خەلیفێ موسلمانان (عومەرێ کورێ عبدالعزیزی) فرێکر و گوتێ: ڤەکرنا باژێرێ سەمەرقەند نە ب شێوەیەکێ دادپەروەرانەبوو، عومەری بریار دا دادگەهەك بهێتەکرن لسەر دروستیا چوونا موسلمانان بۆ ناڤ باژێرێ سەمەرقەند، دادگەه ل مزگەفتێ هاتەکرن (هزرا خۆ دڤی بارودوخیدا بکەن!) موسلمانان دەستێ بسەر باژێری دا گرتی موسلمان یێ باژێرێ برێڤە دبەن، و دسەر ڤێ چەندێرا دادگەه یا دهێتەکرن

دادوەر و کاهن و حاکمێ موسلمانان هەمی دێ هێن و ل بەرامبەری دادگەهێ راوەستیێن، دادوەر پرسیارێ ژ کاهنا دکەت و دبێژیت: گازندا هەوە چیە؟ کاهن دبێژن: موسلمان ب شێوەیەکێ نەیێ دروست یێن هاتینە دناڤ مەدا، پرسیار ژ حاکمێ موسلمانا دکەت و دبێژیت: بوچوونا تە چیە لسەر ئەوا ئەو دبێژن؟ وی گوت نەخێر ئەم بشێوەیەکێ نەیێ دروست نەچووینە دناڤ وان دا؟ دادوەر دبێژیت: ئەرێ هەوە گوتیە خەلکێ سەمەرقەند موسلمانەتیێ یان دانا باجێ یان کوشتنێ بۆ خۆ هەلبژێرن؟ کو ئەڤە یاسایەکا بەرنیاسە دناڤ جیهادا موسلماناندا، حاکمێ موسلمانا مەندەهوش بوو و گوت نەخێر، دادوەری گوت: ئەز بریارێ ددەم کو چوونا موسلمانان بۆ ناڤ باژێرێ سەمەرقەند نەیا دروستە و دڤێت لەشکەرێ موسلمانان ژ باژێرێ سەمەرقەند دەربکەڤیت. پشتی بورینا چەند دەمژمێران ئەڤ بریارە هاتە بجهئینان و لەشکەر هەمی ژ باژێری دەرکەفت، خەلکێ باژێری ژ کەیفاندا کرە هەوار و گازی و ژ ئەگەرێ ڤی هەلویستی موسلمان بوون. ئەز هزردکەم دمێژوویا مروڤایەتیێ دا چ هەلویستێن ب ڤی شێوەی نەهاتینە رویدان!

هندەك کەس دبێژن کافر ب ڤی شێوەی سەرەدەریێ دگەل مە دکەن ما بوچی ئەم ژی وەکی وان سەرەدەریێ ناکەین دا کو یەکسانی دناڤبەرا مەدا هەبیت؟ بەرسڤا من بۆ ڤی تشتی چیروکەکا بلەزە یا (ئەبوبەکر سەدیقی(ﷺ)) : سەرێ ئێك ژ مەزنێن کافرا بۆ ئینا، ئەو مەندەهوش بوو و گوتێ ئەڤە چیە؟ ئەوان

گوت: ئەو ڤى تشتى بسەرێ مەزنێن مە دئينن ئەم ژى دێ ب هەمان شێوە سەرەدەريێ دگەل وان كەين، ئەبوبەكر سەديق گەلەك تورەبوو و گوت: هوين چاڤلێكرنا روم و فارسان دكەن! ئەڤ كارێ هەوە كرى دژى پەروەردە و فێركرنا موسلمانان و ئيسلامێ يە و ئەڤ كارە لسەر وان قەدەغەكر.

بەرێخۆبدەنە كارڤەدانا موسلمانا يا لسەر بيروباوەر و بنەمايێن وان، نە لسەر بيروباوەر و بنەمايێن كەسەكێ دينە.

پیچەك ژ خۆشەرمییێ

هندەك گازیكەرێن ئازادكرنا ژنێ بزاڤێ دكەن بۆ مە دیاربكەن، كو راپێچان (حیجاب)ا ژنێ تشتەكە ئیسلامێ نوكە یا ئینایەدەر، دبێژن: كێماسیە بۆ ژنێ و ژن پێ كێم و ریسوا دبیت، و تشتێ بخەم و گریا مروڤی دئینیت ئەوە، هندەك ژ وان كەسێن ئەڤێ چەندێ دبێژن موسلمانن! ب لێبورینڤە.

وێنێ ژنێت رۆژئاڤای د سەدێ بیستێدا:

دێ بۆ هەوە هندەك پارچا ژ ئنجیلێ ڤەگوهێزم كو لسەر راپێچا ژنێ دئاخفن و ئەڤ چەندە گەلەكا بمفایە بۆ هەر كەسەكێ هەڤال هەبن ژ جوهی و فەلا لدەمێ گفتوگویێ دگەل دكەن هوین دشێن بۆ باوەرپێكرنێ پشت پێ ببەستن.

پارچێن (بایبل) كورنس (١١):

- ئەگەر ژن سەرێ خۆ نەڤەشێریت پێدڤیە پرچا وێ بهێتە برین، و ئەگەر شەرم دكەت یان نەڤێت پرچا خۆ ببریت، پێدڤیە پرچا خۆ ڤەشێریت.

تیموثی ٢ (٩١):

- پێدڤیە ژن جلكێن سادە بكەتە بەر خۆ و یێ گونجای بیت و نابیت پرچا وێ یا بەردای بیت، و نابیت جلكێ گرانبها و زێر و لوئلوئا بكەتە بەر خۆ. و

پێدڤیه ژن وان کاران بکەت یێن باش و دگونجای بن بۆ ئەوان ژنێن عیبادەتێ خودێ دکەن.

ئەڤ ئاخفتنه هەمی نه ژ موسلمانایه بەلکو ژ جوهی و فەلایه، ئەڤ گوتنه گەلەك بمفانه بۆ وی دەمێ ئەم دانوستاندنێ دگەل ئەوان دکەین. ل ڤێرێ دیاردبیت بابەتێ شەرمێ و خۆپاراستنێ و راپێچا ژنێ، نه بابەتەکێ نویه دناڤ موسلماناندا، بەلکی ئەڤه ژ فترەتا مروڤیه و ب تایبەتی ئەوا ئەم دڤان پارچان دا دبینین، بۆ مه دیاردبیت شریعەتێ ئیسلامێ دڤی بابەتیدا گەلەکێ دلوڤانه ب چاڤ شریعەتێن ئاینێن دی، و ئەڤ سزایێ توندێ د ئنجیلێ دا بۆ ئافرەتا بێی راپێچ هاتی وەکی وی ب توندی دقورئانێدا نەهاتیه.

و ب لێبورینڤه ئەم دبینین هندەك ژنکێن خەلیجی دەمێ دچنه دناڤ فروکێدا راپێچا خۆ دئێخن و هندەك جلکێن نه گونجای دکەنه بەر خۆ و دبێژن: سوپاس بۆ خودێ ئەم ژڤی عەبایی رزگار بووین، ل هندەك دەولەتێن موسلماناندا راپێچ یان بێژین حیجاب یا لسەر ژنێ هاتیه قەدەغەکرن و نابیت ژن راپێچێ بکەته بەرخۆ،

و بەری چەند هەیڤا دەنگوباسەك هەبوو، چوونا ژورا زانکویێ بۆ قوتابێن راپێچای قەدەغەکربوو.. خویشکا من لناڤ مه موسلمانان هوین ژن دشێن بشێوەیەکێ ئازادانه و راپێچای بگەرهن ئەڤەژی ژ مەزنترین نیعمەتێن خودێنه، دڤێت سوپاسیا خودێ بکەی لسەر ڤێ چەندێ؛ چونکی ئەگەر ته

دڤێت خۆ ب پارێزی و راپێچی کەس نابیتە رێگر و بەلکی دێ تە پتر پالدەن بۆ کرنا ئەڤی تشتی.

پرسیارا من بۆ هەمی ئەوان کچ و خویشکا ئەوێن جلکەکێ نەپاراستی دکەنە بەر خۆ، ئەز ناچمە لناڤ بابەتێ حەلالی و حەرامی؛ چونکی ئەڤە کارێ موفتیایە و ناچمە دناڤ بابەتێ بەحەشت و جەهنەمێدا ئەڤە یا لدەف خودایێ مەزن و ئەو دێ لێپرسینێ دگەل ئەوان کەت، بەلێ پرسیارا من ئەوە ئەگەر ئەڤروکە پێغەمبەرێ خوشتڤی(ﷺ) لبەرامبەرێ تە بیت ئەرێ تو دێ هەمان جلکێ نەپاراستی کەیە بەر خۆ، یا ئەم داخواز دکەین بتنێ پیچەك شەرمینیە! پێغەمبەر(ﷺ) دبێژیت: (هەر ئایینەکی رەوشتێن خۆ یێن هەین و رەوشتێ ئیسلامێ ژی شەرمە) یا ژ مروڤی دهێتە داخوازکرن بتنێ ئەوە شەرم بکەین!

من دڤێت پیرۆزباهی و سوپاسیا ئەوان ژنان بکەم ئەوێن بریاردای راپێچێ بکەنە بەر خۆ، سەرەرای ئەوان هەمی نەخۆشیێن کومەلایەتی و دەروونی یێن ئەڤرو ئەو تێدا دژین، و ئەز کچکەکێ دنیاسم راپێچ یا کرییێ و سەرەرای وێ چەندێ کو خێزانا وێ شەرێ وێ دکەن، و هندەك ژنان دنیاسم زەلامێن وان نەڤێت د راپێچکری بن بەلێ هەر ئەو د پاراستی و حیجابکرینە!

هەروەسا سوپاسی و قەدر و رێزگرتن بۆ ئەوان هونەرمەندان بیت ئەوێن بریاردای کو راپێچێ بکەنە بەر خۆ، سەرەرای هندێ کو هەمی نیعمەت و

خۆشیێن دونیایێ ددەستێن وان دا هەبوون وەکی: جوانی، مال، زاروك، گەریان و کەیف،.....هتد بەلێ لسەر ئەڤان هەمی خۆشیاندا هەر بریاردا ژ ئەڤی سەقای دەرکەڤن و خودێ ژ خۆ رازی بکەن.

داخوازا خۆراگریێ ژ خودایێ مەزن دکەین بۆ ئەوان و ژ خودێ دخوازین رەوشتێ شەرمێ برزڤێ هەمی گەنجێن موسلمانان بکەت؛ چونکی ئەوی شیانێن هەین لسەر هەمی تشتا.

د رێکا پابەندبوونێدا

پێغەمبەر(ﷺ) دبێژیت: (هندیکه ئەڤ دینەیە گەلەك یێ بهێزە ڤێجا هوین بنەرمی دناڤدا هەرن) ب لێبورینڤە گەلەك گەنج و ئەز ئێك ژوان بووم کو چوونا مە بۆ ناڤ دینی یا کویربوو، نە ب شێوەیەکێ نەرم و دلپێڤەمان بوو، بەلکی ئەم د خوین گەرم بووین. پێدڤی بوو چوونا مە بۆ ناڤ دینی ب نەرمی بیت هەتا ببیتە ئەگەرێ چارەسەرکرنا کێماسیان، بەلێ بەروڤاژی ئەم گەلەك بلەز و کویر چووین، و ئەڤ چەندە ژی دبیتە ئەگەرێ سزایێن مەزن و بەلکی ببیتە ئەگەرێ خەلەت تێگەهشتنا د دینیدا؛ ژبەر هندێ دێ بۆ هەوە رێکێن خۆ د پێگرییێدا بێژم و دێ پێنج هشیاریان بۆ هەوە دەمە دیارکرن و داخوازێ ژ هەر کور و کچەکێ دکەم، ئەوێن حەز دکەن پێگربن برێکا راست تێدا دهشیاربن داکو چوونا وان بۆ سەر رێکا راست یا راست و دروست و بمفا بیت.پێغەمبەر(ﷺ) دبێژیت: (تێچوون بۆ وان بیت یێن گەلەك بناڤ تشتیڤە دچن) سێ جاران ئەڤ گوتنە دوبارە کر و مەرەم پێ مروڤێن توندە.

١- پشتی تو رێکا راست دگری ئەگەر تە دیت تو یێ ژ دەف خۆ فەتوایا ددەی هشیاربە!

دانا فتوا پێدڤی ب زانینەکا کویر هەیە و ل دەستپێکێ پێدڤیە مروڤ فقهی بزانیت و زانینا فقهێ ژیواری و قورئانێ و فەرموودا و گەلەك زانستێن دی،

پێدڤیا ب گەلەك سالان هەی نە هەر كەسێ پەرتووكەك خواند وی مافێ فەتوادانێ یێ هەی، لەوما یا پێدڤیە لسەر وان كەسێن ژ نوی رێكا راستییێ گرتی گەلەك د هشیاربن ژ دانا فتوایان، بتنێ یا ئەو دشێن د ڤێ قوناغێدا بكەن ئەوە ئەو گوتنێن زانایان ڤەگێرن ل شوینا دانا فتوایان ژ دەف خۆ، حەتا د ڤی تشتیدا پێدڤیە ئەو گەلەك دهشیاربن و زانایان ب شێوەیەكێ دروست هەلبژێرن.

مەرجێن هەلبژارتنا ئەو زانایێن تو فتوایێ ژ دەف وەردگری:

- پێدڤیە پێزانین لسەر هەر چوار مەزهەبان هەبن: ل دەف من ئەڤە گرنگترین سالوخەتە بۆ هەلبژارتنا زانایێن فتوادانێ، كو دڤێت ئەو كەسێ فتوایێ ددەت هەر چوار مەزهەب خواندبن، ئانكو من زانایەك نەڤێت كو بتنێ مەزهەبەك خواندبیت و لسەر وی بنیاتی فتوایێ بۆ من بدەت؛ چونكی ئەگەر ب وی شێوەی بیت دێ لبەر خەلكی بەرتەنگ كەت و دێ توندی تێدا هەبیت.
- لسەر زانای یا پێدڤیە پێزانین لسەر زانستێ ژیواری و فقهێ ژیواری هەبن، نە ژوان زانایان بیت ئەوێن دەمێ دئاخفن مروڤ هزردكەت ژ جڤاكی ددویرن!

(من ٣٤ هەیڤا هەڤالینیا كورێ عومەری كر و گەلەك پرسیار ژ وی دهاتنەكرن، بەهرا پترا جاران بەرسڤ ددا و دگوت ئەز نزانم).

٢- ئەگەر تە دیت تو یێ خەلکی کافر دکەی و دبێژی: ئەڤە کافرە و ئەڤە موشرکە، یان ئەڤە صوفیە و ئەڤە ژ ئیخوانایە یێ هشیاربە؛ چونکی پێغەمبەر(ﷺ) دبێژیت: (ئەگەر زەلامەکی گوتە برایێ خۆ کافر! یان دڤێت برایێ وی کافر بیت یان خودانێ گوتنێ دێ بیتە کافر).

ئەرێ بوچی مروڤ دێ ئەڤێ سەرکێشیێ کەت دڤان بابەتاندا، ئەڤێ چەندێ بۆ خودایێ خۆ بهێلە بلا ئەو ل رۆژا ئاخرەتێ بریارێ لسەر بدەت.

حەکیمەك دبێژیت: (زەحمەترین کار ئەوە مروڤ نەفسا خۆ بنیاسیت، بساناهیترین کار ئەوە مروڤ ئاموژگاریا بۆ کەسەکی بخوینیت).

٣- ئەگەر تە دیت پشتی پابەندبوونا تە ب دینیڤە تو یێ سەروسیمایێ خۆ ب پشتگوهڤە دهاڤێژی و گرنگیێ ب جلك و رھ و سەروچاڤ و پرچا خۆ نادەی، بزانە خەلەتیەك یا د تێگەهشتنا تە بو دینیدا هەی. ئەگەر تو هزر بکەی ئەڤە هەمی ژ زوهدێیە (ئەوێ کو چاڤ ل دونیایێ نەبیت) ئەڤەژی خەلەتیە، خودێ یێ جوانە و حەز ژ جوانیێ دکەت، یا هاتیە ڤەگوهاستن کو پێغەمبەری(ﷺ) گرنگی ددا ب (سیواك، شە، چاڤ رەشکەر، خودیك) و دەست ژێ بەرنەددا ئەگەر ل مال با یان ل گەشتەکێ با و ئەڤان تشتان هەمیان پەیوەندی یا ب جوانیێڤە هەی، بەرێخۆ بدەنە خەمخۆریا پێغەمبەری(ﷺ) حەتا بەری ئەو دەربکەڤیتە دەف هەڤالێن خۆژی لبەرامبەری خودیکێ دروینشت و بەرێخو ددا خۆ و پرچا خۆ شەدکر و سەروبەرێ خۆ لێکددا،

لەوما یا پێدڤیە هەمی ئەو کەسێن پێگرییێ ب دینێ ئیسلامێ دکەن جوانترین کەس بن د سەروبەریدا.

پێغەمبەر(ﷺ) دبێژیت: (هوین پێگرییێ ب کارێ خۆ بکەن، سویند ب خودێ هندی هوین بێزار نەبن خودێ ژی بێزار نابیت ئانکو خودێ دێ هەر خەلاتێ باشیا هەوە دەتە هەوە هندی هوین بێزار نەبن)

٤- ئەگەر پێگریا تە بو دینی تە بگەهینیتە وی ئاستی کو تو هزربکەی تو ژ خەلکی هەمییێ باشتری و تو یێ بوویە وەلیەك ژ وەلیێن خودێ، هزربکەی هەمی کەس گونەهان دکەن دێ ژنافچن بتنێ تو نەبی، هشیاربە! پێگری و دینداریا تە بو دینی یا خەلەتە.

یا پێدڤیە دینداری تە ژ خۆمەزنکرنێ بپارێزیت و هندی دینداریا تە زێدە ببیت توژی پتر بەرەڤ باشییڤە بچی، داکو نەبیتە ئەگەرێ وێ چەندێ تو خۆمەزنبکەی کەربێن تە ژ خەلکی ڤەببن.

لڤێرێ دێ پەیڤا ئێك ژ زانایان بۆ هەوە ڤەگێرم دبێژیت: (ئەگەر تو شەڤا خۆ هەمییێ ب کرنا گونەهانڤە ببورینی، ل دەمێ ژخەو هشیاردبی هەست ب گونەهێ و شکەستنێ بکەی و بکەیە گری و هەست بکەی تو خرابترین کەسی و هەمی کەس ژتە باشترن، باشترە ژ هندێ تو شەڤێ هەمییێ نڤێژان بکەی و دەمێ ژ خەو رادبی هزربکەی تە بەحەشت مسوگەرکر و ژ خەلکی هەمییێ

باشترى و خۆ لسەر وان مەزن بکەى، هشیاربە! پێدڤیە دینداریا تە تە بگەهینیتە وێ یەکێ کو تو خۆ لسەر چێکرییێن خودێ مەزن نەکەى.)

پێغەمبەر(ﷺ) دبێژیت: (ئەز یێ هاتیمە هنارتن دا رێزێن رەوشتى تمام بکەم)

٥- ئەگەر تە دیت پشتی پێگریا تە رەوشتێ تە یێ خراب بوی هشیاربە!

ئەگەر پێگریا تە ب دینی رەوشتێ تە خراب بکەت ل وى دەمى چ مفا د وێ پێگرییێدا هەیە! ژبەر هندێ دێ بینی ئێك ژ قوتابییێن (ئیمام مالکى) دبێژیت: (ئەز بیست سالان دگەل ئیمام مالکى بووم، بتنێ سالەکێ من زانین ژێ وەرگرت، و نوزدە سالان من رەوشت ژێ وەرگرت.) ژبەر هندێ زانینا راست و پێگریا راست ئەوە یا ب شێوەیەکێ ئەرێنى کارتێکرنێ لسەر رەوشتێ مە بکەت.

حەرامییا ب ساناهی و حەلالییا ب زەحمەت

لدویف ئامارێن وەزارەتا پلاندانانێ یا سعودیە:

- ٣٣٪ ژ ئافرەتێن سعودیە د نەشیکرینە (قەیرەکچن).

- تەمەنێ ملیونەك و ٨٠٠ ئافرەتا ژ ٣٠ سالان پترە و د نەشیکرینە.

دیاردا هەڤرەگەزیا جنسی:

دەمەکێ کێم یێ مای هەڤرەگەزیا جنسی دێ بیتە دیاردەیەکا بەربەلاڤ دناڤ کومەلگەهێن رۆژهەلاتیدا دناڤبەرا کچ و کوراندا ب شێوەیەکێ یەکسان.

دەستپەڕی: (الاستمنا)

هەرکەسێ تێکەلی دگەل کور و کچان هەبیت دزانیت کو دیاردا دەستپەریێ (العادة السرية) یا لدەف بەهرا پترا وان هەی، ئەو نەبیت یێ کو خودێ دلوڤانی پێ بری.

ئەڤ دیاردێن نەرێنی پتر ییێت بەلاڤبووین؛ چونکی مە لسەر ئەردی پێگری ب سونەتێن خودێ نەکریە، سونەتا خودێیە د ئەردیدا دەمێ ژیێ زاروکی دبیتە ١٥ سالێ دگەهیتە تەمەنێ پێگەهشتنێ و دەمێ دبیتە هەژدە سال پێدڤیە هەمی پێدڤیاتیێن وی بۆ بهێنە دابینکرن، ئەڤ چەندە بشێوەیەکێ زانستیانە یێ هاتیە پەسەندکرن، و ئەم دهێین و دبێژینە ئەوی زاروکی نەخێر هێشتا تو یێ بچویکی و نە یێ ئامادەی بۆ ژنئینانێ، خۆ بگرە هەتا تو خواندنا خۆ

بدوماهیك دئینی و ژ زانكویێ دەردچی، دەمێ خواندن بدوماهیك دهێت دێ ب مەزاختنێت شەهیانێڤە مەندەهوش بیت، و ئەگەر خێزانا وی هاریكاریا وی نەكەت دێ نەچاربیت ئەو بخۆ كاربكەت دا بشێت خۆ برێڤەببەت، و لڤێرێ دێ پرسیارەكێ كەین: ئەم چاڤەرێیا چ بكەین ژ گەنجان دڤان دەه سالاندا؟ گەنج یێ پێگەهشتی و شیانێت وی یێت لەشی یێت تمام بووین، ئەرێ ئەم چاڤەرێینە ئەو چ بكەت؟ بەلكی ئەم بێژینێ خۆ ب هندەك ئارەزوویانڤە موژیل بكە تەپاپێ یان هندەك جورێن دی یێت وەرزشێ بكە، بەلێ ئەڤ كارە هەمیە جهێ پێدڤیێن وی یێن سروشتی ناگرن ئەوێن خودایێ مەزن داینێ.

هندەك كەسێت هەین دبنە رێگر بەرامبەری ژنئینانا گەنجی د ژیەكێ بچویكدا و دبێژن: ئەوێ ژییێ وی هەژدە سال بن یێ بێهێز و بچویكە، بەلێ ئەگەر ئەم بەرێخۆ بدەینە مێژوویا مروڤایەتیێ دێ بینین ئەوێت ژییێ وان هەڤدە سالبن وەكی دناڤ كومەلگەهیدا وەكی زەلامان سەرەدەری دگەل دهێتەكرن.. پێغەمبەری(ﷺ) ئوسامەیێ كورێ زەیدی كرە سەركردێ لەشكەری و ژیێ وی هەڤدە سال بوون، ئەز هزردكەم ئەوێن ژیێ وان هەژدە سال مە یێن كرینە مروڤێن نەپێگەهشتی؛ چونكی مە یێت نازداركرین و ژ بچویكاتی مە هەلگرتنا بەرپرسیارەتیێ نیشا وان نەدایە: ئەگەر ئەم بەرێخۆ بدەینە رۆژئاڤای دێ بینین ئەوێن ژیێ وان هەژدە سالێ ئەو بخۆ

بەرپرسیارەتیا بخۆدانکرنا خۆ هەلدگرن، دێ بینی دگەل خواندنێ یێ کاردکەت، بتنێ دژیت و ئەڤ کارە کومەلگەهی یێ دناڤ ناخێ گەنجیدا چاندی داکو ببیتە کەسەکێ پێگەهشتی.

• مە پرسیار ژگەنجان کر: مەزاختنێن چونا دیدارەکا دلداریێ چەندن؟

- بەرسڤ: دناڤبەرا ٢٠٠ هەتا ١٥٠٠ ریالێن سعودی بوو!

• پاشی مە پرسیار ژێکر نیڤا مەزاختنێن پێکئینانا هەڤژینیێ چەندن؟

- بەرسڤ: دناڤبەرا ٥٠ هزار هەتا ئێك ملیون ریالا بوو!

ب کورتی حەرامی یا بساناهی کەفتی، ئەرزانتر و بلەزترە و پتر یا بەربەلاڤە، بەلێ حەلالی یا بزەحمەتتر و گرانتر و ئالوزترە!

ئەنجام دێ بیتە چ؟ پێغەمبەری(ﷺ) بابەت هەمی یێ ب رستەکێ یێ کورتکری دەمێ دبێژیت: (ئەگەر کەسەك هات و هوین ژ دین و رەوشتێن وی رازی بن هەڤژینیێ دگەل بکەن) ئەز باوەر دکەم هەمی ڤێ فەرموودێ دزانن و ژبەردکەن بەلێ ئاریشە یا د جێبەجێکرنا وێدا، گەلی خویشك و برایان پێغەمبەری(ﷺ) دبێژیت: (ئەگەر کەسەك هات و هوین ژ دین و رەوشتێن وی درازیبن هەڤژینیێ دگەل بکەن، ئەگەر هوین ئەڤێ نەکەن..) ب رامانا ئەگەر هوین هەڤژینیێ و حەلالی بساناهی و بەردەست نەکەن، (..دێ بیتە فتنە د ئەردیدا و فەسادەکا زور بەربەلاڤ بیت) ئەڤ دیاردە هەمی و ئەڤ فەسادا

بەربەلاڤ د کومەلگەهی دا ژ گرنگترین ئەگەرێن وێ لدویف ئەوا پێغەمبەری (ﷺ) گوتی مە هەڤژینی بۆ کور و کچێن گەنج بساناهی نەکریە.

بۆ خێزانا:

هیڤیدارم ژ خێزانا هەڤژینیێ لبەر گەنجان بساناهی بێخن، ئەگەر کورەکی حەز ژ کچەکێ کر ب ڤیانەکا پاقژ یا باشتر ئەوە ئەم ئەوان لسەر هەڤژینیێ کومڤەبکەین، و ئەڤە نە ئاموژگاریا منە بەلکو ئەڤە ئاموژگاریا پێغەمبەریە (ﷺ)، زەلامەك هاتە دەف و گوتێ: ئەی پێغەمبەرێ خودێ(ﷺ) من ئێتیمەك یا هەی ئێکێ زەنگین و ئێکێ هەژار یا خواستی، و ئەو حەز ژ یێ هەژار دکەت، پێغەمبەری(ﷺ) گوتێ: (مە چ تشت باشتر ژ هەڤژینیێ نەدیتیە بۆ ئەوێن حەز ژ ئێك و دوو دکەن) پێغەمبەری(ﷺ) چارەسەریا یا دیتی بۆ ئەو کور و کچێن حەز ژ ئێك و دوو دکەن ئەوژی هەڤژینیە، بەری نوکە داب و نەریتەکێ جوان لناڤ مە هەبوو، دەمێ کورکی ژن بۆ خۆ دخوازت لناڤ مالا خێزانا خۆ ئاکنجی دبوون حەتا بارودوخێن وان باش دبوون و شیانێن خۆ برێڤەبرنێ هەبان. بەلێ ب لێبورینڤە ئەڤ نەریتە یێ کێمبووی لناڤ کومەلگەهێ مەدا بەلێ مە چ رێگر نینن ئەگەر ئەم ڤی نەریتی بزڤرینینەڤە داکو هەڤژینی لبەر کور و کچان بساناهی بکەڤیت.

بۆ کچا:

هیڤیدارم ژ کچان داخوازییێن خۆ کێم بکەن ژ مەهرێ و زێرا و خانی و شەهیانێ...هتد. من ل تورا ئەنترنێتێ گەلەك بابەت لدور مەرجێن کچان بۆ هەڤژینییێ خواندن کو گرێدای بن ب عەشیرەتا کورکیڤە یان باژێرێ وی کو هندەك مەرج بوون حەلالیێ لسەر کوران بزەحمەت دئێخن.

بۆ کوران:

داخوازی و خەونێن خۆ کێم بکەن؛ چونکی خودێ بتنێ یێ بێ کێماسیە، ئەگەر سەروسیمایێ کچەکێ یێ ب دلێ تە نەبوو دێ هەر سیفەتەکێ دی یێ ب دلێ تە لدەف هەبیت، و گرنگیێ نەدە ب سەروسیمای لسەر حسابا رەوشت و ناڤەرۆکێ.

بۆ لایەنێن پەیوەندیدار:

داخواز دکەم بابەتێن ب هەڤژینییێڤە گرێدای لبەر گەنجان ب ساناهی بێخن؛ چونکی هندەك حکومەت داخوازا مولەتێ ژ وی کەسی دکەن ئەوێ دڤێت هەڤژینیێ دگەل کەسەکێ رەگەزنامەکا دی بکەت، ئەڤەژی تشتەکێ ب زەحمەتە لسەر کور و کچان.

شینوارێن نەئاسانکرنا هەڤژینیێ لسەر گەنجان چنە؟

یا فەرە ئەم بزانین کو پێدڤیە دگەل ب ساناهیکرنا هەڤژینیێ لسەر گەنجێن ژیێ وان بچویك کار بۆ پێگەهشتنا وانژی بهێتەکرن، بابەت یێ یەکسانە؛

چونكی ئەم نەشێن داخوازا ب ساناهیكرنا هەڤژینیێ بكەین و هێشتا پشتگوه هاڤێتن و بێ بەرپرسیارەتی یا د هەڤژینییێدا هەی، و ئەڤ چەندە دبیتە ئەگەرێ هەرفینا هەڤژینیێ، ژبەر هندێ پێدڤیە دگەل ئاسانكرنا رێكێن هەڤژینیێ ئەم گەنجان ژی ئامادە بكەین بۆ هەڤژینیێ، داكو هەڤژینیەكا سەركەفتی و راست و دروست بهێتە پێكئینان.

گومان لدور ئیسلامیٚ

فرەژنی:

دبێژن ئیسلام دینەکێ نێرینەیە و یێ حەزایە و فرەژنییێ حەلال دکەت، و ڤی بابەتی گەلەك بەرسڤ یێت هەین:

بەرسڤا ئێکێ: ئیسلام یا هاتی و رێژەیەك یا بۆ ژنئینانێ دەستنیشانکری، و بابەت نە هێلایە ڤەکری کا تە چەند ژن بڤێن هندا بینی.

پێغەمبەری(ﷺ) دەمێ هاتییە مەکەهێ دیت کومەلگەهەکە فرەژنی تێدا یا بەربەلاڤە و هەر کەسەکی چەند ژن بڤێن دئینیت، بەلێ پێغەمبەری(ﷺ) رێژەیەك بۆ فرەژنییێ دانا ئەوژی نابیت ژ چوار ژنا پتر بیت بۆ هەر زەلامەکی.

بەرسڤا دووێ: دبابەتێ فرەژنییێ دا ئەم دشێن بەرسڤا جوهی و فەلا پێگڤە بدەین، کو د ئنجیل و تەوراتێدا یا هاتی کو پێغەمبەر و زەلامێن وان ژی ژ ژنەکێ پتر یێت ئینایین و چ تێکست نینن د ئنجیل و تەوراتێ دا فرەژنی حەرام کربیت، ئەرێ بوچی نەدرازینە لسەر تشتێ د ئایینێ ئیسلامێدا هاتی؟

بەرسڤا سییێ: ئەرێ دروستە وەکی دناڤ رووژئاڤای دا دەزگر حەلال بیت و ژنا دووێ حەرام بیت؟!

ژوان چیروکێن بکەنی یێن ل دەولەتەکا عەرەبیدا رویداین یا فرەژنی تێدا نەیا دروستە: زەلامەك دگەل هەڤژینا وی یا دووێ د مالا ویڤە هاتە دیتن و پولیسا گرت ب تاوانا ژنئینان دووێ، برە بەر دادگەهێ بەلێ پارێزەرێ وی کەسەکێ شەهرەزابوو، بەرگری ژ زەلامی کر و گوت: ئەو ژنا هەوە دگەل دیتی دەزگرا وی بوو هەڤژینا وی نەبوو، ژبەر ئەڤێ چەندێ دادگەهێ ئەو کەسە ئازادکر و چ لسەر وی نەچوو! بەرێخۆ بدەنە ڤێ هەڤدژیێ د سەرەدەریکرنا دگەل بابەتێ فرەژنیێ دا.

(ئنجیل / سموئیلێ ئیکێ ٢٥):

٤٣ (پاشی داودی ئەخینوعەم ژ یەزرەعیلێ بۆ خۆ ئینای، بڤی شێوەی بوونە دوو ژن)

عایشا د نەهـ سالییێدا:

هەڤژینیا پێغەمبەری(ﷺ) دگەل عایشایێ(رضي الله عنها) ئەو هزرە ل دەڤ موسلمانان پەیداکر ئەڤێ چەندێ ب ئالوزی ببینن و بێژن: ئەرێ چەوا پێغەمبەری (ﷺ) دگەل عایشایێ(رضي الله عنها) هەڤژینی پێکئینا و ژییێ وێ نەهـ سال و ڤێ چەندێ ژی ژمارەکا بەرسڤا یا هەی...

بەرسڤا ئێکێ: عایشا(رضي الله عنها) بەری پێغەمبەری(ﷺ) یا خواستی بوو بۆ زەلامەکێ قورەیشی، ئەڤەژی وێ چەندێ دگەهینیت کو د کومەلگەهێ قورەیشیاندا ئەو ل ژییێ شیکرنێ بوو، و پێغەمبەری(ﷺ) ئەڤ بابەتە نە دەرئێخستیە.

بەرسڤا دووێ: قورەیشی هەمی دەمان ل هێجەتان دگەریان دا کو پێغەمبەری تاوانباربکەن، ئەگەر ئەڤ بابەتە یێ خەلەتبا دا بزویترین دەم قورەیشی وی تاوانبارکەن، بەلێ چونکی ل دەف قورەیشیان بابەتەکێ دروست بوو چ تشت نەگوتن و خۆ بێدەنگ کر.

بەرسڤا سێیێ: د وی سەردەمیدا ژیێ پێگەهشتنێ (بلوغ)ێ یێ ئاشکرابوو، ژن ل ژیێ هەشت تا نەه سالیێ پێدگەهشت و ل دەمێ پێغەمبەری(ﷺ) عایشا ڤەگوهاستی یا پێگەهشتیبوو.

و گەلەك نموونەیێن ب ڤی شێوەی یێن ل ئەوروپا و هند و چینێ هەین کچ د ژیەکێ بچویکدا هەڤژینیێ پێك دئینیت و ل سەردەمێ پێغەمبەری(ﷺ) ئەڤە تشتەکێ نورمالبوو.

- د سەدێ نوزدێ دا ل پتریا باژێرێن ئەمریکا ژیێ ژ هەمیان بچوکتر بۆ هەڤژینیێ ١٠ سال بوون.
- د قانوونا بەریتانیدا ل سالا ١٩١١ز ژیێ بۆ هەڤژینیێ گونجای ١٢ سال بوون.

میرات:

دبێژن د ئیسلامێدا دادوەری د بەلاڤکرنا میراتیدا نینە، بۆ زەلامی دوو جار هندی ژنێ دکەڤیت، ئەڤ راستیە دیتنەکا رێژییە د میراتیدا.. بۆ زانین د هندەك کاودانان‌دا ژن هندی زەلامی میراتی وەردگریت و د هندەك حالەتێن

دی ژن ژ زەلامی پتر میراتی وەردگریت، و هندەك حالەتێت هەین ژن میراتی وەردگریت و زەلام ب ئێكجاری وەرناگریت.(د.صلاح الدین سولتان) د پەرتووكا خۆ دا یا بناڤێ (میراتێ ژنێ و بابەتێ یەكسانییێ) بشێوەیەكێ گەلەك جوان و ب ساناهی ئەڤ چەندە یا بەحسكری.

بابەتێ میراتی یێ لسەر وێ چەندێ هاتیە ئاڤاكرن، كا ئەو كومەلگەهێ مروڤ تێدا دژیت چەوا بەرێخۆ ددەتە میراتی، لدەف مە د ئیسلامێدا ئەو مالێ ژ میراتی دگەهیتە بۆ ژنێ بۆ وێ ماف یێ هەی چەوا مالێ خۆ بمەزێخیت، بەلێ سەبارەت مافێ زەلامی دمیراتی دا ئەو مالێ دگەهیتە زەلامی پێدڤیە زەلام ژلایێ ئابوریڤە ل ژن و زاروك و مالا خۆ بمەزێخیت و پێدڤیێن وان بۆ دابین بكەت، ل دویڤ ڤێ مەزاختنێ تشتەكێ نورمالە ئەگەر د هندەك كاودانان‌دا زەلام ژ ژنێ پتر میراتی وەربگریت.

دبێژن ئیسلام یا ب شیری بەلاڤبووی:

ئەڤێ گوتنێ چ راستی ژبۆ نینە، هەرنە مسرێ دێ بینن كا چەوا كەنیسە ل وێرێ هەنە و مسر ل سالا ١٤٠٠ب.ز هاتبوو ڤەكرن... هەرنە فلستینێ و سوریا دێ بینن كا بەرێ كەنیسە د چەوا بوون و نوكەژی هەروەكی خۆ ماینە، كەسێ چ زیان نەگەهاندییێ، دەمێ عومەرێ كورێ خەتابی(ﷺ) قودس ڤەكری گوت: نڤێژێ ل كەنیسێ ناكەم بۆچی؟ داكو پشتی وی موسلمان نەهێن و وێ كەنیسێ نەگوهرن و بكەنە مزگەفت.. سوپاس بۆ خودێ دناڤ

موسلمانان‌دا مه چ دادگه‌هێن لێگه‌ریانێ نه‌بوون وه‌کی ئه‌وێن ل ئه‌روپا به‌لاڤه‌بووین و لێگه‌ریان دکر و خه‌لك عه‌زاب ددا؛ چونکی ئه‌و یێت چووینه دناڤ دینێ مه‌سیحیدا، و دمێژوویا مه‌دا نینه (سوپاس بۆ خودێ) کو رژێمه‌ك هه‌بیت و بێژیته خه‌لکی یان دێ موسلمان بن یان دێ هێنه سه‌رژێکرن.. به‌روڤاژی مه بنیاته‌کێ گه‌له‌ك رون و ئاشکرا یێ د قورئانێدا هه‌ی خودایێ مه‌زن دبێژیت: ﴿لاَ إِكرَاهَ فِي الدِّينِ﴾ ئانکو (کوته‌کی و زوری لێکرن ددینیدا نینه) و دبێژیت: ﴿فَمَن شَاء فَلْيُؤْمِن وَمَن شَاء فَلْيَكْفُرْ﴾ ئانکو (هه‌چیێ دڤێت باوه‌ریێ پێ بینیت و دیکه‌فتنا وێ بکه‌ت بلا وه بکه‌ت، هه‌چیێ بڤێت کافریێ پێ بکه‌ت بلا بکه‌ت).

ئه‌ز هه‌می ده‌مان داخوازێ ژ گه‌نجان دکه‌م هزرێ د بیروباوه‌رێن خۆدا بکه‌ن نه بتنێ د موسلمان بن؛ چونکی ئه‌و یێن ژ دایك و بابێن موسلمان ژدایك بووین.. هزرا خۆ بکه‌ن.. دڤێت ئه‌م وانه‌کێ ژ چیروکا ئیبراهیم(عليه السلام) وه‌ربگرین ده‌مێ هزرا خۆ کری ڤیای خه‌لکی ب هیدایه‌ت بینیت و په‌یکه‌رێن ل ده‌ور و ره‌خێن خۆ لێك قلوپاندین داکو دلێ وی رحه‌ت ببیت.. و جیاوازی یا هه‌ی دناڤبه‌را ئیمانا کوره و ئیمانا لسه‌ر بنیاتێ باوه‌ریێ. و پێدڤیه ئه‌م هنده‌ك په‌یڤێن جوان یێن (راغب الاصفهانی) بینینه بیراخۆ کو تێدا په‌یوه‌ندیا دناڤبه‌را مێشك و شه‌ریعه‌تیدا دیارکری.. دبێژیت: (مێشك ب هیدایه‌ت ناهێت ب شه‌ریعه‌تی نه‌بیت، شه‌ریعه‌ت دیارنابیت ب مێشکی

نەبیت.) شەریعەت هاریکاریا مێشکی دکەت کو ب هیدایەت بهێت، و شەریعەت ئەگەر هات دێ چەوا دیارکەین؟ دێ چەوا ژ ئێك جوداکەین و تێگەهین و باوەریێ پێ ئینین؟ لڤێرێ دێ دورا مێشکی هێت.. لەوما دێ بینین گەلەك ئایەتێن قورئانێ دەربارەی ئەڤێ چەندێ یێت هاتین وەکی:

﴿أفلا تتفكرون..﴾ **ئانکو (ئەرێ ما هوین هزرا خۆ د ئایەتێن خودێ دا ناکەن)** ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ ..﴾ **ئانکو (ما هوین عەقلێ خۆ دروست بکارنائینن)** ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ..﴾ **(بەلکی ئەو بیرا خۆ ل ئایەتێن خودێ بیننەڤە)** ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ **ئانکو (هندی دڤی کارێ خودێ دایە بیرئینان و شیرەتەك بۆ خودان عەقلێن دروست هەیە) ئەو گفتوگویا هزرێ بەرفرەه دکەت یا د قورئانێدا هەی، قورئانێ بخوینن دێ بینن و دگەلەك ئایەتاندا دگەل کافران دئاخڤیت ب ڤێ چەندێ بۆ مە دەستورەك یێ دانای کو ئەم پێ دگەل وان ب ئاخڤین، هەر وەکی د قورئانێدا ب شێوەیەکێ گەلەك ژیرانە هاتیە بەحسکرن.**

ئەز هیڤیدارم ئیمانا مە ببیتە ئیمانەك لسەر بنیاتێ باوەریێ و قەناعەتێ بیت و لسەر بنیاتێ مێشکی بیت، نەکو ئیمانەك بیت مە ژ دایك و بابێت خۆ وەکو میرات وەرگرت بیت و بتنێ ب ناڤ موسلمان بین؛ چونکی ب رێکا مێشکی ئیمان یا بهێزتر و بنەجهتر و کویرترە.

ئەوێن د ئەردیدا درەڤن

ئبن تەیمیە سێ مەرج یێن بۆ مە داناین ئەگەر ئەم تشتێ باش و خراب بۆ خەلکی بێژین پێدڤیە ئەڤ مەرجە لدەف مە هەبن:

مەرجێ ئێکێ: (زانین)

چیروکەك یا دگەل ئبن تەیمیە بخۆ چێبووی گرنگیا زانینێ نیشا مە ددەت! ل دیمەشقێ ل رێکێ دچوون، لەشکەرێ تەتار کەفتنە رێکا وان و هەمی دسەرخۆش بوون، (تەتار هندەك بوون عیراق و شام ل وی سەردەمی داگیرکربوون) هەڤالێن ئبن تەیمیە دڤیا ژێکجووداکرنا باشی و خرابیێ نیشا وان بدەن داکو جارەکا دی نەڤەخۆن و سەرخۆش نەبن، ئبن تەیمیەی گوتێ ڤی تشتی نەکەن؛ چونکی ئەگەر ئەو ژ سەرخۆشیا خۆ هشیاربوون دێ موسلمانا کوژن لەوما بهێلن بلا ئەو د سەرخۆشبن باشترە ژ کوشتنێ، بەرێ خۆ بدەنە ڤێ زانینێ ئەوا پێدڤیە لدەف وان کەسان هەبیت ئەوێن باشی و خرابیێ بۆ خەلکی دبێژن، لەوما دبێژن: هەرکەسێ زانینا وی د مەزهەب و جیاوازییێن شەرعی دا زێدەبوو، دێ کێمتر بێژیتە خەلکی ڤی تشتی نەکەن.

مەرجێ دووێ: (نەرماتی)

پێغەمبەر(ﷺ) دبێژیت: (هندی نەرمیە د تشتەکیدا نابیت ئەگەر ئەو وی جوان نەکەت، ژ تشتەکی نائێتە دەرئێخستن ئەگەر ئەو وی کرێت نەکەت.)

چیروکەکا خۆش لسەر ڤی بابەتی دهێتە ڤەگێران دبێژن: زەلامەکی دڤیا باشی و خرابیێ بۆ خەلیفێ عەباسی بێژیت، چوو لناڤ دیوانا وی و ئێکسەر دەست ب گوتنا باشی و خرابیێ کر و ب شێوەیەکێ نەجوان و رەق، بەلێ خەلیفە کەسەکێ حەکیم بوو گوتێ: ئەی فلان کەس یێ نەرمبە موسا و هارون دوو پێغەمبەرن ژتە باشترن و یێن بۆ کەسەکی هاتینە فرێکرن ژ من خرابتر بۆ ئەوژی فێرعەونە. د قورئانا پیروزدا یا هاتی: ﴿فَقُولَا لَهُ قَوْلاً لَيِّناً﴾ ئانکو (ب ئاخفتنەکا نەرم دگەل ب ئاخڤن) بەرێخۆ بدەنە ڤێ حەکیمیا لدەف خەلیفەی و بەرێخو بدەنە گرنگیا نەرماتیێ.

تێبینیەکا بچویك: هندەك رستە یێن هەین ئەوێت دهێنە بکارئینان بۆ گوتنا باشی و خرابیێ مروڤی د ئازرینن، و مەرەمێ ناگەهینن بۆ نموونە: ژ وان رستێن گەلەك دهێنە بکارئینان لناڤ بازاری و هندەك جهاندا یا نڤیسی (خۆ راپێچە ئەی ژن) زەلامەك دێ هێت و ئنیەتا وی خێرە و وی دڤێت ژن یا پاراستی و راپێچای بیت، دێ بێژیت: (خۆ راپێچە ئەی ژن) ئەڤ پەیڤە ب شێوەیەکێ گشتی ژنێ د ئازرینن، و چ ژن نینن حەز بکەن گوهـ ل ڤێ پەیڤێ ببن و بێژن بلا سەرچاڤا دێ خۆ راپێچین! د ڤی دەمیدا ئارمانج و ئنیەتێن مە د دروستن، کو مە دڤێت ژن یا پاراستی و راپێچای بیت بەلێ رێکا گوتنا مە یا خەلەتە و پێدڤیە ئەم دوبارە گوتنا خۆ دروست بکەین.

دێ بۆ هەوە نموونەکێ ئینم کو وەك وێنە لسەر جادەیێن دەولەتەکا عەرەبی هاتیە هەلاویستن؛ وەرن دا بەرێ خۆ بدەینێ ئەرێ ئەڤی وێنەی هەرسێ مەرجێن باشی و خرابیێ یێن ئبن تەیمیە تێدا هاتینە بەحسکرن یان نە:

یا ئێکێ: وێنە یێ کێم زانینە؛ چونکی یا گوتی ئەو ژنا سەروچاڤێن خۆ هەمی گرتین ئەوە راپێچا ئیسلامێ یا دروست، و ئەو ژنا چانتەك د دەستی دا و چاڤێن وێ دەرکەفتین ئەو نە لدویف تورە و راپێچا ئیسلامێیە، و لڤێرێ خەلەتی یا د تێگەهشتنێدا هەی بوچی؟

بابەتی جیاوازی یا هەی ئەز چ فەتوا نادەم و نابێژم سەروچاڤێن خۆ بگرن یان نەگرن، ئەز نە کەسەکم بشێم فتوا بدەم بەلێ ئەگەر ئەم بزڤرینە پەرتووکێن فقهی دێ بینین بابەتێ گرتنا سەروچاڤا بابەتەکە نەرێکەفتن یا لسەر هەی، هندەك دبێژن: سەروچاڤێن خۆ بگرن، هندەکێن دی دبێژن دەرئێخستنا دەست و سەروچاڤا تشتەکێ دروستە، لەوما بابەتی پێدڤی یا ب هندەك زانینێ هەی، ئەم نابێژین ئەوا سەروچاڤێن خۆ گرتین یا خەلەتە؛ چونکی گوتنەکا شەرعی یا لسەر هەی، و نەشێین بێژین ئەوا سەروچاڤێن خۆ نەگرتین یا خەلەتە؛ چونکی گوتنەکا شەرعی یا لسەر وێژی هەی.

یا دووێ: ئەرێ ڤی وێنەی نەرماتی تێدا هەیە؟ ئانکو ئەگەر مە وێنە دیت و رستا (بۆ خۆ ب هەلبژێرە) یا لسەر نڤیسی و حوکمێ ئەڤی وێنەی ئەوە، ئەوا چانتە د دەستی دا دێ چیتە د ئاگری دا و ئەڤە مایتێکرنە د کارێن خودێدا،

ئەرێ کێ گوتیە تە ئەڤە دێ ژ خەلکێ ئاگری بیت یان نە؟ ئەڤ بریارە یا لدەف خودایێ مەزن، هەروەسا بۆ خۆ بەحەشتێ یان ئاگری ب هەلبژێرە هندەك پەیڤن ژنێ د ئازرینن.

یا سێیێ: د بابەتێ نەرماتی و دلپێڤەبوونێدا ئەگەر ئەم بەرێخۆ بدەینە ئەو رستا ل بنێ وێنەی هاتیە نڤیسن، کو دبێژیت: (ئەی زەلام یێ دەیوس نەبە و ئەگەر زەلام نەبی خۆ وەکی زەلامان لێ بکە) ل ڤێرێ پرسیار ئەوە هەر زەلامەکێ ڤێ رستێ بخوینیت، دێ حەز ژ بابەتی کەت یان دێ ژێ دویرکەڤیت و ئەرێ ئەڤە رێکەکا باشە بۆ گازیکرنێ؟

مەرجێ سێیێ: (بێنفرەهی لسەر نەخۆشیا)

هەرکەسێ د لایەنێ گازیکرن بۆ رێکا خودێدا کاربکەت دێ گەلەك کەس هێرشێ کەنە سەر یا لسەر وی پێدڤیە یێ بێنفرەه بیت، هەروەکی د قورئانێدا هاتی: (شیرەتێ لسەر باشیێ ل ئێك و دوو بکەن، و شیرەتێ لسەر بێنفرەهیێ ل ئیك و دوو بکەن) حەتا ئەگەر تو باشیێ ژی بۆ خەلکی بێژی هەر هندەك کەس دێ هێرشێ کەنە سەر تە لەوما یا پێدڤیە لسەر تە تو یێ بێنفرەهبی.

تێهزرین بۆ پێشکەفتنێ

رەوشەنبیریا سکسی لدەف پێغەمبەری (ﷺ)

بابەتێن گرێدای سکسی ژ وان بابەتێن گەلەك گرنگن لدەف کور و کچێن گەنج و گەلەك ژ هزرا وان یا داگیرکری، بەلێ ئەو کەسێن لسەر ڤی بابەتی د ئاخڤن گەلەك د کێمن، ئەم دبینین ل کومەلگەها مە خەلك شەرم دکەت لسەر ڤان جورە بابەتان باخڤیت و ئەڤ پاراستنە و نەئاخفتنە د سالێن سیها و چلاندا یا دروست بوو؛ چونکی ل وی دەمی دونیا یا گرتی بوو بەلێ نوکە زاروکێن ژیێ وان هەشت سال دچنە لناف تورێن ئەنترنێتێ و دگەل جیهانێ هەمیێ د ئاخڤن، و هەر چ وێب سایتێ وان دڤێت ڤەدکەن و چ پێزانینا وان دڤێت بۆ خۆ وەردگرن، زاروك د ئەڤی ژیێ بچوکدا دشێن لسەر بابەتێن سکسی گەنگەشێ دگەل مە بکەن.

ژبەر ڤێ یەکێ ئەم یێن دناڤبەرا دوو تشتان دا یان مە دوو رێکێن لبەر: یان دێ ئەڤی بابەتی پشتگوهڤە هاڤێژین و خۆ ژ ئاخفتنێ لسەر ئەڤێ چەندێ دویرکەین و ئەنجامێ وێ دێ کور و کچێن مە سکسزانیێ ب رێکێن خەلەت ژ خەلکێ رۆژئاڤایێ وەرگرن. یانژی دێ دەرگەهێن گفتوگویەکا جوان دگەل زاروکێن خۆ ڤەکەین و ئەڤی بابەتێ هەستیار بۆ وان شروڤەکەین.

هەروەسا رەوشەنبیریا سکسی گرنگیەکا مەزن یا هەی بۆ ئەو کەسێن هەڤژینی ژی پێکئینای، ئانکو گەلەك بارودوخێن بەردانێ یێن هەین و

ئەگەرێ وێ یێ سەرەکی نەتێربوونا لایەنەکیە د کریارا سکسیدا، و ئەم شەرم دکەین ب ئاشکەرایی لسەر ڤان جورە بابەتان ب ئاخڤین و ئەڤ چەندەژی دێ بیتە ئەگەرێ بەردانێ.

بەروڤاژی ئەڤێ چەندێ هندەك ژن و مێران ئاریشێن کومەلایەتی یێن هەین بەلێ پەیوەندییێن وان یێن سکسی د ژورا نڤستنێڤە بهێزن و ئەڤ هێزا وان یا سکسی دبیتە ئەگەرێ خۆشکرنا پەیوەندییێن وان یێت کومەلایەتی، و ژیانا وان ب شێوەیەکێ جوان برێڤە دچیت.

هەروەسا هەڤژینی ژی یا لبەر دوو هەلبژاتنا: یان دێ ئەڤی بابەتی ب پشتگوهڤە هاڤێژین و لسەر نا ئاخڤین و لایەنەك یێ کەیفخۆش نابیت و دێ بیتە ئەگەرێ هەرفاندنا هەڤژینیێ، یان دێ ب ئاشکرایی لسەر ئەڤی بابەتی ئاخڤین و دێ بزاڤێ کەین هەڤژینیا خۆ پارێزین و دێ ژ نەخۆشیان رزگاربین.

گەلەك کەس دبێژن: نابیت ئەم لسەر ڤی بابەتی بئاخڤین؛ چونکی بابەتەکێ کەسایەتیە بەرسڤا من بۆ وان دێ ب دوو فەرموودان بیت.

پێغەمبەر(ﷺ) دبێژیت: (ئەگەر ئێك ژ هەوە چوو نڤینا هەڤژینا خۆ بلا مافێ وێ بدەتێ و ئەگەر زەلام بەری هەڤژینا خۆ بدوماهیك هات بلا خۆ بگریت حەتا هەڤژینا ویژی بدوماهیك دهێت) پێغەمبەر(ﷺ) یێ لسەر ئەوی

تشتی د ئاخڤیت یێ خەلکێ روژئاڤای پێ دئاخڤن ئەوا دبێژنێ (ئورگازم) و پێغەمبەر(ﷺ) بەری هزار و چوارسەد سالان بێی شەرم یێ لسەر ئاخفتی.

هەروەسا پێغەمبەر(ﷺ) دبێژیت: (بلا ئێك ژ هەوە نەچیتە نڤینا هەڤژینا خۆ وەکی گیانەوەرا بەلێ بلا قاسدەك دناڤبرا هەوەدا هەبیت) صەحابیا پرسیار ژێکر ئەرێ قاسد چییە؟ وی گوت: (ماچ و ئاخفتنن).

و ئەم پرسیار دکەین پێغەمبەر(ﷺ) لسەر چ د ئاخڤیت؟ ئەو یێ لسەر وی تشتی د ئاخڤیت ئەوێ خەلکێ رۆژئاڤای ناڤێ وی کرییە (Foreplay) مەرەم پێ ئەو کار و کریارن ئەوێن بەری هەر کریارەکا سکسی ئەم بکاردئینین، و خەلکێ رۆژئاڤای گەلەك ب درێژی یا لسەر نڤیسی و یێ لسەر ئاخفتین.

پێغەمبەری(ﷺ) بەری ١٤٠٠ سالا بێ شەرم یێ لسەر ئاخفتی و وی دزانی دێ مەزن و بچویك و زەلام و ژن هەمی وان ئاخفتنا بینن و خوینن.

هەروەسا ژ وان ئامارێن (شێخ جاسم المطوع) کرین کو دبێژیت: من ئامارا لسەر ٢٧٠٠ دوسەیێن سکسی کرین کو هەمی یێن ل پەرتوکێن فقهێ ئیسلامی دا هاتین، پێغەمبەری(ﷺ) شەرم ژ بەحسکرنا ڤی بابەتی نەکریە ژبەر هندێ کەسێن دویڤداژی هاتین وەکی (تابعی) و (سلف الصالح)ان یێن لسەر ڤی بابەتی ئاخفتین، ئەرێ بوچی ئەم ژی لبن سیبەرا رەوشەنبیریا سکسی و ل دویف پیڤەرێن ئیسلامی لسەر ڤان جورە بابەتان دگەل کور و کچێن خۆ نائاخڤین؟

ئەوان چەوا داهێنان کرینە؟

هندەك جاران هزردکەین کەسێن سەرکەفتی ژ نیشکەکێڤە یێن سەرکەفتین، یانژی میراتەك یێ ژ بابێ خۆ وەرگرتی و د ژیانێدا چ ئاستەنگ و نەهاتینە درێکا واندا، د راستییێدا ئەڤە خەلەتیەکا مەزنە، هەر کەسەکێ د ڤێ ژیانێدا سەرکەفتی یێ توشی ئاستەنگ و ئاریشە و هەڤرکیا بوی بەلێ یێ شیایی ب رژدیا خۆ و (پشتی هاریکاریا خودێ) سەربکەڤیت.

• **بێتهوڤن:** ماموستایێ وی گوت: وی چ هیڤی د هونەریدا نینن و ئەو نەشێت سەربکەڤیت، پاشی بۆ مەزنترین هونەرمەند د مێژوویا مروڤایەتییێدا. هەتا نوکە ب ملیونان کەس گوهداریا سەمفونییێت وی دکەن. بێتهوڤنی مەزنترین و گرنگترین سەمفونیا خۆ چێکر و ئەو یێ کەربووا!

((دەستپێبکە و دوماهیك یا دهزرا تەدا)) ستیفن کوفی

• **ولت دیزنی:** ژ کارێ وی هاتە دەرئێخستن و چەند جاران بێ پارەییا خۆ (ئیفلاس) یا راگەهاندی بەری کو ئەو (دیزنی لاند) دروست بکەت، فروتنێن ولت دیزنی دگەهنە ٣٠ بلیون دولارا د سالەکێ دا.

• **توماس ئەدیسون:** ئەوێ کەهرەب داهێنای، ماموستایێ وی دگوتێ: کورەکێ بێ ئاقله و نەشێت فێری چ تشتان ببیت بەڵێ ئەڤ کەهرەبا هوین ل دەورووبەرێت خۆ دبینن ژ داهێنانا ڤی مروڤی یه.

((کەسێن سەرکەفتی د ڤێ جیهانێدا ئەو کەسن ئەوێت لدویف وی بارودوخی دگەرن ئەوێ وان دڤێت، ئەگەر نەدیت ئەو بخۆ دێ بۆ خۆ دابین کەن.))

سوقرات

• **ئەنشتاین:** خودانێ مەزنترین مێشکی د سەدێ بیستێدا، فێری ئاخفتنێ نەبوویه هەتا ژیێ وی گەهشتیه چوار سالان و فێری خواندنێ نەبوویه هەتا ژیێ وی گەهشتیه حەفت سالان، ماموستایێ وی گازنده ژێ دکرن و دگوت: فێربوونا وی یا هێدی هێدییه و نه کەسەکێ کومەلایەتیه، پاشی بوو مەزنترین زەلام و بناڤ و دەنگترین زانا.!!

• **تشرشل:** ئێکه ژ مەزنترین سەرکردێن بەریتانی و ئەوبوو یێ سەرکەفتن لسەر ئەلمانیا ئینای د شەرێ جیهانی یێ دووێدا، ل پولا شەشێ سەرەتای دەرنەچوو و ئەڤێ کەفتنێ کارتێکرنێ ل وی نەکر کو ئەو نەبیته ئێك ژ مەزنترین زەلامێن شەری د سەدێ بیستێدا.

((سەرنەکەفتن نینه بەڵێ تاقیکرن یێت هەین)) ستیفن کوفی

• **بیل گیتس:** زەنگینترین زەلام ل جیهانێ زانکویا هارفورد هێلا و کومپانیا مایکروسوفت دژیێ بیست سالییێدا دامەزراند، ئەڤروکە داهاتێ وی بیست ملیون دولارن د ئێك رۆژدا، ئەگەر بیل گیتس ١٥ دولاران بدەتە هەرکەسەکی لسەر رویێ ئەردی دێ پێنج ملیون دولار بۆ مینن؛ چونکی کەسەکێ زور زەنگینە.

((کەنگی بوو دوماهیك جار تە کارەك کریە بۆ ئێکەم جار؟))

• **شێخ صالح الراجحی:** ئێکە ژ زەنگینترین کەسێن سعودی، ژیانا خۆ ژ سفرێ دەستپێکر سپێدێ وەکی کارکەر کاردکر و ب شەف قفل و کلیل دفروتن و ئەڤروکە سامانێ شێخ صالحی دگەهیتە سێ ملیار دولاران.

• **هێنری فورد:** ژیانا خۆ ژ سفرێ دەستپێکر و پێنج جاران بێپارەیا خۆ یا راگەهاندی بەری کومپانیا فورد دروست بکەت، کو ئێکە ژ بناڤ و دەنگترین کومپانییێت ترومبێلا و سامانێ وێ پشتی ١٥ سالان بۆ بلیون دولار.

• **ئوپێرا وینفری:** خودانا پروگرامێ بناڤ و دەنگ ئوپێرا، د ژیێ نەه سالییێدا دەست درێژیا سکسی دگەل هاتە کرن، و ئەڤ رویدانە نەبوو ئەگەرێ وێ چەندێ کو ژناڤ بچیت و سەرنەکەڤیت و نەبیتە ئێك ژ بناڤ و دەنگترین

و زەنگینترین راگەهاندنکار ل جیهانێ. لسەر وێ یا هاتیە گوتن (کارتێکرنا وێ لسەر خەلکی و رەوشنبیریا وان پترە ژ کارتێکرنا زانکویەکێ یانژی پترە ژ کارتێکرنا سەروکێ نەتەوێن ئێکگرتی یانژی هەر سەرکردەیەکێ دینی ژبلی پاپای.)

چ کەسێن ژێگرتی و بناڤ و دەنگ نینن کو نەخۆشی و هەڤرکی و ئاستەنگ نەدیتبن، لەوما دەستور دبێژیت:

دەوروبەر + کارڤەدان = ئەنجام

ئەنجام نە بتنێ ب دەوروبەریڤە دگرێدایینە بەلکو رێژەیەکا زورتر یا گرێداییە ب کارڤەدانا تە لسەر ئەڤی دەروبەری.

چەند رونكرنێن بەرچاڤ دەربارەی جگارەكێشانێ

- پاكیتا جگاران ل سعودیه ب شەش ریالایه ئەگەر تە بریاردا ئەڤی پارەی بكەیه د سندوقا وەبەرهێنانێدا كو ١٨٪ بۆ تە بزڤریت د ماوێ ٢٥ سالان دا دێ تە ملیون ریالێن سعودی هەبن! بریار یا هەوەیه ئەی خویشك و برایێن خۆشتڤی یان دێ بنه خودانێن ملیونەها ریالان یانژی دێ پارێن خۆ سوژن.

- من سێزده سالان جگاره دكێشان و ئەڤه هەشت ساله من یێن هێلاین سوپاس بۆ خودێ، ئەز نوكه ب دروستی دزانم كا جیاوازی چیه دناڤبەرا ژیانا ئەو كەسێ جگارا دكێشیت و یێ نەكێشیت، ئەڤێن ل خوارێ هندەك مفانه بۆ ژیانا ئەوان كەسانێن جگارا نەكێشن!

١- بلغەم نابیت دەمێ ژ خەو رادبی.

٢- بێهنا دەڤی نەخوش نابیت.

٣- بێهنا جلكا ژی نەخوش نابیت.

٤- زی ماندی نابی دەمێ تەپا پێی دكەی یان هەر وەرزشەكا دی.

٥- توشبوون ب نەخوشیان بۆ نموونه پەرسیڤ ب رێژەكا بەرچاڤ كێم دبیت جارێن تووشبونێ یان ژی دەمێ توشبوونێ.

٦- جگارەكێش هزردكەت ل دەمێ هێلانێ هزروبیرێن وی دێ بێهێز بن، بەلێ بەروڤاژی ئەڤێ چەندێ دەمێ تو جگارێ دهێلی هزروبیرێن تە دێ زێدەبن.

٧- و هندەك ڤەكولين دياردكەن و دبێژن شيانێن سكسى بهێزدكەڤن.

٨- بۆ ژنان سەروسيمايێ وان باشتر دبيت و نيشانێن پیراتيێ كێمتر دياردكەن.

٩- رەنگێ ددانى يێ سروشتى دێ هێتە پاراستن.

ل جهێن گشتى ل رۆژئاڤايێ كەسێن جگارەنەكێش مافێت خۆ يێن هەين، بەلێ كەسێن جگارەكێش چ ماف نينن وەكى: دێ ل ئەمريكا بينى ل هەمى جهێن گرتى جگارەكێشان قەدەغەيە وەكى (خارنگەه، هوتێل، نەخوشخانە، فروكخانە....هتد) و هەر جهەكێ چوار ديوار هەبن جگارەكێشان قەدەغەيە داكو مافێ كەسێ جگاران نەكێشيت بهێتە پاراستن، بەلێ بەروڤاژى و ب لێبورينڤە دێ لناف دەولەتێن روژهەلاتى بينى كو كەسێ جگارەكێش ماف يێن هەين و ئەگەر ئێكێ جگارەنەكێش هات و داخوازكر جگارا خۆ ڤەمرينيت كەسێ جگارەكێش دێ تورەبيت.! دەم يێ هاتى كەسێن جگارەنەكێش داخوازا مافێ خۆ بكەن و دێ دەستپێكەين و جگارەكێشانێ قەدەغەكەين، ل مال + ترومبێل + ئوفيسێن خۆ .

- رێژا جگارەكێشانێ ل ئەمريكا گەلەك يا كێم بووى هەر جگارەكێشەك بەرامبەرى پێنج جگارەنەكێشايە، بەلێ ب لێبورينڤە ل وەلاتێن روژهەلاتى رێژا كێشانێ يا د زێدەبوونێدا.

- ئوستراليا بۆ خۆ ئارمانجەك يا داناى كو ل سالا ٢٠٣٠ ببيتە دەولەتەك جگارەكێشان تێدا نەمينيت. هيڤيدارم ئەم ژى ئارمانجێن ب ڤى شێوەى بۆ

خۆ دانین، ل شوینا کو ئەم ب ملیارا دولاران ب جگارەکێشانێڤە ب مەزێخین و پاشی ئەم دهێین و دبێژین بارودوخێ مە یێ ساخلەمی و مالی یێ نەخۆش و لاوازە! پێدڤیە ئەم دەستپێبکەین و ئەم ژ ئوسترالیا فەرترین بۆ دانانا ڤێ یاسایێ، پێغەمبەر(ﷺ) دبێژیت: (تە ماف نینە زیانێ بگەهینیە خۆ، و تە ماف نینە زیانێ بگەهینیە بەرامبەری خۆژی) ئەڤە بنیاتەکێ ئیسلامیە ئەرێ چەوا خەلکێ ئوسترالیا بەری مە پراکتیك بکەن؟!

- ل سعودیێ ٢٧ کلینیکێن نەهێلانا جگارەکێشانێ یێن هەین و ئەڤ کلینیکە دبێ پارەنە، وەزارەتا تەندروستی پارەی بۆ دمەزێخیت، ئەز داخوازێ ژ جگارەکێشان دکەم یان بچنە جهێن هوسا یانژی د ئەنترنێتێدا لێگەریانێ بکەن داکو باشترین رێکا ببینن حەتا دەست ژ جگارەکێشانێ بەرددەن.

دێ چەوا جرەكێشیێ هێلم؟

ئەم هەمی وێ فەرموودێ دزانین ئەوا ئەبی ئەمامە ژ پێغەمبەری(ﷺ) ڤەدگوهێزیت و دبێژیت: (ئەز كەفیل ب خانیەكی ل بنێ بەحەشتێ بۆ وی یێ جەدەلێ نەكەت ئەگەر خۆ یێ حەق ژی بیت، و ب خانیەكی ل نیڤا بەحەشتێ بۆ وی یێ درەوێ نەكەت ئەگەر خۆ ب یاریڤە بیت، ب خانیەكی ل سەرێ بەحەشتێ بۆ وی یێ ئەخلاقێ وی یێ باش بیت.) بەلێ ئاریشە ل ڤێرێ ئەوە دێ چەوا زانی بابەت یێ بوویە جرەكێشی و نە گەنگەشەیەكا نورمالە؟ دێ چەوا زانی كەنگی دێ لسەر گەنگەشێ بەردەوامبی و كەنگی دێ راوەستی؟

هندەك نیشان یێن هەین دێ زانین بابەت یێ بوویە جرەكێشی ئەوژی ئەڤەنە:

١- ئەگەر دەنگ بلندبوون بزانە یا بوویە جرەكێشی و یا باش ئەوە بابەتی بدوماهیك بینن.

٢- ئەگەر هەمان ئاخفتن و هێجەت دوبارەبوون و گەلەك جاران هاتنە گوتن، بزانە تو یێ د بازنەكا ڤالادا دزڤری، و یا باشتر بدوماهیك ئینانە.

٣- ئەگەر ئەو کەسێن گەنگەشێ دکەن ئاخفتنا ئێك و دوو بری و نەهێلا کەسێ بەرامبەر ئاخفتنا خۆ تمام بکەت، ئەڤە ژ مەزنترین نیشانێن جرەکێشیێنە؛ چونکی کەسێ نەڤێت گوهداریا کەسێ بەرامبەر بکەت.

٤- ئەگەر ئاخفتنێ دەستپێکر و هەر لایەنەکی دڤێت بوچوونا خۆ بسەلمینیت و کەس گوهداریا یێ بەرامبەر نەکەت، ئەڤە وێ چەندێ دگەهینیت کو ئەو ئاخفتنە جرەکێشیەکا نەخۆش و گەنگەشەیەکا نەیا باشە.

باشە، نوکە دەمێ تە زانی بابەت یێ بوویە جرەکێشی دێ چەوا ب شێوەیەکێ جوان و ب رێزگرتن ژ ئەڤی بابەتی دەرکەڤی؟ ئەڤەژی هندەك بوچوونن:

١- تو دشێی وێ فەرموودا پێغەمبەری(ﷺ) ئەوا مە ل دەستپێکێ گوتی بینی و بابەتی بگوهری و ب شێوەیەکێ کەنی و ب کەیف بێژیە کەسێ بەرامبەر، بۆ نموونە (بوچوونا تە چیە ئەگەر ئەم راوەستین و ئەو خانیێ ل بەحەشتێ بۆ مە هەردووکا بیت؟) ب ڤێ چەندێ دێ بشێوەیەکێ نەرم و خۆش ژ ڤی بابەتی دەرکەڤی و بێی کەسێ بەرامبەر تورەبکەی.

٢- بۆ نموونە تو بێژی: کەنگی وەختێ شیڤێیە؟ ما ئەم خوارنێ ناخوین؟ و بزاڤێ بکەی ب شێوەیەکێ کەیفخۆش بابەتی بگوهری.

٣- یانژی بێژی: دروستە.. و ئەز یێ دگەل بوچوونا تە....هتد (بشێوەیەکێ کەیفخۆشی) بلا دیار ببیت تو نە دگەل بوچوونا وی بەلێ تە دڤێت بابەتی بگوهری.

٤- یانژی بێژی: بهێله ئەز ڤی بابەتی بۆ پارێزەرێ خۆ بێژم و بوچوونا وی سبەهی بۆ تە ڤەگێرم.. ئەڤەژی شێوەیەکە بۆ بدوماهیك ئینانا ڤی بابەتی ب شێوەیەکێ جوان.

جرەکێشی نە ژ رەوشتێ موسلمانایە و پێغەمبەر(ﷺ) تورە دبوو دەمێ ددیت هەڤالێن وی یێ جرەکێشیێ دکەن، ئەو ئەجرێ باش یێ بۆ وی کەسێ جرەکێشیێ دهێلیت هاتیە دان بەسی مەیە؛ چونکی جرەکێشی نەخۆشیان دناڤ خەلکیدا بەلاڤ دکەت و گەلەك جاران پەیوەندییێت وان ژ ئەگەرێ جرەکێشیێ تێکدچن. ئەم رێزێ ل گەنگەشان دگرین؛ چونکی گەنگەشا دروست و باش کارێ مروڤێت مەزنە، و ئەم جرەکێشیێ رەتدکەین؛ چونکی ئەو دبیتە ئەگەرێ دلمانێ. ئەو خالێن لسەری دێ هاریکاریا تە کەن داکو هەردووکان ژ ئێك جودا بکەی.

بوچى ئەم دخوينين؟

ئەم هەمى دزانين كو پەيڤا بخوينە ئێكەم پەيڤە بۆ پێغەمبەرى(ﷺ) هاتيە خوارێ و ئەوە رێك بۆ پێشكەفتنا ئوممەتێ و ئەڤە ئاخفتنەكا باوەرپێكريە، بەلێ من تێبينيا وێ چەندێ كر ئەڤ ئاخفتنە كارتێكرنێ ل گەنجا ناكەت، گەنجا دڤێت بزانن: ئەگەر خواند دێ چ مفاى بينن؟ و دێ چ بدەستڤە هێت؟ و دبێژن مە نەڤێت پەيڤێن مەزن گوه لێ ببين، ئوممەت... پێشكەفتن، ئەڤ ئاخفتنە د جوانن بەلێ پا ئەز دێ چ مفاى بينم؟

وەرن دا خواندنێ بكەينە پراكتيك: خواندن باشترين و بلەزترين رێكە داكو ئارمانجێن تە بجه بهێن ئەگەر خۆ چەند د مەزن بن.

راهێنانەكا پراكتيكى: لسەر لاپەرەكى بنڤيسە كا تە دڤێت د ماوێ هەيڤەكێدا چ تشتى بدەستخۆڤە بينى، تە دڤێت دەست ژ چ نەريتەكێ خراب بەردەى، يانژى شيانەك بيت تە دڤێت بينيە دەف خۆ، يانژى هزرەكە تە بوچوونەكا جياواز لسەر هەبيت، يانژى كارەكە تە دڤێت بدەستەڤە بهێت.

نوكە هەرە مەزنترين پەرتوكخانا باژێرێ خۆ و ل پەرتووكەكێ بگەرە كو لسەر ئارمانجا تە ب ئاخڤيت.

دێ چەوا پەرتووكەكێ هەلبژێرى؟

چار رێكێن سەرەكى يێت هەين دا تو پەرتووكەكێ هەلبژێرى، ئەو پەرتووكا

لسەر بابەتێ تە نەبیت هەلنەبژێرە...

١- پرسیارێ ژ ئێکێ شارەزا بکە د خواندنێدا و بێژی چ پەرتووکێن باش هەنە لسەر وی لایەنێ تە هەلبژارتی؟ ئەو دێ ناڤێ چوار یان پێنج پەرتووکان بۆتە بێژیت و دێ رێکێ بۆ تە کورت کەت، ئەگەر چ کەسێن شارەزا بدەست تە نەکەفتن تو دشێی برێکا ئەنترنێتێ لێگەریانێ بکەی داکو باشترین پەرتووك پەیدا بکەی.

٢- فەهرستا پەرتووکێ بخوینە: ئەڤە دێ بۆ تە دیارکەت کا ئەڤ پەرتووکە لسەر چ بابەت دئاخڤیت، پاشی دێ شێی زانی کا ئەو لایەنێن تە دڤێن دڤێ پەرتووکێدا هەنە یان نە؟

٣- پێشەکیا پەرتووکێ بخوینە؛ چونکی ئەو پێشەکیە دێ هزرا نڤیسەری بۆ تە دیارکەت و کورتیا پەرتووکێ بۆ تە ئاشکراکەت.

٤- پارچەکێ ژ پەرتووکێ هەلبژێرە و نیڤ پەری یان هەمیێ بخوینە؛ چونکی بەلکی فەهرست و پێشەکی بدلێ تە نەبن و بەلکی رێکا نڤیسەری بکێر تە نەهێت، لەوما خالا چوارێ یا گرنگە دا ئەم رێکا دروست بۆ خۆ هەلبژێرین.

ئەگەر تو دگەل ڤان هەرچوار خالان رێککەڤتی ب هاریکاریا خودێ دێ پەرتووك یا باشبیت بۆ تە.

(خواندەڤانێ ئەڤرو سەرکردێ سبەهی یە)

ئاڤ

ئەرێ ئەم قەدرێ نیعمەتا ئاڤێ دزانین؟

ئەو ئاڤا ئەم بکاردئینین بۆ ڤەخوارنێ.. خوارن چێکرنی.. سەر شویشتنێ.. دەستنڤێژ شویشتنێ.. پاقژکرنا مالێ.. ئاڤ، ئەرێ ئەم هەست ب بهایێ ڤێ نیعمەتا مەزن دکەین؟

ئاڤ ب ساناهیترین دەستکەفتە و خۆشتڤیترین تشتە کو ئەم ژ دەستبدەین.

ئاڤ، ئەگەر هەبیت ئەم هەست ب قیمەتا وێ ناکەین؛ چونکی ب ساناهی بدەست مە دکەڤیت، بەلێ ئەگەر نەما دێ ژبەر ئاڤێ شەر دناڤبەرا دەولەتان دا هێتە رویدان.

ئەڤە نموونەیەکە و یا پێدڤیە ئەم تێدا ئابوریێ د مەزاختنا ئاڤێدا بکەین:

دەستنڤێژ شویشتن:

پێغەمبەر(ﷺ) دبێژیت: (ترارەکێ ئاڤێ بەسە بۆ دەستنڤێژ شویشتنێ، و پێنج ترار بەسن بۆ سەرشویشتنێ) ئەرێ خەلك لکیڤەیە دەربارەی ئەڤێ فەرموودێ، لدەف مە دەستنڤێژ شویشتن یا بوویە سەر شویشتن، ئەم ئاڤێ هەمیێ بەرددەین و ئەندامێن لەشێ خۆ هەمیان دشوین و تەردکەین ب هێجەتا دەستنڤێژ شویشتنێ. هندەك دبێژن پێدڤیە ئەم ئاڤێ ب ئەندامێن لەشێ خۆدا بکەین داکو دەستنڤێژا مە جوان بهێتە شویشتن و ئەڤ چەندە

دژی رەفتارا پێغەمبەرییە(ﷺ)؛ چونکی پێغەمبەری(ﷺ) پیچەك ئاڤ ل دەستێ خۆ دکر و ب دەستێ خوڤە د ئینا و دبر حەتا دەست هەمی تەردبوو.

جیاوازی یا هەی دناڤبەرا دروست شویشتن و زێدەروییێدا، ب رامانا دێ دەستنڤێژی ب وی شێوەی شوی کو هەمی ئەندامێن پێدڤی تەرببن نە کو هند لەشێ خۆ تەر بکەی هەروەکی تو سەرێ خۆ دشوی.

مروڤێ موسلمان د هەر رۆژەکێ دا ل دەمێ دەستنڤێژ شویشتنی ٢٦ لیترێن ئاڤێ دمەزێخیت و د ئێك جاردا پێنج لیترێن ئاڤێ دمەزێخیت.

پێغەمبەر(ﷺ) لدەف سەعد بن ئەبی وەقاص بۆ و دیت یێ دەستنڤێژا خۆ دشوت پێغەمبەری(ﷺ) گوتێ: ئەڤە چ زێدەروویيە، سەعدی گوت: ما زێدەرووی د ئاڤێدا ژی هەیە؟ پێغەمبەری(ﷺ) گوت: بەلێ ئەگەر خۆ تو لسەر ریباری ژی بی! یا پێدڤیە ئابوریێ د ئاڤێ دا بکەین ئەگەر خۆ ئەم ل کیڤە بین، ب تایبەتی ل دەولەتێن رۆژهەلاتی کو بەهرا پترا ئەردێ وان بیابانە.

پێغەمبەر(ﷺ) دبێژیت: (ل رۆژا قیامەتێ ئێکەم پرسیار ژ مروڤی دهێتە کرن لسەر نیعمەتێن خودێ دگەل مروڤی کرین، دێ بێژنە مروڤی: ما مە لەشێ تە بۆ تە ساخلەم نەکربوو؟ و مە ب ئاڤا تەزی تو ئاڤ نەدابووی؟) ئەڤە گازیەکە بۆ مە و هەوە بۆ جارێن بهێت دەمێ ئەم ئاڤتەزینکێ ڤەدکەین و ئاڤا سار ژێ دئینینە دەر و ڤەدخوین و پێ تێردبین، داکو بۆ خودایێ مەزن بچینە سوجدێ و بێژین: سوپاس بۆ خودایێ مەزن لسەر ڤێ نیعمەتا مەزن.

پەروەردەیەکا نایاب

پەروەردا باش = پێشرەویا باش

چیروکەکا خۆش یا هەی دگەل غاندی: دبێژن ژنەکێ کورەك هەبوو گەلەك حەز ژ خوارنا شرینی دکر، گەلەك بزاڤ دکرن کو خوارنا شرینیا بهێلیت بەلێ هەر نەشیا، دایك ژی نەچاربوو بره دەف غاندی دەمێ گەهشتیە دایکێ گوتە غاندی، من کورەکێ هەی و گەلەك حەز ژ خوارنا شرینیا دکەت و هندی ئەز بزاڤێ دکەم دا بهێلیت بەلێ گوهداریا من ناکەت، غاندی بەرێ خۆ دا کوری و دایکێ و گوتێ: نوکە هەرە و پشتی هەیڤەکا دی بزڤرەڤە، دایك مەندەهوشبوو و چوو، پشتی بورینا هەیڤەکێ زڤری و گوتێ: ئەز بەری هەیڤەکێ هاتبوومە دەف تە، و کورێ من گەلەك حەز ژ شرینیان دکەت و ناهێلیت، غاندی بەرێ خۆ دا کوری و دەستێ خۆ دانا سەر سەرێ کوری و گوتێ: کورێ من خوارنا شرینیا بهێلە بۆ تە یا خرابە و بێ دەنگبوو! دایك مەندەهوشبوو و گوت ئەرێ بوچی بەری هەیڤەکێ تە ئەڤ چەندە نەدگوتێ؟ و بوچی تە ئەم ڤی دەمی هەمیێ هێلاین؟ غاندی گوت: بەری هەیڤەکێ من حەز ژ خوارنا شرینیا دکر لەوما ئەز نەدشیام شیرەتان لێبکەم، کارتێکرنێ لسەر بکەم؛ چونکی منژی هەمان کاردکر، بەلێ دڤێ هەیڤێ دا من شرینی هێلان و نوکە ئەز دشێم شیرەتان لێبکەم و کارتێکرنێ ژی لسەر بکەم.

• دەستور: ئەو كەسێ چ نەبیت نەشێت چ بدەتە خەلكی.

یا گونجای نینە تو جگاركێشبی و ئاموژگاریان ل زاروكێن خۆ بكەی جگارێ بهێلن، ئەگەر تو دایكەك بی ب شەڤ درەنگ بهێیە مال ل هیڤیا وێ چەندێ نەبە كچا تە زی بزڤریتە مال.

پەروەردا داهێنەرانە = دلوڤانی + نەرماتی دگەل زاروكان

ئەگەر ل بەرامبەری زاروكێن تە دلوڤانی د دلێ تەدا نەبیت تو نەشێی ئەوان فێری پەروەردەكا جوان بكەی، بەرێخۆ بدەنە پێغەمبەری(ﷺ) دەمێ لسەر مینبەرێ گوتار بۆ خەلكی دخواند و ژ نیشكەكێڤە حەسەن و حوسەین دیتن قەمیسێن سور لبەربوون و د هەلنگفتن، دەمێ پێغەمبەری(ﷺ) ئەڤ دیمەنە دیتی نەشیا خۆ راگریت و ژ مینیەرێ هاتە خوار و كرنە ملێ خۆ.. بەرێخۆ بدەنە پێغەمبەری(ﷺ) سەرەرای خەما گازیكرنێ(دەعوێ)و نەخۆشیا جیهادێ و شەری و قورەیشیا بەلێ ڤان نەخۆشیا هەمیان كارتێكرن لێ نەكر كو ئەو حەسەن و حوسەینی نەدەتە بەر سینگێ خۆ، لەوما ئەگەر هەوە ڤیا پەروەردەكا باش نیشا زاروكێن خۆ بدەن، دگەل ئەوان د دلوڤان بن. تاقیبكەن كا دێ چ بینن.

ئەگەر تە دیت زاروكەكێ تە چ كچ یان كور بیت پێ دكەتە گری، هەرە راكە و بدە بەر سینگێ خۆ و چ تشتا نەبێژێ بتنێ بدە بەرسینگێ خۆ و پێ

دلوڤانبە دگەل.. نەبێژێ: نەکە گری یان تو بوچی دکەیە گری؟ ٨٠٪ ئەو زاروکە دێ ئارام بیت، بەهرا پترا جاران زاروك دکەنە گری؛ چونکی پێدڤی ب دلوڤانی و گرنگی پێدانێنا دایك و بابی هەیە.

پەروەردا داهێنەر = بدەستڤەئینانا شارەزاییان

هندەك کەس ب لێبورینڤە هەروەختێ زاروك ئینانە سەر دونیایێ هزردکەن ئەو یێن بووینە باشترین دایك و باب و ئەڤە ژی خەلەتیە، دێ بۆ هەوە نموونەکێ بێژم: کەسەکی د ژیانا خۆ هەمییێدا پیانو نەژەنیبوو، رۆژەکێ چوو پیانویەك کری و دانا مال و گوت: ئەز موزیکژەنم، بێی کو ئەو هیچ وانەیەکێ لسەر ژەنینا پیانویێ وەربگریت، دەستپێکر و پیانو ژەنی و ژبەر خەلەت ژەنینا پیانویێ دەنگێت نەخۆش ژ پیانویێ دەرکەفتن، بێگومان دێ ئەف دەنگە ژ پیانویێ دەرکەڤن؛ چونکی دڤێت مروڤ وانا لسەر ژەنینا پیانویێ وەربگریت بەری پیانویێ بژەنیت. هەروەسا نە بتنێ ب ئینانا زاروکان مروڤ دبیتە باشترین دایك و باب، بەلکو تویێ پێدڤی ب وانێن شارەزاییێی د پەروەردەکرنا زاروکاندا.

پەروەردەکرن شارەزاییە، داخوازێ ژ دایکان و بابان دکەم بزاڤێ بکەن ئەڤان شارەزاییان بدەستخۆڤە بینن.

پەروەردەكرنا داهێنەرانە = گرنگیدان ب قوناغا بەری حەفت سالیێ

ئێك ژ زانایان دگوت زاروكەكی بدەنە ف من و ژیێ وی كێمتر بیت ژ حەفت سالان و د خەما ویێ چەندێ نەبن كا پشتی من كی دێ بەتە دەف خۆ.

هندەك ئامار دبێژن ٨٠٪ ژ كەسایەتیا مروڤی دژیێ حەفت سالییێدا دروست دبیت.

كانێ زاروكێن رۆژهەلاتی؟ ئەرێ ئەڤی تەمەنی دگەل دایكێن خۆ دبورینن یان دگەل خزمەتكاران؟ دگەل بابێن خۆ دبورینن یان دگەل شوفێران؟

هەوە ئێمانەت ئەڤی تەمەنی ب گرنگیڤە وەربگرن، نەبێژن هێشتا زاروك دبچویكن؛ چونكی ئەو د ئەڤی ژیدا تێدگەهن.

ئەز د ڤی بنەمای نەدگەهشتم حەتا دگەل كورێ من بسەرێ من هاتی، ژیێ وی دوو سال بوون، من شرینیەك دخوار و من دنیڤێرا كرە دوو پارچە و من پارچەك دا وی و من گوتێ ئەز یێ خۆپەرست نینم و من دڤێت توژی دگەل من بخۆی، حەفتیەك بوری و كورێ من ژی شرینیەك دخوار، شرینیا خۆ كرە دوو پارچەك و ئێك ژێ دا من و گوتە من باب ئەز ژی یێ خۆپەرست نینم منژی دڤێت توژی دگەل من بخۆی. هزرا خۆ بكەن زاروكەكێ ژیێ وی دوو سال د بنەمایێ خۆپەرستنێ گەهشت و زانی چیە!

زاروك ل ڤی تەمەنی تێدگەهن و فێردبن: لەوما هشیاربن! تێگەهێن ئەرێنی د ناخێ واندا بچینن.

پەروەردەكرنا داهێنەرانە نە یا یەكسانە ب مەزاختنا پارەیڤە

هندەك كەس هزردكەن پەروەردەكرنا باش یا گرێداییە ب مەزاختنا پارەیڤە یانژی زاروكی چ دڤێت مروڤ بۆ دابین بكەت، چ داخواز بكەت بۆ بكریت.. حەز ژ ترومبێلێ كر بۆ بكریت.. ترومبێل كەڤن بوو ئێكا نوی بۆ بكریت.. هەر چ تشتێ دخوازیت بۆ دابین بكەت، ئەڤ شێوازە نە پەروەردەكرنە جوداهیا هەی دناڤبەرا پەروەردێ و نازداركرنێدا : بوچوونا من لسەر بابەتێ پارەی: ل دەستپێكێ بۆ زاروكێ خۆ رێژەیەكا پارەی دەستنیشان بكەی داكو هەیڤانە هەمان رێژە بدەیێ كو لدویف ژییێ وی و بارێ تە یێ كومەلایەتی بگونجیت و بلا ئەو بزانیت كو ئەو پارێ تو ددەیە وی ژ ڤێ رێژێ نابوریت، ئەگەر رێژەیەكا پتر ڤیا بلا بزانیت لسەر وی پێدڤیە كاربكەت داكو ئەڤ پارە بدەستڤە بهێت، خۆ چ كار بیت ل مال باخچەی پاقژبكەت یان ترومبێل پاقژبكەت یان دیواران بویاغ بكەت.. یا گرنگ ئەوە د زاروكینیا خۆدا فێرببیت ئەڤ پارە ژ ڤالاهیێ ناهێت، ئەڤ پارە بدەست تەڤە ناهێت ئەگەر كار بۆ نەكەی و زەحمەتێ نەبینی. لەوما یا پێدڤیە هەر ژ زاروكینی ئەڤی تێگەهی د ناخێ ویدا بچینین.

ب هزار زەلامان

عومەرێ كورێ خەتابی(ﷺ) كومەكا زەلامان وەك هاریكاری بۆ عەمرو كورێ عاصی(ﷺ) فرێكر و گوتی: من كومەكا بۆ تە فرێكری و چوار زەلام یێن دگەل و هەر ئێك ژ وان ب هزار زەلامایە. ئەو ل دوماهیەكا نێزیك بوو، بەلێ ئەڤرو پێغەمبەری(ﷺ) حالێ ئوممەتێ دزانی لەوما جارەكێ گوتە هەڤالێن خۆ: (هەوە هند دیت میللەتێن دی بسەر هەوە دا هاتن هەروەكی مروڤێن برسی بسەر سێنییێن خوارنێدا دهێن) هەڤالێن وی مەندەهوش بوون، و گوت: هنگی ئەم دێ دكێم بین لەوما؟ پێغەمبەری(ﷺ) گوت: (هوین ب ژمارێڤە دێ گەلەك بن بەلێ دێ وەكی كەفا ئاڤێ بن و خودێ دێ ترس و سەهما هەوە ژ دلێن دوژمنێن هەوە ئینیتە دەر) ئانكو دوژمن ژ هەوە ناترسن و چ هزرێژی بۆ هەوە ناكەن و هەوە كێم دبینن، ڤیانا دونیایێ و كەربڤەبوون ژ مرنێ دێ كەڤیتە د دلێن هەوەدا، ئەڤە فەرموودەیەكا بەرنیاسە و گەلەك ژ خەلكی ژبەردكەن بەلێ كا پراكتیككرن؟ كی ڤێ جیاوازیێ دبینیت: برایێ من موسلمانان زالگەهی یا لسەر هەمی جیهانێ كری ما تو ئەڤێ جیاوازیا مەزن نابینی دناڤبەرا ژمارا واندا، بێگومان موسلمان زیرەكترن د هەمی بواراندا، ئابوری، لەشكەری، هزری، ژمارا داهێنانان، ژمارا پەرتووكان.. ئەگەر ب ژمارێ بیت بێگومان موسلمان زیرەكترن و د هەمی بواراندا ژمارا وان پترە بەلێ

هەروەکی پێغەمبەری(ﷺ) گوتی: (وەکی کەفێنە ئەو کەفا بسەر ئاڤێ دکەڤیت). ئەڤە چل سالە ئەم دوعا ژ خودێ دکەین کو باژێرێ قودسێ رزگاربکەت و ل هەمی جهان و ل هەمی مزگەفتان و ب هزاران موسلمان دوعا ژ خودێ دکەن قودس بهێتە رزگارکرن، ئەرێ کەس ژ مە پرسیار ژ خۆ نەکریە کو پشتی بورینا ڤان سالان و پشتی ئەڤان هەمی دوعایان هێشتا قودس رزگارنەبوویە؟ حالێ موسلمانان دگەل یەهودیان وەکی وی زەلامییە ئەوێ لبەر مێزەکێ روینشتیە خوارێ و دوعا ژ خودێ دکەت و دبێژیت: (یا رەببی تو ڤێ مێزێ بلڤینە و یا رەببی تو ڤێ مێزێ ژ من دویربکە، دوعا دکەت و دکەت و دکەت..) و ئەو بخۆ ژ جهێ خۆ نالڤیت.. و ئەڤ چەندە لدویف ئەوان ئەگەران برێڤە ناچیت ئەوێن خودایێ مەزن لسەر ئەردی دانایین، ئەگەر من بڤێت ئەز ئەڤێ مێزێ ژ جهێ وێ راکەم یا پێدڤیە ئەز دەستێ خۆ بکەمێ و راکەم و داخوازێ ژ خودێ بکەم کو هاریکاریا من بکەت داکو ئەز بشێم ژ جهێ وێ راکەم، نە ئەز ل جهێ خۆ بم و نەلڤم و دوعا ژ خودێ بکەم، ئەڤە نە زانینە، ئەز نە دژی دوعاکرنێمە کەس خەلەت د ئاخفتنا من نەگەهیت، دوعا تشتەکێ سەرەکیە، بەلێ ئەم هزرنەکەین دێ قودسێ و فلستینێ بتنێ ب دوعایان رزگارکەین! ئەگەر ئەم هزربکەین ئەم دێ شێین قودسێ رزگارکەین و ئەم یێ د ڤێ نەزانینێدا و د ڤێ جیاوازیا مەزندا یا لناڤبەرا مە و ئسرائیلێ ئەڤە نەزانینە.. مە باوەریا هەی خودایێ

مەزن شیانێت هەین و دشێت یەهودیان ژنافببەت، شیانێت هەین ب گوتنا خۆ (ببە دێ بیت) و قودسێ رزگارکەت، بەلێ خودایێ مەزن هندەك یاسایێت لسەر رویێ ئەردی دانایین، پێغەمبەر(ﷺ) یێ لدویف ئەڤان یاسایان چووی، بەرێ خۆ بدەنە کوچکرنا وی کا چەوا پلان دانا و سێ رۆژا د شکەفتێڤە خۆ ڤەشارت و ئەو پێغەمبەرێ خودێیە و بوچی؟ و ل شەرێ بەدرێ پلان دانا و پرسیار ژی کرن، و ل شەرێ خەندەق خەندەك کولان داکو پارێزگارییێ ژ مەدینێ بکەت. گەلەك چیروك یێن هەین بۆ مە دیاردکەن کو پێغەمبەر(ﷺ) یێ لدویف وان ئەگەران چووی ئەوێن خودێ لسەر ئەردی دانایین و دوعا ژی دکرن، ئانکو هەردوو پێکڤە دکرن.

چ مفا د ڤان ئاخفتناندا هەیە مە زانی یەهودیا زالگەه یا لسەر موسلمانان کری، موسلمان دلاوازن، بەلێ یا بمفا بۆ هەر خواندەڤانەکی ئەوە ئەو د لایەنەکێ دیارکریدا داهێنانێ بکەت، ئەز داخوازێ ژ هەمی موسلمانان دکەم هەر ئێك د ئەوی لایەنێ ئەو کار تێدا دکەت یێ سەرکەفتی و پێشکەفتی بیت، ئەگەر خۆ کرنا یاریا تەپاپێی ژی بیت، یاریکەرێ تەپاپێی بە بەلێ یێ زیرەك و جیهانی بە، مە دڤێت ئەم دختور و ئەندازیار و زانایێت ستێرناسیێ ببینین و د هەمی لایەنێن تو هزر تێدا دکەی، مە موسلمانێن وەسا دڤێن کو هەر ئێك ژ وان ب هزار زەلامان بیت، وەکی صەحابیان (خودێ ژ وان رازی بیت) هەر موسلمانەك ژ وان ب هزار زەلامان بوو.

دوژمنێ خۆ بنیاسە

ئبن قەیم د پەرتووكا خۆ دا ئەوا بناڤێ (مدارك السالكين) بۆ مە حەفت ئاستەنگ یێن ئاشكراكرین، كو شەیتان بكاردئینیت داكو مروڤان سەردا ببەت، ئەگەر مە ئەڤ ئاستەنگە زانین دێ بۆ مە یا بساناهی بیت وەكی هەر شەرەكی شەرێ شەیتانی بكەین و خۆ ژێ بپارێزین، لەشكەرێ بهێز ئەوە یێ دوژمنێن خۆ بنیاسیت و خالێن لاوازیا وان و ستراتیجیەتا وان بزانیت.

ئاستەنگا ئێكێ:

ئاستەنگا كوفرێ یە، دێ شەیتان گەلەك بزاڤێ كەت حەتا تە دگەهینیتە وێ چەندێ كو تو كوفرێ ب خودێ بكەی، ئەگەر تە كوفر كر دێ شەیتان ئارام بیت، دبێژن: ((پشتی كوفرێ چ گونەهێت دی نینن))

ئاستەنگا دووێ:

ئەگەر شەیتان نەشیا تە كافر بكەت، دێ د دەرگەهێ بیدعێرا هێتە تە، دێ وێ چەندێ كەت حەتا تو هندەك كاران بكەی كو نە ژ دەرگەهێت دینی بن، نموونە لسەر ئەڤێ چەندێ گەلەكن دێ بۆ هەوە نموونەكێ ئینم: هندەك كەس هەتا نوكە باوەریێ ب بەرێت شین (چاڤك)ا دئینن و ب سەیارێت خۆڤە

دهەلاویسن یانژی دکەنە بەر خۆ و هزردکەن دێ شانسی بۆ ئەوان ئینیت و ئەڤە هەمی تشتەکێ نەدروستە و ژ کارێن شەیتانیە.

ئاستەنگا سێیێ:

گونەهێن مەزن، (زنا، ڤەخوارن، بەرتیل...) شەیتان دبێژیتە تە برایێ من هەمی گلاسەکە و گەلەك ژ موسلمانان ڤەدخون و خودێ یێ دلوڤان و گونەه ژێبرە، گونەها مەزن بکە و کەیفێ ببە و پاشی تەوبە بکە، ب ڤی شێوەی دێ د دەرگەهێ گونەهێن مەزنرا هێتە تە. یا ترسناك د گونەهێن مەزندا ئەوە ئەگەر مروڤ تێدا نقوم بوو و نڤێژ و رۆژی هێلان دێ د ناڤبەرا وی و کوفرێدا دەرەجەك مینیت، حەتا وی رادەی دێ بینین هندەك گەنج یێن د گونەهێن مەزندا نقوم بووین و عیبادەت یێ ژبیرکری، ئەگەر موسیبەتەك بسەری هات یان دێ بیتە مروڤەکێ دیندار یان ژی دێ کافر بیت، ئەڤە براستی یا چێبووی لەوما بلا ئەم خۆ ژ گونەهێن مەزن بپارێزین.

ئاستەنگا چوارێ:

ئەگەر شەیتان ب گونەهێن مەزن نەشیا تە دێ د دەرگەهێ گونەهێن بچویکرا هێتە تە، (دەستکرنەك، دیتنەك، گرنژینەك، درەوەکا سپی، .... هەتا دوماهیێ) و دێ بێژیتە تە برایێ من ژ نڤێژەکێ هەتا نڤێژەکا دی گونەهێن

دناڤبەرا وان دا دێ هێنە غەفراندن، تشتێ سەیر ئەوە ئەڤ چەندا شەیتان دبێژیت راستیە بەلێ وی خرابی پێ دڤێت، گەلەك فەرموودە یێن ژ پێغەمبەری(ﷺ) هاتینە ڤەگوهاستن (ژ نڤێژەکێ بۆ ئێکا دی گونەهێن بچویك دهێنە غەفراندن) بەلێ پرسیار ئەوە: راوەستیانا تە بۆ نڤێژێ و تو یێ بێ گونەه باشترە یان تو راوەستیە نڤێژێ و تە گونەهێن بچویك هەبن؟ و پاشی ئەگەر شەیتان ب گونەهێن مەزن نەشیا تە دێ ب گونەهێن بچویك هێتە تە، حەتا راوەستیانا تە بۆ نڤێژکرنێ یا ب کێماسی بیت، خودایێ مەزن د سورەتا کەهف دا دبێژیت: ﴿وَيَقُولُونَ يَا وَيْلَتَنَا مَالِ هَذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا﴾ **ئانکو (وەی بۆ تێچوونا مە ئەڤە چیە ڤێ کیتابێ نە تشتەکێ بچویك و نەیێ مەزن نە هێلایە هەمی یێ نڤیسی!) یا بچویك یا ئینایە بەری یا مەزن، (فضیل(ﷺ)) ئەڤ ئایەتە گەلەك ب جوانی یا تەفسیر کری و دبێژیت: ب خودێ گونەها بچویك بەری یا مەزن یا هاتیە نڤیسین... بوچی؟ چونکی ئەگەر مروڤی گونەکا مەزن کر دی مینیتە لبەر چاڤا و دێ هەر هێتە بیرا وی و دێ توبە کەت و کەتە گری و ژبیرناکەت، بەلێ یا ترسناك د گونەهێن بچویکدا ئەوە ئەم دکەین و زوی ژبیر دکەین و ل روژا قیامەتێ دێ مەندەهوش بین ب ژمارا گونەهێن مە یێن بچویك چەند گەلەکن! ژبەر هندێ پێغەمبەر(ﷺ) دبێژیت: (هشیار بن ژ گونەهێن بچویك، ژبەرکو ئەو لسەر عەبدی کوم دبن هەتا وی تێدبەن).**

ئاستەنگا پێنجێ:

ئەگەر شەیتان نەشیا تە ب گونەهێن بچویك و مەزن د سەردا ببەت دێ ب پلا كێمتر هێتە تە، و وان تشتێن كرنا وان یا بێ گونەه پتر ژ عیبادەتی لبەر تە شرین كەت بو نموونە، دێ نڤستنا شەڤێ بەر تە شرین كەت داكو نە رابیە نڤێژێن شەڤێ، گەلەك خوارنێ بخوی داكو دووشەمبی و پێنج شەمبیا ب رۆژی نەبی، ئەڤە هندەك تشتن كرنا وان یا دروستە و تو پێ گونەهكار نابی بەلێ دێ پلەیا تە كێم كەن.

ئاستەنگا شەشێ:

ئەگەر شەیتانی دیت تو مروڤەكێ باشی و ژ گونەهێن مەزن و بچویك و حەزژێكرنا دونیایێ یێ دویری، دێ ئەو هەر مینیتە ب دویف تەڤە و ئەڤ جارە دێ د دەرگەهێ عیبادەتێرا هێتە تە، چەوا؟ شەیتان دێ ب كرنا هندەك عیبادەتا تە دسەردا بەت و هندەكێن گرنگتر ژبیرا تەبەت، بۆ نموونە: دێ بێژیتە تە نڤێژی ل مال بكە و نەچە مزگەفتێ، ئەڤە تو ژ چوونا مزگەفتێ دویركری كو خێرا وێ پترە، دێ تە سەردا بەت كو تو گەلەك سوننەتان بكەی و خێزانا خۆ ژبیربكەی هەر چەندە پلەیا خێزانێ ژ سوننەتان پترە، ئەڤە دەرگەهەكێ سەیرە شەیتان پێ دهێتە مروڤی.

ئاستەنگا حەفتێ:

ئەگەر شەیتان ب ڤان هەمی رێکان نەشیا تە و تو نەکەفتیە دەستێن وی بتنێ دێ رێکەك مینیت ئەو بکەت ئەوژی ئەوە: دێ شەیتان لەشکەرێ خۆ ژ مرۆڤ و ئەجنان فرێکەتە تە دا تە ژناف ببەت، ژبەر هندێ پێغەمبەر(ﷺ) دبێژیت: (بەهرا پترا ئەو کەسێن بەلا بسەری دهێن، پێغەمبەرن و پاشی ئەوێن دویڤدا و پاشی ئەوێن دویڤدا). هەر گاڤا باشیێن تە زێدەبوون دێ خەلك پتر بۆ تە نەخۆشیان چێکەن.

تێبینی:

گونەه هەمی نە ژ شەیتانینە و مەزنترین بەلگە بۆ ڤێ تشتی هەیڤا رەمەزانا پیروزە، بەلێ ئەو گونەهێن ژ ئەگەرێ خەلەتیەك یان بێهێزیەکا نە ب مروڤی بیت ئەو تشتە بتنێ ژ شەیتانی یە، بۆ نموونە: ئێکەم جار تە جگارە کێشای ژ شەیتانی بوو، ئەگەر تە دەه سالان جگارە کێشان ئەو ژ تەیە شەیتانی بەری دەه سالان تو یێ هێلای و ب هندەك کارێن دیڤە یێ مژیلە دا تە پێ سەردا ببەت، ئەڤە ئێکەم جوداهیە: ئەو تشتێ لدەف تە دبیتە نەریت(عادەت) ئەو ژ نەفسا تەیە بەلێ ئەو گونەهێن دەم بۆ دەمی دهێنە کرن ئەو ژ شەیتانینە.

جوداهیا دووێ: ئەگەر نەفسا تە گوتە تە گونەهەکێ بکە و تە گوت (اعوذ بالله من الشیطان الرجیم) حەزا تە بۆ کرنا ئەڤێ گونەهێ کێم نابیت، بەلێ

ئەگەر بۆتە هزرەك هات و گوتە تە ڤێ گونەهێ بكە و تە گوت: (اعوذ بالله من الشيطان الرجيم) و ئەو هزرە ژ دەف تە چوو و تە ئەو گونەهە نەكر ئەو ژ شەیتانیە نە ژ نەفسا تەیە. دێ زڤرین بۆ جگارە كێشانێ ئەگەر تە دەه سالان جگارە كێشان و تو هزار جاران بێژی: (اعوذ بالله من الشيطان الرجيم) تو جگارە كێشانێ ناهێلی؛ چونكی ئەڤ گونەهە ژ نەفسا تەیە و نە ژ شەیتانیە، دەرمانێ ئەو گونەهێن ژ نەفسا مروڤی بن یێ جیاوازە ژ دەرمانێ ئەو گونەهێن ژ شەیتانی بن.

نافەرۆك

پێشەكی.. ٣
پێشەكیا نڤیسەری.. ٤
تێهزرینێن دلی.. ٦
٢٤ دەمژمێر.. ٧
هەوە باوەری ئینا؟... ١٠
سوپاس ئبلیس... ١٣
تیرەك ددلێ تەدا !.. ١٧
سوپاس بۆ خودێ كو پێغەمبەرێ من موحەممەدە (ﷺ)................... ١٩
وەفاداری.. ٢٢
نەفرەت ل تە بن بناڤ و دەنگی.. ٢٥
ركمانی (العناد).. ٢٩
دێ كیڤە رەڤی؟.. ٣٢
ژیاننامە پێغەمبەری(ﷺ) ڤیانە یان نەڤیانە؟ دلرەقیە یان دلوڤانیە؟............. ٣٦
تێهزرین و بیرهاتنێن هزری... ٣٩
گوتارێن ئەینیێ(یێن سەدێ بیست و ئێكێ)...................................... ٤٠
بنئاخركرنا كچان بساخی(سەدێ بیست و ئێكێ).................................. ٤٤
سەردەمێ خزمەتكاران.. ٤٧
یا گرنگ و گرنگتر... ٤٩

مه چ بۆ جیهانێ پێشکێش کرییه؟!...................................... ٥٢

فەتوایێن سەیر و غەریب.. ٥٦

رەوشت و ئەتیکێتێن شەری.. ٦١

پیچەك ژ خۆشەرمییێ... ٦٥

درێکا پابەندبوونێدا.. ٦٩

حەرامییا بساناهی و حەلالییا بزەحمەت.................................... ٧٤

گومان لدور ئیسلامێ... ٨٠

ئەوێن د ئەردیدا درەڤن.. ٨٦

تێهزرین بۆ پێشکەفتنێ.. ٩٠

رەوشەنبیریا سکسی لدەف پێغەمبەری(ﷺ)................................. ٩١

ئەوان چەوا داهێنانکرینە؟.. ٩٤

چەند رونکرنێن بەرچاڤ دەربارەی جگارەکێشانێ........................... ٩٨

دێ چەوا جرەکێشیێ هێلم؟.. ١٠١

بوچی ئەم دخوینین؟.. ١٠٤

ئاڤـ.. ١٠٦

پەروەردەیەکا نایاب.. ١٠٨

ب هزار زەلامان.. ١١٣

دوژمنێ خۆ بنیاسە... ١١٦

ناڤەرۆك... ١٢٢